

به كه مین گوشتاری کارگیری و گه شه پیدانی مرویی
له کوردستاندا

39

له پانچاو گهلیکی خاوهن بریاردا

منتدی اقرأ الثقافي

www.igra.ahlamontada.com

مانگه پیه کی تایه ته به کارگیری و گه شه پیدانی مرویی

سالک چواره ع نابک - ۲۰۱۱

قهیران بگوره

به سمیران!

جهژن له نیوان

دوینن و ئه مپوڤا

مندال و ئوتیزم

ئهو سیفه تانه ی

ئافره ت حه ز ده کات

له هاوسه ره کهیدا هه بن

بیه... به لام مه به...!

بوچی

من؟!

ره خنه

ئاوینهی

بوون!

The first Magazine Specialized in Management and Human Development in Kurdistan

پریار

له پلناو گەلیکی خاوەن بێپاردا

مانگانهیهکی تایبەتە بە کارگێڕی و گەشەپێدانی مەروێ

سالی چوارەم - ژمارە 39 - ئابی 2011

خواههنی نيعتياز

نەندازیار: مەسعود تاهیر پۆزبەییانی

سەرنووسەر

عادل محەممەد شیخانی

sarnosar@bryarmagazine.com

بەرێوهبەری نووسین

بەرزان نەبووبەکر

دەستەمی نووسەرانی

پەری شیخ کەریم

هاژە شیروانی

محەممەد میڕگەیی

بیگەرد فارس

نەسکەندەر رەحیم

وەهاب حەسیب

محمد هاشم محمد

بەشی ھونەری و دیزاین

قەیدار رەحیم

راوێژکاری یاسایی

پاریزەر: نازاد محەدین

بەشی ریکلام

07480112787

چاپ: کۆمپانیای بێرەمەرد

لە 2500 دینار

لانیسانی گۆڤار

سێژمەنی - شەقامی سالم - تەلاری جەمەلی حاجی عەلی - ئەوێ سێدەم

نزیك پردی خەسەرەو خال

3193946 - 07702178682

هەولێر 07504463230

E-mail: bryar@bryarmagazine.com

دابه‌شکردن: کۆمپانیای پەیک

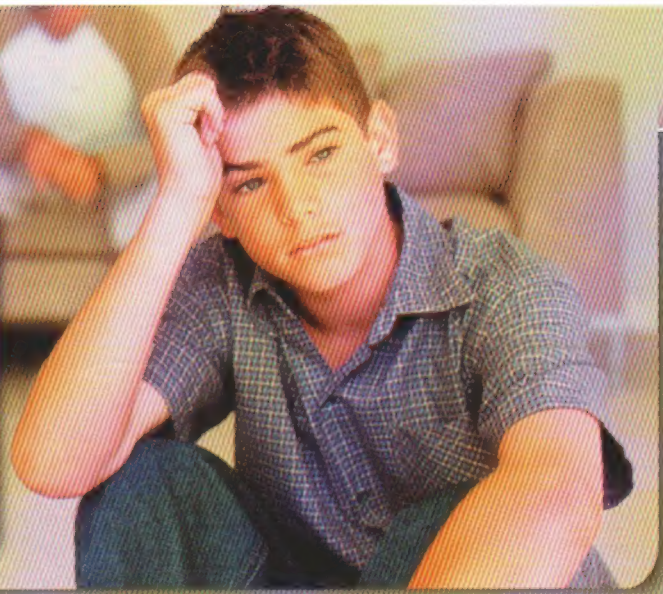
3204096 - 07708649210

كەس لە ئىمە ناتوانىت
رابوردوى خۆى بگۆرىت!!
بەلام ھەموومان دەتوانىن
ئایندەمان بگۆرىن!!

لە کوپۆه دەست پى بکەين؟!

ژيارو شارستانىيەتو دولەتى مۆڧىرن دابمەزىتىن؟!

ئەو پەيرەوو پىرۇگرامانە جىن كە مندالەكانمانى لەسەر پەرووردە دىكەين؟ ئىيمە چۆن دىتوانىن داواى ئاكارى شارستانى پىزىگرتىنى ياساواممەلەى پىشكەوتووانە بکەين؟ لە كاتىكدا ئىيمە هېچمان لەو شتانه قىرى نەوكانمان نەكردووه، جگە لەوى خۆشان پىشەنگىكى خراپىن و ئەوى دىيلىن، خۆمان پىادەى ناكەين؟!

ئەمە وىراى ئەو ئىنگە نادروستەى كە سىستەمى كارگىرى ئابوورى كەنالىكانى راگەياندىن دروستيان كردووه، كە وىكو گەورەترىن بەرىيەست، بە پروى پەرووردەى رايتاندا دىووستىن و ئەوى رۆشنىيران دىسۆزان لەولى بۆ دىمدىن، ئەوان بە هەدمەرى دىمەن دىكەنە بلقى سەر ئاوا!

با ئاكارە بەرزەكان، رەوشتە شارستانىيەكان، مامەلەو هەلسوكەوتى مىللەتانى خاوەن ژيارو سىفەتەكانى مرۆفى پىشكەوتوو مۆڧىرن، بەرنامەى خۆنىدىن و فېربوون و رايتانمان بىتو لەسەرى بژىن و لەپىناو چەسپاندىدا، هەموو هەولەك بىخەينە گەپ.

با لە (دارا، دوو دارى، دى) يەو لەسەر ئەو ئاكارە بەرزەنە، زمانمان بىژىتو بەشۆمەك خوويان پىو بگىرن، نەتوانىن لە خەويشدا دىستەردارىان بىين.

چۆن مندالى ژاپۆنىيەكان ناتوان دىستەردارى بىين؟ چۆنكە لە قوتابخانەدا، لە وانەى (خاومنى رەوشتە بەرزەكان) دا دىيخۆتىن. ئەگەر پەيوست نەين دىبەنە خاومنى پىچەوانەكەى؟! كە هەرگىز ئەو رىگايە بە خۆيان نادەن؟!

بەرزىاگرتى بەها كۆمەلەپەتەيە بەرزەكان، كارىكى سەرىپىيى نىيەو بەرنامەو پلان و زەمەن و زەمىنەى گونجاوى دىوت. خۆ ئەگەر رىگاي هەزار مىلىش، بە هەنگاوىك دەست پى بكات، ئەوا لەو كاتەو ئەو هەنگاوەمان بۆ دىزىردىت كە ناومانە بەرمو ئامانجەكانمان! نەك لەو كاتەو باسى لىو دىكەين!

جىگاي سەرسوپمانە كە ئىيمە زۆرجار پەنجە بۆ كىشەكانمان رادىكشىن، بەلام تا ئىستا جورنەتى بىرپاردانمان نەبووه. ئەمە وىراى ئەوى كە دىبىت بە هەموو بۆچوونە جىاوازمكانەو، بگەينە ئەوى كە ئىيمە گەشەپىداىكى گشتگىرمان «التنمية الشاملة» پىويستە، نەك تەنها قەسەردىن لە شتە لاومكىيەكان و گەورەكردىنى شتە سادەكان.. چۆنكە ئەو كارەى كە ئىيمە دىمانەوت، لە تواناى كەسەك، يا دىزگايەكدا نىيە.. بەلكو دىبىت مىللەت تىكرا بىرپار بەت.

بۆ گەيشتن بەو ئاراستە بەرزە لە هۆشيارىدا، پىويستە تەمانە بە نەوى نوئى بکەين و هەموو وەسايەلەكانىش بىخەينە خزمەتيان.

جىگاي خۆشحالىيە، چەند سالىكە بووين بە خاومنى كۆلىژمكاني پەرووردەى بىنەرتى و نىوى خۆنىدىن سەرمەتايىمان كۆرپەو بە بىنەرتى، بەلام دووبارە هەمان كىشە پەخەمان دىگرت. ئەويش گرنگيدانە بە نىو، زىتر لە نىومرۆك.

ئەو پەرووردە بىنەرتىيە جىيە كە دىبىت نەوكانى لەسەر پەرووردە بکەين؟ بۆئەوى فرجك بە ئاكارو رەوشتى شارستانىيەو بگرن و تاكىكى رۆشنىيرو خاومنى بەها و لاوتەرور بىو لەسەر شان و مەجەكى ئەوان، بەردى بناغەى

بەداخەو ئىيمە بەشىكى زۆرى كاتەكانمان، بە باسو خواسى زەورەتى كۆپان و كۆپىنى هەموو سىستەم بەرنامەو رەوشى ژيان و كۆزەران و دامودەزگا جۆراوچۆرەكانمان بەسەر دىمەين و هەر يەكەو كىشەكان لە روانگەپەكەو دىبىنەتو لەسەر ئەو بىنەمايش، چارەسەرەكان جىاوازن.

ئەمەش دىاردەپەكى سىروشتىيەو دىكرىت سوود لە هەموو راو بۆچوونەكان و مەرىگىرت.. بەلام ئەوى جىگاي سەرنجە، خالى دىسپىكردىن دىارى نەكراوه، بەم شۆمەيش ئەگەر ئىيمە سەدمەيكى تىرىش، باس لە گىرفتو هۆكارو بەرىيەستەكان بکەين و هەنگاوى عەمەلى نەئىين بۆ چارەسەر، ئەوا هەر لە جىگاي خۆماندا دىمەينەووە لە بازەپەكى بەتالدا بەپەكدا دىين؟!

كۆمەلگا وىكو لاشەپەك وەهاپە، بە هەموو ئەندامو دامەزراوو نىومەدەكانىيەو، ناكرىت گرو لەسەر ئەندامەك، يا بەشىكىش بىكرىت بۆ كۆپان و پىشكەوتن و رىئەسانس و مەرجەرخان.

هاوكات ئەم پىوئەپە بۆ ئەمىر، يا بۆ سەردەمەيكى دىارىكراو نىيە.. بەلكو دىبىت كۆمەلگا، هەمىشە رۆحى زىندووبوونەو و مەرجەرخان و بەرمو پىشچوونى تىدا بىت. دىبىت هەموو تاكەكانىش بى جىاوازى هاوپى كاروان بىو دوانەكەون و پەيوست بى بە رىساو بىنەماو رۆرەسەمەكانى ژيان و مامەلەى شارستانىيەو.

كۆپىنى كۆمەلگايەكى سەرمەتايىو نامۆ بە شارستانىيەتو ژيار، بۆ كۆمەلگايەكى سەردەمەپانەى هاوچەرخو هاوپى بە پىشكەوتن و ماھى مرۆفو كاركردىن بۆ ئامانجى نىشتامانى هاوئەشو كۆبوونەو لە دەورى بەرزەمەندىيە گىشتىيەكانو

کارگیری به گوڤنار

نهوهی سوپاسی خه لکی نهکات،

سوپاسی پهروهردگاریش ناکات!

پنځه مېهر (د.خ)

سهرکردهی نیوه نهو کهسهیه، که دهیهویت وهک مروځ بژین،

نهک نهو کهسهی، که نیوهی بو خرمه تکاری ماله کهی دهویت!

نیبراهیم سميعان

نه گهر هموو شتیکت به گهله کهت به خشی،

به لام نازادیت لیسه ندنه وه، نهوا هیچت پیته داون!

توفیق نه لکه کیم

من چیم که به دلنیا ییه وه تو به هه له بزانم!

سارتهر

گه وره ترین خیانت، خیانت ته له میللت،

ناشیرینترین گزیش، گزیه له میللت!

علی کوری نه بوتالیب

نیمه وهک داری «سهندهل» واین،

که نهو ته ورهش بو نخوش دهکات که دهیریتته وه!

حافظی شیرازی

کارگېرى به چیرول

قهیران بگوره به سەيران!

شادی.

۴- هیچ کاتیک سەركەوتن به رێکەوت نەهاتۆتە پێش، بەلکو بەرھەمی ماندوو بوون و ھەولدان و تێکۆشان بوو.

۵- مرۆفی ژێر سوود لە ژمەری ماریش وەرەمگرتو لە تال شیرین دروست دەکات.

۶- مرۆفە بە تواناکان لەو بەردانەى تێیان دەگێرێت، لەو کۆسپانەى دێنە بەردەمیان، پردیک بەرمو سەركەوتن دروست دەکەن و دەیکەنە رێگاىەك بۆ گەشتن بە لوتکەو ھەرگیز دەستەوستان ناوەستن.

۷- با ھەرگیز خۆمان تەسلىمى بارودۆخ و واقع نەکەین، نەلێین ھىچمان پێناکێرێت، یاخود چارەسەر مەحالە، ھىچ شتیک بەرامبەر وىست و توانای مرۆف مەحال نییە، تەماشایەك، چۆن خاوەن کێلگە ئەگەر تەسلىم بووایە، ئەوا وێرای زيانى زۆرى ماددى، تەندروستی خۆشى لە دەست دەدا، بەلام بە پێچەوانەو وێرای سوودێكى ماددى زۆر، سەركەوتنێكى بێ وێنەى بە دەستەینا!

بیرۆکەى سەیرى بە خەيالدا ھات، بېرارى دا، کە ئەو کێلگەىە بکات، بە شوێنى پەروەردەکردنى مارو سوود لە ژارو چەرمەکەى وەرگرتا دەستى بە پرۆژمەكەى کردو بۆ فرۆشتنى ژارى مارەکان پەيوەندى بە کارگە پزىشکىەکانەو کردو چەرمى مارەکانى بە کارگەکانى دروستکردنى پێلاو و جانتا دەفرۆشت، وێرای ئەوێ کە کێلگەىە کردبوو باخچەىەك، بۆئەوێ گەشتیاران بێن، بۆ تەماشاکردنى، بەم کارەش قازانجێكى زۆرى کردو پاش ماوەىەك بوو بە گەورەترین دەولەمەندى ناوچەكە! لەم چیرۆکەو فێر دەبین:

۱- پێویستە ھەردەم بەرامبەر بە گێشەو قەیرانەکان، وەکو بزماریكى پۆلایین بێن، لێدان زیاتر پتەومان بکات.

۲- دەتوانین ئەگەر بە عەزىمەتو بېرى وردەو بېر بکەینەو، بەسەر ھەموو گرفتەکانماندا زالبین و خالە نێگەتيفەکان سەرەو خوار ھەلگێرینەو!

۳- بە تىگەيشتنو بېرکردنەو نازار دەگۆرین بە خۆشى گریان بە پێکەنینو

جووتیارێك زەوىيەكى كړى و ھەموو ھىواو ئاواتىكى خۆى پتو گړندابوو، دواى واژوکردنى گړتېەستەكە، خېراو بە پەلە بەو پەرى دلخۆشۍيەو، چوو بۆ بېننى زەوىيەكەى، بەلام كاتىك چاوى پېكەوت، تووشى سەرسورمانىكى چاومروان نەكراو بوو!

زەوىيەكى وشكو پمەلان، نە بە كەلكى كشتوكال دېت، نە بۆ ئاوډېرىو جووتیارى دەست دەدا. ھاوكات پېبوو لە مارى ژمەراوى، بەشۍو مەكە كە قەلاچۆ نەدەكرا!

كابرای جووتیار بە ھىمنى دەستى كرد، بە بېرکردنەو ووردېوونەو لەم رووداو، دواتر خۆى لە بەرامبەر دوورپاڼى چارەسەرێكدا بېنۍيەو، پاڼ دەبیت تەسلىم بەم بارودۆخە بېتو بە دەست نازارو خەفەتى ئەم شكستەو بێلۍتەو، تا عەقلى لە دەست دەدا، پاڼ دەبیت ئاراستەى بېروبووچوونى بەرمو گۆشەىەكى تر بگۆرېت!

ئەمیش رێگەى دووھى ھەلېژارد! پاش بېرکردنەو تېرامانىكى كەم،

ئ: خەندە رەمەزان
- زکرا رەمزی

گەندەلی کارگیری

بەشی دووهم

کەسانەى کە خەزمەتگوزارى باش پێشکەش دەکەن. بەلام هەندى خەلک ئەركيان هەيه له نيو کەرتى حکومیدا، یاخود گروپىکى تر کە سەرۆکى باش و وردى هەيه. بۆ نموونە: سیاسەتمەداران و سەف دەکرین و مەکو نوێنەرانى بەرزەمەندییه گشتییهکان، یاخود نوێنەرى ئەوانەى کە هەلیان بزاردوون، هەرچۆنێک بێت دەسلەتێکى لەبەردەستە، نارەزوى دووبارە هەلبژاردنەوه شتیکە، بەلام کەس هەمیشە رێکەوتى لایەلا قەدەغە ناکات. لەبەرئەوه سیستمى، (من کارێک بۆ دەکەم، تۆش لە بەرامبەر ئەو کارەدا کارێک بۆ بکە)، زۆر جار سیستمى ناديارو شارەوانیە، ئەوانەى کە بەم کارە هەلدەستن دەلێن: ئیمە دیارى دمیەخشین، بەلام ئەوانى تر ئەم قەسەیه رەت دەکەنەوه. بە شێوەیهکى گشتى ئەگەر سەیری ئەم دوو شتیوازه (سیستمە) بکەین، دەبینین کەوا هەلسوکهوتیى دووسەرە، واتە: (من بۆ تۆ، تۆش بۆ من) بە شێوەیهکى دیار دیتە ئاراهە.

بەندى سییه:

گەندەلى دەبیته هوى تیکدانى چەند شتێک:

۱- تیکدانى چۆنییهتى تەرخانکردنى داهاتهکان و دایەشکردنیان.

۲- ئاراستەکردنى پێنمایى و یاسای ئەوتۆ، بەشێوەیهکى نادروست و فرتو هیل کە بۆ قازانجى کارەکان ناگەرێتەوه.

۳- نزمبوونهوى رێژى و مەبەرەینانى ناوخۆ و دەرەى، چونکە دەزگا چاودێرى یاساییهکان رۆل نابینن.

حکومارەه دیکتاتۆرهکانیش ناوێرن ئەم هەنگاوه بنێن، تەنانەت ئەوانیش بودجهى سالانه بۆ خەلکى رادەگەیهنن، دیاره له بارىکى ئەوتۆشدا، تۆپەکە له گۆرمەبانی پارتە دەسلەتدارەکانەو لەسەر ئەستۆى ئەوانە، بێن بېسەلمێنن، هیچ رێژیهک لەم داهاته گلەندراوتەوه.

۲- بەرتیل و دیارى بەخشین:

بەخشین پاره بێت، یان هەر شتیکى دى، بە دووشیواز ناسراوه:

یهکەم: ئایا سیستمىکى ئاشکرايه، واتە (من کارێک بۆ دەکەم، تۆش لەبەرامبەر ئەو کارەدا کارێک بۆ بکە) هەیه؟ گەر سیستمىکى وا هەبێت، ئەوا مامەلەکە پێى دەگوترێت پرۆسەى کرپى و فرۆشتن، گەر شتێک له نیوان پارەدەر و مەرگەر هەبێت. باوەرو بەرتیل هەمیشە پێکەوه کار دەکەن. دیارى بۆ کەسى خۆشهویست، زۆرجار نابێتە هوى بازرگانى، هەرچەندە زۆر حالەتیش هەیه دەبیته هوى ئەوهى کار لە مامەلەى نیو بازار بکات.

دووهم: دووهم شتیواز پۆستى دامەزراوهیى یاریدەدەر و پارەوەرگرە، ئایا ئەم دووانە بریکارە، یان سەرۆکێ؟ پسوولەى چێشتخانە دەدرێت بە خاموێنى چێشتخانەو بەخشیش دەدرێت بە شاگرد. پسوولە دەدرێت بە دەولەت، بەرتیل دەدرێت بە ئەفسەرى پۆلیس، فەرمانبەر و بریکارى فرۆشتن و کرپار دەتوانن پارە بەدەن بە ئازانس. سەرۆک دیارىی جەژنەکان و جەژنانه دەدات بە فەرمانبەر، نوێنەرانى فرۆشیش دیارى دمیەخشن بە بریکارەکانى کرپى و کرپارەکانیش بەخشیش دەدەن بەو

بەندى یهکەم: هۆکارەکانى دروستبوونى گەندەلى له کوردستان:

پارتە سیاسییەکان، حکومەت و پەرلەمان، رێکخراوه جەماوەرى و پیشەییەکان، گەل، داگیرکاری، بەرزەمەندى نیوان تالو گروپەکان، جەنگى ناوخۆ، نەبوونى دەزگای نەزاهەت، زالبوونى بەرزەمەندى تایبەتى بەسەر گشتى، پەرورەدى تالک، نەبوونى سزاو پاداشت، نەبوونى کەسى شیاو له شوێنى شیاو.

بەندى دووهم: شتیوهو شتیوازهکانى گەندەلى له کوردستان:

۱- بردنى پارەى داهاته: ئەمەیان مەترسیدارترین وێنەى گەندەلییه له کوردستان، کە تیايدا پارتى دەسلەتدار دەستبەسەر رێژیهک له پارەو داهاتى خەلکى کوردستاندا دەگرێت، بۆ خودى پارتەکەى، لێرەدا بۆئەوهى له چوارچێوهى قەسەکردنى یاسا دەرنەچین، دەبیته خالێک رۆون بکریتهوه:

کاتیێک دەگوترێت: پارتى دەسلەتدار رێژیهک له پارەى داهاتى خەلکى کوردستان بۆ خۆى گەندەتەوه، راستییهک هەیه کە رێگرە له بەردەم هەرکەستیکدا بێت بپرسیت، ئەگەر ئەو شتە راستە، ئەو رێژیه چەندە، ئەو پارەى گەندەتەوه چەندەو له کام سالو کوا بەلگە؟ راستییهکەش ئەوهیه کە چەندین سال بودجه بە نهێنى بوو، خەلکى کوردستان نەیانزانویه، داهاتى کوردستان چەندەو له کوێوه دیت و چۆن دایەشو خەرج دەکرێت؟ کە ئەمە پێشیتلکارییهکى هەرە گەورەى یاسایه و تەنانەت زۆر له

بۇ ئەۋەي كارىگەر بىت لە لاي خەلگى

كەس مەن تۆ ھەلەيت.

۸- ئەگەر ھاتو دلى كەسنىك بەرامبەر تۆ، پېرېو لە پقو توورېيى، ئەۋا ھەر رېگايەك بگريته بەر، ناتوانى بېروبوچوونى ئەۋ كەسە بۇ لاي خوت كېش بگەيت، بەلام ئەگەر بە شىۋەيەكى نەرمونيان ھەلۈكەوتت لەگەلدا كىردو دوركەۋتتەۋە لە توورېمبونون تووندوتىزى، بەمشىۋەيە دەتوانىت بچىتە ناۋ دلو دەروونىۋە.

۹- بۇئەۋەي گيانى ھاۋكارى بەدەست بەيتىت، ۋا لە كەسى بەرامبەرت بگە، ھەست بگات بېرو بۇچوونەكان ھەموۋى ھى خۇيەتتى.

۱۰- ئەۋ كەسەي كە شەپانگىزو سەرگىشە ديارە، لەۋانەيە بېيتە كەسنىكى دلسۆزو خاۋەن ويزدان، ئەگەر ھاتوۋ بە دلسۆزى ويزدانەۋە ھەلۈكەوتت لەگەلدا كىرد.

۱۱- ئەگەر سەرگەۋتت مەبەست بوۋ لە كاتىكدا جگە لەۋ ھىچ شتىكى تر سوۋدى نەبوۋ، سوۋر بە لەسەر بەدېيەتتەننى.

۱۲- بۇئەۋەي جەلەۋى كاروبارى خەلگى بگريته دەست، بە بېئەۋەي خراپەيان بەرامبەر بگەيتو ھەستيان برىندار بگەيت:

- سەرەتا باس لە كارە باشەكان بگەۋ رېزو بەھاي بۇ دابنى.

- لەسەر ھەلەكانى خوت بىدوئ، بەرلەۋەي رەخنە ئاراستەي كەسى بەرامبەر بگەيت.

- سەرنجى ھەلەي كەسى بەرامبەر بىدە، بە شىۋەيەكى نەيتىۋ ھەۋلى راستكردنەۋەي بىدە بە زمانىكى شىرىن.

- پېشنيارەكانت بە رېكى بخە پوۋ، ھەرمەن بە شىۋەيەكى زەق دەرەمكە.

- ئەۋ ھەلەيەي كە دەتەۋىت چاكى بگەيت، ۋا بگە بە ئاسانى راست بېيتەۋە، ئەۋ كارەشى كە دەتەۋىت ئەنجامى بەدەيت ئاسانو سادەي بگە.

- بۇئەۋەي كارىگەرەيت ھەبېت لەسەر ھەلۈكەۋتى مەۋف، بە چاكە باسيان بگە.

سەرچاۋە: سوۋد لە ئىنتەرنېت ۋەرگىراۋە.

كەسى كارىگەر لە ناۋ كۆمەلگەدا، جىدەستى لە زۆرىيە بۋارەكانى ژياندا ھەيە، رېزو بەھايەكى ھەيە، كە يارمەتيدەرييەتى بۇ دروستكردنى گۆرانكارى.

زۆرىك لە كىتېپو سەرچاۋەكان، نامازە بە چەند خاللىك دەكەن، كە ھۆكارن بۇ ئەۋەي ھەر تاكىك بىتوانىت كارىگەرى خۇي دەريخات لە دەۋرۋەي، منىش بە بېۋىستەم زانى، چەند رېنمايەك بە كورتى پوختكراۋ، بۇ خوتنەران بېخەمە پوۋ:

۱- بۇئەۋەي لە ھەر شۋىننىكدا، جىگاي رەزامەندى پېشۋازى بىت، گرنگى بە كەسانى دەۋرۋەرت بىدە.

۲- بۇئەۋەي شۋىنەۋارى باش لە لاي ئەۋ كەسەي بۇ يەكەمجار دەيىننىت جىبەيتىت، با ھەردەم زەردەخەنە لەسەر لىۋانت ديار بىت.

۳- بۇئەۋەي قىسەكەرىكى باشت لىن دەريچىت، گۈيگىرىكى باشبە، ھانى بەرامبەرەكت بىدە، كە زياتر لەسەر خۇي بىدوئ.

۴- ئەگەر ويستت خەلگ پېت دىخۇش بىن، لە شتىك بىدوئ كە خۇشحالان بگاتو چىزى لى ۋەرىگىرن.

۵- ئەگەر ويستت دەستبەجى خەلگ تۆيان خۇشبوئىت، رېز لە كەسى بەرامبەر بگەر، بە جۆرىك ھەست بە بوۋون بەھاي خۇي بگات.

۶- بۇئەۋەي مەۋفنىك لەسەر بېروبوچوونىكى راستو دروست پەروەدە بگەيت:

- ئابروۋى بېارېزە.
- مۆلەتى گەتوگۇي بىدە.

- مشتومرى لەگەلدا مەكە، بزانە كە باشتىن رېگا بۇئەۋەي ھەر مشتومرىك بە ھازانجى تۆ تەۋاۋ بىت، ئەۋا دور ھەۋتەۋەيەتتى لىي.

- ئەگەر لە بابەتلىكدا ھەلە بوۋىت، دان بە ھەلەكەتتا بىنى.

- جۆرە پىرسارىكى لى بگە، كە ۋەلامى (بەللى)ت لى دەست بگەۋىت.

۷- بۇ ئەۋەي ناخەزىت بۇ دروست نەبېت، رېز لە راي بەرامبەرت بگەرۋ راستەۋخۇ بە

۴- كەمكردنەۋەي كىتېرگىۋ لىھاتوۋىي، بەمەش بازار دەگەۋىتە مەترسىيەۋە، سەبارت بە پەيداكرىدو ھىنانى كەلۋەپەلى بە كەلگۈ باش، بە پېۋەرى تەككەلۋىزىي سەردەم.

۵- كەمكردنەۋەي دەسكەۋتو داھاتى كەلۋەپەلۋ خەزەتگوزارىيە بىنەپەتتەكان، ھەروەھا پېدانو ۋەرگىرنى بەرتىل، لەبرى باجەكان، كە دەۋلەت پىۋىستە ۋەرى بگريت، بەمەش دەۋلەت پارەۋپولى بۇ كۆنكرىتەۋە، تاكو پېداۋىستىيەكانى جىبەجى بگات.

۶- زۆربوۋنى خەرجىيە گىشتىيەكانى گەندەلى لە بەرپەۋەردى كارگەۋ پېۋەكانى دەۋلەتسا، لەۋەدايە كە جارى ۋا ھەيە خەرجىيەكانى، زياتر دەيىت لە داھاتەكەي، ئەۋىش بە ھۆي ئەۋ خەرجىيە زۆرانەي رۆزانە بەيى ھۆ، لە رېگەي پېكرىدەۋەي پىۋەلەۋخەرجى لاپەلادا دەرگىت، پان ئەۋەتا لە كاتى پېدانو ۋەرگىرنى ھەر پېۋەيەكدا، لەسەرچاسى دەۋلەت، لە بەرپەرسان بەرتىل ۋەردەگىرن.

۷- كەمبۋونەۋەي بەرھەمەكانو داتاپىۋى بىرو كارى ناياب، چۈنكە ئەۋ پارانە لە كارى ناپاسايىدا خەرج دەرگىنۋ نەك بۇ كارى سەرمەكى.

۸- زىادەي تىچوۋنى كرىنى كارەكان (باجىكە لەسەر كار)، ئەۋ زىادە كارەكاتە سەر ئەۋەي كە، پان بەكارھەيتنەر دەرگىتە ژىر بارى ئەۋ زىادانەۋەۋ بەرھەمى كەۋو خراپ دەخەنە بازارەۋە، پان ئەۋەتا دامو دەزگاكەن ناتوان ھەروا بە ئاسانى بچەنە ناۋ بازارەكانەۋە.

۹- داشكان لە رازەي گەشەپېدانو كوشتىنى كاتو دارايى، زىان بە دامەزراۋە بچوۋكەكان دەگەيەننىت، بە پېچەۋانەي دامەزراۋە گەۋرەكان، بۇيە گەندەلى ۋا لى دەكات كە ئەۋ دامەزراۋە بچوۋكانە زوۋ بېۋكەنەۋە، چۈنكە تۋاناي بارى ھورسى گەندەلېيان نىيە.

۱۰- كەمكردنەۋەي پېزەي كا پېكرىد لە كەرتى تايپەتتا.

۱۱- كەمكردنەۋەي لە ژمارەي ناۋىشانەكانى ديارو بەرچاۋ لە كەرتى گىشتىدا، لەسەر چاسى زىادكردنى ژمارەي ئەۋ ناۋىشانە ۋەزىفيانەي كە موۋچەكانيان كەمەن بۇ رازىكرىد.

۱۲- پلاۋبوۋنەۋەي ھەزارىۋ نايەكسانى.

۱۳- رېز نەگرتن لە ياسا، ئەمە بە ھۆي داھىنانى كەلتورىكى نوئ، تاكو بەرپەرسان لىپرسىنەۋەيان لەگەلدا نەكرىت.

۱۴- تەگەردەخستەن لە رېگەي دېموكراتىۋ چاكسازى ئاراستەكرەۋ بۇ بازار.

۱۵- دەبىتە زىادبوۋنى رېزەي تاۋان.

چومان نحمد

هونه‌ری په‌خنه‌گرتن

به‌لام...) له‌بهره‌وه‌ی کاردانه‌وه‌ی لای به‌رام‌بهر دروست ده‌کات، وا هه‌ست ده‌کات له تواناگانیت که‌م کردوومته‌وه، بۆیه په‌نا ده‌باته به‌ره‌برگری له خۆکردن، هه‌روه‌ها نه‌ستی مرۆفه‌که، هه‌موو شته‌گانی پیش به‌لام ده‌سپێته‌وه‌و ته‌نها نه‌و وشانه‌ی دواى به‌لام ده‌هێلێته‌وه، بۆیه واباشه به‌م شێوازه په‌خنه‌کانمان ئاراسته بکه‌ین (باباته‌که‌مت باشه، پێشنیار ده‌که‌م نه‌گه‌ر پێگایه‌کی فراوان‌تر بگرێته‌بهر، له گه‌یانندی بابته‌که‌متدا باشتره).

4- نه‌ته‌کێتی په‌خنه، وا ده‌خوازێت سه‌مه‌تا به‌ستایش ده‌ست پێ بکه‌یت، یاخود له ئه‌ره‌نیه‌وه بۆ نه‌هێنی برۆیت، هه‌روه‌ها دیاریکراویش بیت له په‌خنه‌که‌متدا، وکو: (به‌راستی له هه‌سه‌کردندا لێهاتوویت، وای ده‌بینم نه‌گه‌ر زیاتر نه‌موونه‌ی واقعیانه له هه‌سه‌کردنه‌کاندا به‌هێنیت‌وه باشتر بیت).

5- پێشکه‌شکردنی چاره‌سه‌ر: به داخه‌وه زۆربه‌ی تاک‌ی کوردی په‌خنه ئاراسته ده‌کات، بێ هه‌بوونی رێچاره، پێویسته چاره‌سه‌رو پێنمایى هه‌نووکه‌بێ و درێژخایه‌نی تیدا بیت، بۆ نه‌موونه له باتی نه‌وه‌ی بلێی: (خراب بوویت له رافه‌کردنی زانیاریه‌که‌ندا)، بلێ، (له جارى داها‌توودا ئامرازو پێگای باشتر بگره‌بهر، له رافه‌کردن و پێشاندانی زانیاریه‌که‌ندا).

گرنگی په‌خنه‌ی پۆزته‌یف:

1- خاوه‌نی کارمه‌که هه‌ست به گرنگی پێدان و هاندان ده‌کات له‌سه‌ر باشتربوون و به‌رده‌وامبوون.

2- خاله لاوازه‌کانی ده‌زانیت و هه‌وڵ ده‌دات راستیان بکاته‌وه، زیاتر پارێزگاری

پیاوه‌ل‌دان و ستایشکردن نییه، به‌لکوو هه‌ولێکه بۆ وه‌سفکردنی کارێک و لێدوان له خاله باش و خراپه‌کان، که هانی مرۆف ده‌دات به‌ره‌و گه‌شه‌و به‌ره‌سه‌ندن و پێشکه‌وتن، له‌بهره‌وه‌ی دووره له ده‌مارگیرى و بپاردانی پێشوه‌خت.

نه‌ته‌کێتی په‌خنه‌ی پۆزته‌یف، یاخود بونیانده‌نه‌ر:

بریتیه له‌م خالانه‌ی خواره‌وه:

1- هه‌بوونی پلان و ستراتیژییه‌ت له په‌خنه‌دا. واته دانانی پلان و به‌رنامه‌یه پیش ئاراسته‌که‌ردنی هه‌ر په‌خنه‌یه‌که، پێویسته ژماره‌یه‌که پرسیار له خۆت بکه‌یت، وکو: (نه‌و شته چیه ئاراسته‌ی به‌رام‌به‌ری ده‌که‌یت؟ ده‌ته‌وێت چ شتێک بگۆریت؟ پالنه‌رت چیه؟ ئایا بۆ تۆله‌کردنه‌وه‌یه، یان بۆ زیاتر بونیان‌دان؟ چاره‌سه‌رو پێشنیارو پێنماییت چیه؟).

2- ئاراسته‌که‌ردنی په‌خنه‌که ده‌بێت ته‌نها له نیوان په‌خنه‌گه‌رو په‌خنه ئاراسته‌که‌راودا بیت، واته نه‌گه‌ر له‌به‌رده‌م گه‌سانی چواره‌دوردا بیت نه‌هه‌نگامی‌کی نه‌هێنی لێ درووست ده‌بێت و که‌سی په‌خنه‌لێگیراو ده‌که‌وێته به‌ره‌گری له خۆکردن و پێز له په‌خنه‌که‌مت ناگریت و مه‌ریش ناگریت.

3- به‌کارهێنانی وشه‌و ده‌سته‌واژه‌ی گونجاو، دوورکه‌وته‌نه‌وه له هه‌ندێک وشه‌دا، وکو: (به‌رده‌وام)، یان (تۆ) له بری نه‌وه بو‌تریت: (هه‌ندێچار)، یان (ده‌گونیچیت)، یاخود (پێویسته)، به تایبه‌ت خۆ به دوورگرتن له وشه‌ی (به‌لام) له رسته‌دا وه‌ک: (نه‌و شته‌ی پێی هه‌ستاوت باشه،

چه‌مکی په‌خنه، له وشه‌ی پۆنانی (kritikos) وه‌و مه‌رگیراوه، که به مانای توانای جیا‌کردنه‌وه‌و بپاردان ده‌گه‌یه‌نیت، هه‌روه‌ها له هه‌ره‌هه‌نگی (ویکیپی‌دیا)دا پێناسه‌ی په‌خنه‌ هاتووه به‌وه‌ی: (ئاماژه‌یه‌کی نووسراو، یاخود زاره‌کیه، تاک‌ی په‌خنه‌گر ئاراسته‌ی خاله به‌هێزو لاوازه‌کانی مرۆف، یاخود کۆمه‌لێک مرۆفی ده‌کات، هه‌ندێچار پێشنیارو چاره‌سه‌ریشی بۆ ده‌کات)، نه‌م چه‌مه‌که فۆرمی‌کی کلتوری هه‌یه. به‌و مانایه‌ی به‌شێوازی به‌ره‌راوان، تاکه‌کان له ژبانی رۆژانه‌یاندا به‌کاری ده‌به‌ن و ئاراسته‌ی یه‌کتی ده‌که‌ن، به تایبه‌ت له ژینگه‌ی کلتوری و به‌ره‌مه‌دی و کۆمه‌لایه‌تی، و لاتانی رۆژه‌لاتدا په‌خنه‌ی نێگه‌تیف و رووخینه‌ر زیاتر پراکتیزه‌ ده‌کریت و ئاراسته‌ی به‌رام‌به‌ر ده‌کریت، هه‌ر له ناوینشانی باسه‌که‌مانه‌وه دیاره چه‌مکی (په‌خنه) به‌کارهێنانه‌که‌ی هونه‌ری تایبه‌ت به‌ خۆی هه‌یه، هه‌ر له‌م روانگه‌یه‌وه باس و خواس له‌سه‌ر په‌خنه‌ی پۆزته‌یف و نێگه‌تیف و کاریگه‌ریه‌که‌نیان و به تایبه‌ت جۆنیه‌تی مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ په‌خنه‌ی نێگه‌تیف و رووخینه‌ردا ده‌که‌ین: په‌خنه‌ی پۆزته‌یف، یاخود بونیانده‌نه‌ر:

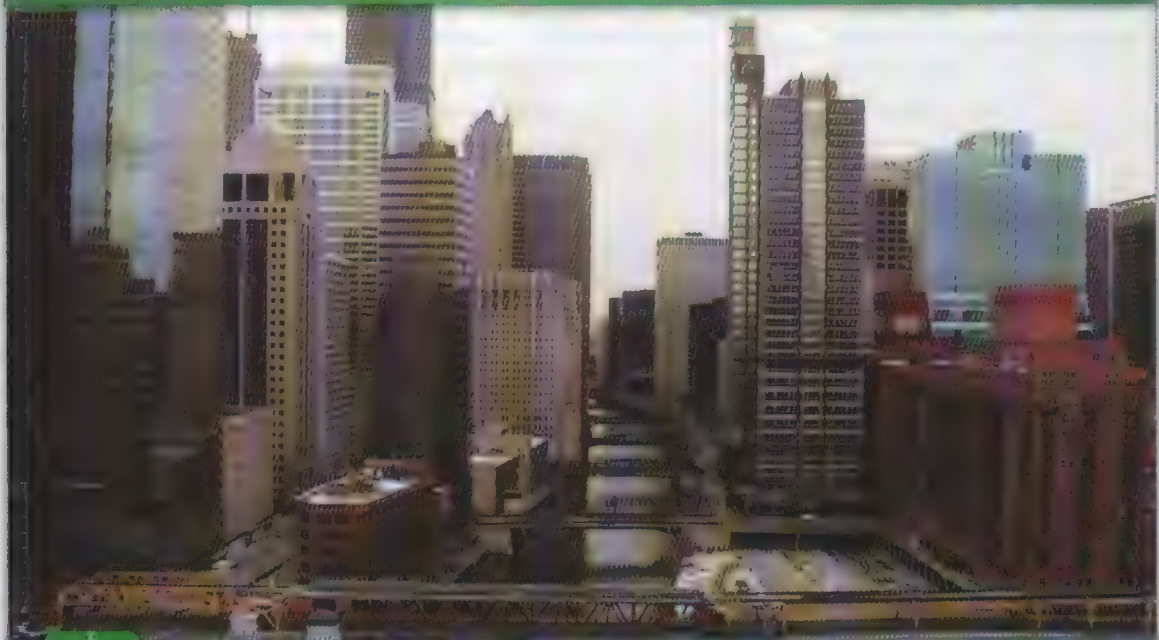
ده‌کریت بلێین: کاریکی ئاسانه، دۆزینه‌وه‌ی خاله تارێک و هه‌له‌و ناته‌واوییه‌کان، له تاک‌ی به‌رام‌به‌ردا، به‌لام پێچه‌وانه‌ی نه‌م ده‌ره‌په‌نه زۆرگرانه ئاراسته‌که‌ردنی په‌خنه‌یه‌که بۆ زیاتر بونیان‌دانه‌وه‌ی به‌رام‌به‌رو به‌کارهێنانی وه‌ک مۆتیفیک بۆ زیاتر خسته‌نه‌گه‌ری توانا‌کانی، مه‌به‌ست له‌م فۆرمه‌ی په‌خنه،

9: Կարմիր օձ

ژماره 39 لاپی 2011

گرنگى پلاناندانى سەردەمى، بۇ بىياتنانى شارى سەردەمى

بەشى

چۈرەم

ئا: بەھەشت غەلى

سەردەمىيە، بە پى پلاننىكى سەردەمىيە،
چۈنكى ئەم ئابورىيە جۈرى تېجۈنەمەم بىرى
تېجۈنەمەم ناو شارىكى سەردەمى دىارى
دەكات.

۴- زانستى كۆمەلناسى: لەمىرەمەمى
ئامانچى پلاناندان، بىرىتپە لە فەرەمەمەمەم
ۋىنگەمەم تەندروست بۇ مەمەمەم، جا ئەم
ۋىنگەمەم ۋىنگەمەم ماددى ئاومەمى بىت، پان
ۋىنگەمەم كۆمەلەمەمى بىت، بۇيە زانستى
كۆمەلەمەمى رۇلىكى گرنگ دەپنەمەم ئەم رومەم
كە مەمەم دەمەم لە رومى كۆمەلەمەمەم
ۋىنگەمەم تەندروست فەرەمەم بەپنەمەم.

۵- ئەندازەمى خزمەتگوزارى: ئەندازەمى
خزمەتگوزارى گشت بوارەمەمى ئەندازەمى
دەمەمەم، چۈنكى مەم ئەندازەمەم خۇمى
لە خۇمەم لايەننىكى خۇشگوزەمەم ئاومەمى
پىشكەش دەكات.

۶- زانستەمەمى جۇگرافىيەمەم زەمەمەمى:
ئەمەمەم زانستەمەم، پارمەمەم دەمەم بۇ
دەمەمەم زەمەمەمى گونجاومەم ناسىمى
شۈنەمەم لە مەمەم رومەمەم، بۇ ئەمەم
ۋىنگەمەمى گونجاومەم مەمەمەم.

۷- ياساومەم بەرپەمەم بىرەم: ياساومەم بەرپەمەم
مەمەم دەمەم بەرپەمەم مەمەم لە ئەمەمى
ئەم ئەندازەمەم زانستەمەم بەرپەمەم ئەمەمەم
تېكچىمەم لەمەم بەپنەمەم، تاكو مەمەم تېپىدا
ئاسودەم سەرمەم بەپنەمەم.

۴- زانستى كۆمەلەمەم.

۵- ئەندازەمى بە گشت لەمەمەمەم بە
تايەمەم ئەندازەمەم خزمەتگوزارىمەم.

۶- زانستەمەم جۇگرافىيەمەم.

۷- ياساومەم بەرپەمەم بىرەم.

بۇيەمەم كىرەم پلاناندانى شارستانى:
بىرىتپە لە بەرپەمەمەم ۋىنگەمەمى
تەندروست گونجاومەم لە گشت رومەمەم،
بۇ مەمەم بىنەمەم نىشەمەمەم پىپەمەم
دور بىت لە شۈمى پىپەمەم ۋومەم شەمەمى
مەمەم خۇمەم مەمەم پىپەمەم ناومەمى
سەمەمەم بۇ دابىمەم بىرەمەم لەمەم گشت
خزمەتگوزارىمەمەم تىر.

۱- ئەندازەمى تەلەسازى: گرنگى دەمەم
بەمەمەمەم لە بوارەمەم كراومەمەم، مەم
(بىنەم، رۇگەمەم، گۆرەمەمەم .. مەمەم)،
بەمەمەمەم بەمەمەم بۇ مەمەمەمەمەم
مەمەم.

۲- ئەندازەمى باخچەمەم: كاتىك
گرنگىمەمەم مەمەمەم كە شۇرەمەم پىشەمەم
كارىكىمەم مەمەم، كە ۋىنگەمەم تەندروستى
مەمەمەم تېكچىمەم، بۇيەمەم گۆرەمەمەم ئەم
ۋىنگەمەم، ئەمەمەم ئەم ئەندازەمەم مەمەم، تاكو
سەمەمەم مەمەم بۇ شارى سەردەمى بەپنەمەم
ئارامەم.

۳- ئابورىمەم: ئابورىمەم رۇلىكى گرنگى
دەپنەمەم لە فەرەمەمەمەم شارىكى

پلاناندان لە سەردەمى ئىستادا جۇگەمەمى
دىارى مەمەم، لە نىمەم ئەمەمەمەمەم كە
مەمەمەمەم پىشەمەمەم لەمەمەم، بۇ
مەمەمەم رومەمەم، لە رومەمەم شارستانى
مەمەمەم بە پى چەمەم ئامانچىكى دىارىمەم
بۇ مەمەمەمەم لە گشت بوارەمەمى ئىپادەم،
مەمەم ئابورىمەم كۆمەلەمەمەم ئاومەمەم، بە
لەمەمەمەم گەمەمەمەمەم مەمەمەم چەمەمى
پلاناندان رومەم بوارەمەم، بۇيەمەم گرنگە
چەمەم زانستى پلان دابىتەم، بەمەمەم مەمەم
مەمەمەم ۋىنگەمەم نىشەمەمەمەمەمەم بىكەمەم،
مەمەم كىرەم پلاناندان، بىرىتپە لە دابىمەم
ئامانچەم بەمەمەمەمەم بۇ خزمەتگوزارىمەم
دەپنەمەم بە شۈمەمەمەمەمەمەمەمەمەم
ئەمەم بەمەمەمەمەمەمەمەم چەمەمى پلاناندان
شارستانىيەمەم دىارىمەم، كە بىرىتپە لە
زانستەمەم مەمەمەم رۇگەمەم بەمەمەمەمەم
زەمەم، مەمەمەمەمەم مەمەمەم سىفەمەم بىنەم
بوارەمەم شارستانىيەمەم (بىنەم، رۇگەمەم،
گۆرەمەمەمەم)، بەمەمەمەمەمەمەمەمەمەم
مەمەم خۇشگوزەمەمەم بىرەمەم لە رومى ئابورىمەم
ئاسودەمەمەمەمەمەمەم بە شۈمەمەمەمەمەم
ئەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەم
پلاننى شارستانىيەمەم،

۱- ئەندازەمى تەلەسازى.

۲- ئەندازەمى باخچەمەم.

۳- ئابورىمەم.

خود بەرپۈەبردن

بەرپۈەبردن (Administration) پان (الاداره)، بە مانا گشتىيەمكى رۆلىكى گىرنگو پىراپەخ دىگىرېت لى تىوانا ھىزى تاكەكانى نىو كۆمەلگا بە ھەموو جىياۋزى ئاستەكانىيە، ھەر كاتىك تاكەكەس تىوانا ھىزە شارۋەكانى خۇى يەكخستو بىرەوى پىدا بۇ گەپىشتن بە ئامانجىكى دىيارىكارا، ئەو كاتە گىرنگى بەرپۈەبردن بۇ بە دىيارخستى وزە شارۋەكانو كەسايەتى تاكەكەسكان بەدىيار دىكەۋىت.

لە ئىر رۇشناى پىناسەى زۇر لە زانا بىرەمندانى سەردەمى كۆنۈ نۆى وەك: (فەرىدەك تاپلۇر، ھىزى فاپۇل، شىستەر بىرئارە، جىمىس مۇنى زۇرى تى) ئەو بوارە، تىوانراۋە ئەو پىناسەى لە كۆكرەوى ھەموۋىان دىستىكەۋىت كە دەلىت: (بەرپۈەبردن، لە بىرەمندا كىدارىكى زەپىيە، ھەمىشە ھەول دىدات بۇ بەدەستىيەنى باشترىن رەكەزى بەرەم لە ھەر دامەرزەۋىيەك كە خۇى لە سەرچاۋى (كەسىۋە ماددى) دىنۆپىت، بە بەرزترىن پەلى تىۋانستىۋ كەمترىن تىچوۋن، ھەرەمە كىدارىكى دىۋستو تەۋاۋىكارا، ئەو كەسە پى ھەلدەستىت، پى دەلىن، بەرپۈەبىر).

پىگومان ھەر سىستەمى بەرپۈەبردنىشە كە ۋادەكات تاكەكانى نىو كۆمەلگا تىوانا شارۋەكانى خۇيانو ھىزە نادىيارەكانى عەقلىان، بۇ گەپىشتن بە ئامانجە ستراتىزىيەكان، بە كەپ بىخەن.

لېرەدا دىپىت تاك ھەول بىدات بۇ خۇى بەرپۈە بىدات، دواتر ھەول بىدات بۇ بەرپۈەبردنى ئەو كارو ئەركانەى لە زىانى رۇزانەپىدا دىنە بەرەمىۋى بە دىرۇزى تەمەنى بۇى دىۋىبارە دىنەمە، ئەمىش لە رىكاى ئەندامەكانى جەستەپەۋە بىۋانېت بەشۋىيەكى گونجاۋ كارىان پىبىكات. ۋانا بىۋانېت خۇى بەرپۈەبىيات، تا بىكات بە خالە سەرگەۋىۋەكانى ئاپىندە، لېرەدا خۇدبەرپۈەبردن بەرەمەندىت

لە ميانەى كارلىككردنى ئەم جۋار شتە،
۱- زىرى. ۲- دىل. ۳- ۋىزدان. ۴- ۋىست.

پاشان دىپىت بىزانىن زۇر بەزانىلى ئەم ئەندامانە بەكار بىيىن، تا بگەپن بە لوتكە، بەمەۋى يەكەمجار لە دىلەۋە بۇ ۋىزدان دواترىش بۇ ۋىست، ئىنجا ئەمانەش ھەموۋىان پاپەندىن بە زىرىيەۋە، تاكو لە بىرپارەكانو بەرپۈەبردنى خۇدپا. سەرگەۋىن بە دەست بىيىن، ئاپىت ئەۋەشمان لە پاد بىچىت كە بىناغەى ھەر بەرپۈەبردنىكى چاكىش خۇدى تاكە كەسەكەپە، تا بىۋانېت پىرۇسەكە بەسەرگەۋىۋى بەرپۈەبىيات. پىگومان خۇدبەرپۈەبردنى تاكىش، بەشۋىيەكى ئەرىنى رەنگەندەۋى دىپىت بۇ ھەنگاۋاننى خۇدى تاكەكە، بەرەۋى ئاپىندە سەرپەرىشتىكردنى بەرپۈەبردنەكانى دىكەى كاپەكانى زىانى.

ھەرەمە دىپىت شىكردنەۋە لىكەندەۋى بىرۋەكەكان بگەپن، تا بىۋانېن ئەو كارلىكەرىيە بە پى حەزو ۋىستى ھەر تاكىكە كەسايەتىيەك رىنۆپى بىرېت، پىش ھەر شىتېكىش دىپىت ھىزى بەرپۈەبردن ھەرمانېۋىي بەسەر ئەندىشەكاندا بەدەست بىيىنلرن.

لېرەۋە دىپىت كەسايەتى تاك بەشۋىيەكى زانستىانە رىكېخىرېت، تا بىۋانېت بە ئاراستەپەكى گونجاۋا بەرپۈە بىيات بۇ گەپىشتن بە ئامانجە بىرەمەپىيەكان، بۇنەۋەى راستەۋخۇ ھەلېسېت بە رىكېخستى كەسايەتىت، ئەۋا پىۋىستە جەند شىۋازو رىكەپەكى گونجاۋ بگىرەبەر.

۱- ئەۋەستانەى بەسەر زىانتا دىن، بە ھەند ۋەرىبەرە،

ھەمىشە ئەۋ سوۋود ۋازانجانەى لە ئەنجامى رىكېۋىيىك بە دەستى دىپىت بە ھەند ۋەرىبەرە، بە پىچەۋانەش ھەر بە ھەندى ۋەرىبەرە، چۈنكە ئەۋە پائەرىكە بۇ دەستبەكاربۋون بەرەۋى رىكېخستى خۇتو كەسايەتىت.

۲- كارىكە:

ھەرگىز لە يەك دانىشتندا، داۋات لېنەكرەۋە كە ھەموو شىك بەدەست بىيىن، بەلگە دىپىت ھەمىشە لە ھەولەندا بىتو كارىكەپەت، تا بگەپت بەۋ ئامانجانەى كە لە ھىزى خۇتدا نەخشەت بۇ كىشاون، تا بگەپت بە ئاپىندە.

۳- خۇت پىكەتەى خۇت بە: خەپال بگەۋ بە دۋى ئەۋ شىۋازانەدا بگەپت كە تەنپا بۇ تۇ گونجاۋە، بۇ بەدەستىيەنى سەرگەۋىتەكانت، چۈنكە تۇ تەنپا پىكەتەى خۇتى، ھەر خۇشت باشتر دىۋانېت لە خۇت بگەپت، لەجاۋ كەسانى دىكەۋە كەسانى دىۋەرىيەر، تا ھاناپان بۇ بىيەت.

۴- ھىۋاش بە لە نەخشەۋە دانانى ئەۋ سىستەۋە پلانەى كە بۇ تۇ شىۋاۋە،

ھەموو دۋاگەۋىتىك نىگەتىف نىيە، دۋاگەۋىن لە پىناۋ داھىيان "دا پائەرىكى باشە بۇ بەجىگەپاندىنى كارەكانو ئەركەكان، بۇيە ئارامگرتن ھىۋاش ھەنگاۋەلەپان بەرەۋى ئامانجەكان، بەرەمى باشى لېدەكەۋىتەۋە، بۇيە ئاگاداربە لە نەخشەۋە پلانەكانت، بىرېكەرەۋەۋە بە ھىۋاشى ھەنگاۋ بېرە.

۵- فىزى ئارامگرتن بىيە:

تا بىيىت بە كەسايەتىيەكى بەھىزو خۇپراگرو مۇۋىكى رىكېۋىيىك، خۇپىشت بە دەستەۋە مەدە بەرامبەر شىك كە دىپىتە رىكەر لەبەردەم رىكېخستىۋ بەرپۈەبردنى ئەركەكانت، ئەگەر بىتو جەندىن جارىش ھەرس بىيىن.

۶- بەرەۋەۋە كەسايەتىت رىكېخە:

چۈنكە رىكېخستى كەسايەتى ھانت، دىدات بۇ زىاتر لە ناۋىردىنى دۋاخست، ئەگەر پىشترىش كارەكانت دۋا دەخست، ئەۋا لەمەۋودا چىتر كارەكانت دۋامەخە، تەنپا لەبەر ھۇكارىكى گىرنگ نەپىت، بەلام كارە گىرنگەكان راستەۋخۇ بە ئەنجامدانى دەستپەلەكەن، ئەك دۋاخستى.

چُونیہ تی

دروستکردنی برپار

بۆ نموونە، قوتابییک که له ئامادیمییه وه
دەردمەحیتو دمییه ویت له بەشێک له بەشەکانی
زانکودا، درزێره به خوێندنه‌کی پەت، به‌لام
دوو ده‌لو نازانیت کام به‌شی هه‌لبژێریت.

لارا يوسىق

ۋ. گۇران جەمىل

مىزەلانى

سوور

بەرمەيلى جەن، رەھمەند مىزەلانىكى
سورى كرىو بە دلخوشى و شادىمەو گەراپمەو
بۇ مالەو، ئېنای خوشكى پىرسى،
- رەھمەند ئەو جىت كرىو؟
- مىزەلانىكىم كرىو لەوئى تۇ جىوانتر.
رەھمەند مىزەلانىكەي دەرھىناو دەستى
بە بە ھووتىكرىنى كىرد، مىزەلانىكە كەمە
كەمە گەورە بوو، تاكو ھىندەي شوتىيەكى
لېتات.
رەھمەند بەردەوام بوو لەسەر فوتىكرىن،
مىزەلانىكە نازارى پىگەشتو گوتى،
رەھمەند بەسە لەو زىاتىر قوم تېمەكە!
- رەھمەند، بۇجى؟
- مىزەلان، چونكە تۇ نازارم دەمدەيت.
- رەھمەند، مەن دەمەوئىت وا بىكەم كە تۇ
لە مىزەلانىكەي ئېنا، گەورەتر بېت.
- مىزەلان، بەلام ناتوانم لەو زىاتىر
بەرگە بىگرم، وا خەرىكە پىستەكەم دەمەقېتا
- رەھمەند، مەترسە، پىستەكەم نەرمەو
دەمكىشت.
- ئېنا، ناخىر فشارى زۇر تەقېنەو
دروست دەكات.
- رەھمەند، تۇ پېت ناخۇشە، چونكە
مىزەلانىكەي مەن، لەوئى تۇ گەورەتر.
- ئېنا وتى، مەن پېم ناخۇش نېيە، بەلكو
مەن ئامۇزگارەيت دەكەم.
- رەھمەند، مەن گوتى لە ئامۇزگارەي تۇ
ناگرم.
رەھمەند ھويەكى تىرى كىردە ناو
مىزەلانىكەيەو، پاش كەمىك لە بەرامبەر
دەمەجىوئىدا تەقېنەوئىكەي گەورە رووئىدا،
پاچەلكى، ئەوئىش لە ئەنجامى تەقېنى
مىزەلانىكەيەو بوو، رەھمەند كەوتە سەر
ئەزىنۇو بېتاقەمتو دەستەوستان بوو، بە
خەسەرەتەو تەماشاي پارچەكانى مىزەلانى
تەقېنەوئىكەي دەكرد.
- ئېنا گوتى، بېنىت؟ بە قەسەي مەن
باوئەرت نەكردا
- رەھمەند، ھەق بە تۆيە، مەن مىزەلانىكەم
لە تواناي خوى زىاتىر ھوو تىكرىد.
سەرچاوە، حكايات ھېل النوم

قازىكى دادىپەرور

مەن دەمەوئىت، ئىستە لە بىرى ئەو، ئەم
كەروئىشكە بخۇم، مەن بۇ راو، ھاتبووم،
بۆيە ماغى خۇمە بىخۇم، ھەرچەندە
مەنى رىزگار كىردو، بىزانم تۇ بىريارت
جىيە؟
كەروئىشك گىراو تەواوئى
بەسەرھاتەكەي باسكرد، كە چۇن ئەم
بەردەم لەسەرى لاىردوو لە بىرى ئەوئى
سوپاسى بىكات، دەلى، دەتخۇم، قازەكە
گوتى، راست دەكەيت، بىرى كىردەو كە
چۇن كەروئىشكەكە رىزگار بىكات، گوتى،
مەن باوئە بە ھىچ كامەتان ناكەم، تا
بەجىاوى خۇم رووئىداوئىكە نەبىنم، با
بىرۇين بۇ شوئىنى رووئىداوئىكە، با بىزانم
چۇن ئەم بەردەم لەسەر رىئويىيەكە
بوو، چۇن تۇى كەروئىشك، رىزگارەيت
كىردو، مەن ئەو كات دەتوانم بىريار
بەدەم، رىئويىيەكە خۇشحال بوو، گوتى،
ھەر ئىستە ھەردووكىيان دەخۇم، قازى
ورىا گوتى، دەي كەروئىشك بەردەكە
ھەلبىگرىن و بابزانىن چۇن تەوانىت
بەردەكە لا بىمەيت، با بە جىاوى خۇم
بىيىنم، ھەرگە بەردەكە كەوتە سەر
رىئويىيەكە، رىئوى نەيتوانى جوئە بىكات،
قازى دادىپەرور، بىريارى دا بۇ ھەتا
ھەتايە لە رىز بەردەكەدا بىمىنىتەو
گوتى، ماغى نەوئەت نېيە نازاد بېت.
ئەي رىئوى ھىلباز، تۇ شايەنى ھىچ
شەتەك نەيت، چونكە لە بىرى چاكە
ناتەوانىت چاكە بىبەخىشەت!

لە رىئويىيە پىرىنگىداردا، كەروئىشكىكى
خىجىلانىە يارى دەكرد، زۇر دلخۇش
بوو بەو سەووزايىيەي، كە تەواوئى
ناوچەكەي داپۇشى بوو، لە ناكادو لە
نەزىك لانىكەيدا، گوتى لە نوزانەوئىكە
بوو، ھەر كە بەدەوئى دەنگەكەدا جوو،
بىنى، رىئويىيەكە بەردىكى گەورەي
كەوتە سەرو ناتەوانىت جوئە بىكات،
نالەو ھاوارىتقى، گوتى، كەروئىشك
گىان، تۇ دەتەوانىت رىزگارم بىكەيت، ئەم
بەردە لەسەرم لاىيە، تا رىزگارم بىيىت،
تەكايە يارمەتەم بەدە، كەروئىشكى وريا
بەردەكەي لاىرد، بەلام رىئوى ھىلباز
گوتى، لە بىرى ئەو چاكەيەي لەگەلتەدا
كىردەم، دەتخۇم، چونكە مەن چاكە نازانم،
رىئويىيەكى بىرىم، دەبىت ھەر بىتخۇم بە
دەريزايى ئەمەو نائەم نەخواردو، بەلام
كەروئىشكى دانا گوتى، چۇن دەمخۇت،
كە مەن بووم بە ھوى رىزگار بوونەت؟
رىئويىيەكە سوور بوو لەسەرئەوئى
دەبىت كەروئىشكەكە بخوات، كەروئىشكى
ورىا پىشنىيارى كىردو گوتى، با بىرۇينە
لاي ئەو قازەي دراوسىمانە، ئەو
دەكەي بە دادوور، چونكە لە كارووبارى
نازەلانىدا زۇر شارەزايە، رىئوى ھىلباز
خۇشحال بوو، لە دلى خۇيدا گوتى،
دەي قازەكەش دەخۇم، بۆيە پاىزى بوو
كە بىجە لاى قازى دادوور، ھەر كە
گەپىستەنە لاى قازەكە، رىئوى تەواوئى
باسەكەي بۇ گىراپەوئى گوتى، ئەي قاز

(ستيف جابز)

داھىنەرى

ئايغۇنۇ

ئايپاد

ئايغۇنۇ مۇرەككەپ

ئىستاندا ئەگەر كەسك بىھۇت كۇمپانىيائى ئەمىل بىكرىت، ئەمە دەپىت ۲۰۰ مىليارد دۇلار بۇمىرەت. ستيف جابز دەلىت: (بىرسىياري ئەمە مەكە كە بىرىكارو كىپارەكەت لە ئىستاندا جى دەۋەت، بەلكو لىي بىرسە لە ئايپىنەندا ئارەزۋى جى دەكەتو خەۋن بە جىيەۋە دەپىنەت؟)

بۇيە ستيف جابز لە سىنورى جىيەنى كۇمپىوتەرى ئاسايىدا ئەۋەست، بەلكو بەرمۇپىشەۋى بىرد، تاۋەكە گەپشە (ئايغۇن)، كەۋا بىرىتانيەكەن بە ھەستەمىن داھىنەۋە ھەمە گىرەكەكەنى مۇزۋىيان ئەۋمەز كىردۋە، كاتىك جابز داھىنەنى ئەم ئامىزى ئاشىركا كىرد گوتى: (بۇ جارىكى تىر تەلەۋنەمان داھىنەۋە). لە بارە ئامىزى (ئايپاد) پىشەۋە ئەۋا گۇۋارى بىناۋىيەكە (تايەم) بە گىرەكەكەن داھىنەنى سالى ۲۰۱۰ ھەبىزادۋە. لەبارە كەسايەتى (ستيف جابز) خۇيەۋە، ئەمەرىكىيەكەن بە كەسايەتى دە سالەكەنى ئىۋان ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۰ يان ئاساندۋە، ۋەك گىرەكەكەن كەسى ئەمەرىكى كە كارىگەرىسى ھەبىۋە لە ژيانى ئەمەرىكىيەۋ بەرمۇپىشەۋەردىنىدا، ھەمەك كارىگەرىسى لە ھەمەۋ جىيەنىش كىردۋە.

ئەگەرجى ستيف جابز لە ۲۰۰۴ ۋە تۈۋشى نەخۇشى ھاتۋە، بەلام ئەۋ ھىشتا بە ئەۋپەزى دىلۋىزىۋ گەرمۇگۈرپەۋە كاردەكەتو داھىنەنى ئۆۋ تازە پىشەكەش بە جىيەن دەكەت. ستيف جابز پىشت بەۋ گىيەنى مىندالىيە خۇي دەپەستىت كە لە ناخو دەروۋىندا ھەبەۋ ۋى لىدەكەت بە ھەمان شىۋە سەردەمى مىندالىي، بە شادمانىيەۋە كارو تىكۋاشانى خۇشبوۋەت.

سەرجاۋە، گۇۋارى (العربى الصغىر) ژمارە

۲۲۶ سالى ۲۰۱۱

كاتى خۇيەندەكەپداۋ لە ۋۇناغى دۋانۋەندىدا، بارچەپەكەسى ئەلىكتىرۋى داھىنەۋە. ئەۋە جىگە سەرسامى بوۋ لە كاتى جۋۋنى بۇ زانكۇ، نەپتۋانى لە سالى يەكەمى خۇيەندىدا دەرىجەتە ئەمەش بە ۋى ئەم ۋۇگىرپەۋە بوۋ، كە بۇ ئەلىكتىرۋىيەكەن ھەبىۋە. پاشان دەستى بە دىبارىكىنى ئامانچو ئاراستەكەسى كىردو ئەۋە تىگەپشەت، كە ئەۋ بۇ جىيەنى كۇمپىوتەردە دوست بوۋە.

ستيف جابز دەستى كىرد بە بەرمۇپىشەۋەردىنى بەھەركەكەنى لە جىيەنى كۇمپىوتەرداۋ بىستەۋە ئەم بەھەرانە بە تۋان ھۈنەرىيەكەسى خەپالە فراۋەكەسى كە ۋەستان ئاناسىتو بەرىستەكەنىش پۇگەسى پىناگىر. ستيف، بىرۋەكەكەنى خۇي لە بارە دىزىنەكەندى پارىيەكەن خىستە بەردەمى كۇمپانىيائى (ئەتارى) ۋ دىزىنى چەند پارىيەكى كىرد كە جىيەن پىيان سەرسام بوۋ. ۋۇپرا ئەم سەركەۋەتە، ستيف جابز كۇمپانىيەكەسى بەجىپەشتو جۋۋە ۋلاتى ھىند، پاشان گەپەۋە، تاۋەكە لە تەمەنى بىستو يەك سالىداۋ لەگەل ھاۋپى تەمەنى، بە ناۋى (ۋۇنىك) بەشىدارى بىكات لە دانانى بىناۋىيەكەن كۇمپانىيائى كۇمپىوتەردە لە جىيەندا، كە ئەۋەش كۇمپانىيائى (ئەمىل) بوۋ، ئاۋەكەشى ئەۋ سىۋەۋە ۋەمگىرەت، لە كاتى گەپەن بە دۋاى ئاۋەكە بۇ كۇمپانىيەكە، بەدەستىيەۋە بوۋ!

لە سەرمەندا ستيف جابز بۇ بەدەستىيەنى سەرمەپەكە بە بىرى ۱۳۰۰ دۇلار بۇ بىناۋەنى كۇمپانىيائى ئەمىل، ئۆۋمىپەلەكەسى خۇي ھاۋپەپەكەسى ئامىزى كۇمپىوتەردەكى ۋەۋەشت بۇ بەدەستىيەنى ئەۋ بىرە پارەپە، كەجى لە

(مەن بە گىيەنى شادمانىيەۋە كاردەكەم. لە كۇمپانىيەكەمدا (ئەمىل)، تەمىن پىرۋىگىرامسازەكەن كارناكەن، بەلكو نىگارىگىش ۋ ۋۇزانفانانىش كارى تىدا دەكەن. بۇئەۋە بىتۋانىن داھىنەنى زۇر پىشەكەش بىكەپەن). ئەم دەستەۋەۋە ھى بىيەمى ئەمەرىكى (ستيف جابز) دامەزىنەرى كۇمپانىيائى (ئەمىل)، كە يەكەكە لە بىناۋىيەكەن كۇمپانىيەكەنى كۇمپىوتەرو داھىنەرى ئامىرەكەنى (ئايغۇنۇ ئايپاد).

سەرت سۈۋرەنەمىنەت كاتىك ھىلمى (جىپۇكى پارىيەكەن)، يان (نىمى)، پاخود (كۇمپانىيە سامناكەكەن) دەپىنەتو ناۋى (ستيف جابز) پىش، ۋەك بەرەمەنەرو سەپەرشىتار ئەسەر ئەم ھىلمەنە نوۋسەۋە ۋەندەن مىلۇنىيان بەدەستىيەۋە، بىگۈمان لەمەۋە بۇت دەردەكەۋەت كە بىيەمەتەك لە پىشەۋە ئەم داھىنەنە مەزەۋەپە.

(ستيف پۇل جابز) بە پەكەز خەلكى ۋلاتى سورپەپە لە ۲۴/۷ شۋىياتى ۱۹۵۵ دا، لە ۋىلايەتى كاليفۇرنىيائى ۋلاتە يەكگىرەۋەكەنى ئەمەرىكا لە داپكەۋە، لەبەرنەۋە باۋكى كۇچى دۋاى كىردۋە، ھەردۋ ھاۋسەر (پۇلو) كلارا جابز) بەخىۋىيان كىردۋەۋە كىردۋەپەنە بە مىندالىي خۇيان. تەمەنى مىندالىيەتى پىرپەۋە لە ھەمەز ئارەزۋو خەرىكەۋەۋ ۋە گۇرپەۋەن بە ئەلىكتىرۋىيەكەنەۋە، تا ئەۋ ئەندازەپە لە تەمەنى سىزە سالى ۋ لە پىشۋى ھاپىندا، بۇ مەشۋۇ كارگەن جۇتە كۇمپانىيائى بىناۋىيەكەنى (HP). بىرۋە ھەزى ئەم مىندالە، ئۆۋرە نەمگىرەتو مۇشكى بەردەۋام كارى دەكەرد، ئەمە ھەم لە كاتى خۇيەندى ۋەتەپەنەۋە ھەم لە كاتى پىشۋە. تەنەنەت لە

تا نه یانخواردوویت..

خۆت بخۆ!

ئەم زارامیە، تازەکی ھاتوووتە ناو چەمکەکانی بازارپەڕیەووە بەو لێک دەدرێتەو کە.. بەرھەمەکت بەزێان بفرۆشیت.. ئەوێش بەوێ لە پەوتی بەرھەمەتانی کۆمپانیاکەتدا، بەرھەمەکی دیکە بخەیتە ناو بازارپەڕە، ھەلبەتە، ئەمە زۆر باشترە لەوێ، لەسەر دەستی ئەو کۆمپانیایانە شائەخپەت لەگەڵدا دیکە، ھەموو فرۆشی خۆت لەدەست بدەیت.. کە پەنگە بەرھەمەکت بخەیتە ناو بازارپەڕە، زەوتی فرۆشی تۆ بکات.

ئەو دەمە بەرھەمەکی نوێ، دەخەیتە ناو بازارپەڕە، پێویست ناکات، بەرھەمە کۆنەکت بکشینیتەو، چونکە ئەو بەرھەمە، پارە تەرخانکراوی خۆی، بۆ خەرجکراوە. ھەر وەھا دەتوانیت بەنرخێکی کەمتر، لە بەرھەمە نوێیەکت بفرۆشیت.

ئەمەش سەرپەستی لەکەپندا، بۆ کەپارێن و بەپێی باری ئابوریان، دەرخسێنیت.. بەلام سەرباری ئەو، دەبێت بەرھەمە نوێیەکت، تاپەتەندبێیەکی تێدا ھەبێت، کە لەوێ پێشتردا نەبێت. ئەوێش بۆئەو بەرکارھێنەران سەرگەردان نەبێ، پاخۆ نەرخێنێ و لە کەپن نەکشێنەو.

بایەخی

کەپیار

خۆتە ھاتوووتە

پروو خۆشییەو، شیرینییەکی خستە ناو دەستی ھەزارەکەووە کاتێکیش وستی شیرینیخانەکە بەجێ ھێشت، ھەمپەسان خاوەن شیرینیخانەکە، بەرێژکی بەرھەمەتەو، تا دەروە فرۆشگەکە، یامەری کردو ماریفەتێکی زۆری نواندو خوداھافیزی لێ کرد.

دوای ئەوێ ھەزارە جاشپەکە، فرۆشگەکە بەجێ ھێشت.. شاگردە فرۆشیارەکانی شیرینیخانەکە، خۆیان بێ پانەگیراوە لە خاوەن شیرینیخانەکەیان پرسی:

ئێوە کە بۆ کەپیارە دەولەمەندەکان، لە جێی خۆتان نابوون ھەڵناسن.. دەی بۆچی بۆ پیاوێکی ھەزاری نەداری بەرگ پێندەر، بۆ خۆتان بۆ خەمەتکردن بەدەمەووەوون، سازو نامادە بوون؟! خاوەن فرۆشگەکە، لە وەلامیاندا گوتی:

«ئەو ھەزارە بەرگ پێندەر، بە ھەموو داروونەدارو کایەوایە خۆیەو، پارچە شیرینییەکی کەپو شانازیو شکۆی بە ئێمە بەخشی. ئەو شیرینییە، بێ دووولی بۆ ئەو زۆر خۆش بوو. شیرینییەکەشمان بەلام دەولەمەندەکانەو، شیرینییەکی باشە.. بەلام نەک بەو ئەندامیە کە بۆ ئەو ھەزارە نەدار، خۆشو باشو بایەخدارە.»

لە ولاتی بابانو لە شاری ئۆساگادا، شیرینیخانەیکە بەناوبانگ ھەبوو. ناوو ناوبانگەکی بەھۆی ئەو شیرینییە بەتامانەو بوو، کە دروستی دەکرد.. بەلام لەبەر ئەوێ نرخی شیرینییەکانی، زۆر گران بوو.. ھەر کەپیارە دەولەمەندەکان، سەردانی ئەم شیرینیخانەیان دەکرد.

خاوەنی شیرینیخانەکە، ھەمیشە لە پشت میزی پاروونگرتەکەو، دادەنیشو لەکاتی بەخێرھێنانی کەپیارەکانیدا، لەبەرێان ھەڵدەدستا. بەلام ھەو گرنگ نەبوو، کەپیارەکە چەندە دارو دەولەمەند.

رۆژێکیان ھەزارێک بە بەرگێکی شەڕلە پێپینەو قێکی بۆی لۆلەو، ھاتە ناو شیرینیخانەکەو بەنەنەست، لە میزی خاوەن فرۆشگەکە، نزیک کەوتەو.

بەر لەوێ ھەزارەکە، بگاتە لای میزەکە، خاوەن فرۆشگەکە، لەپشت میزەکە ھاتەدەر، شاگردە فرۆشیارەکانی خستە لۆ، بەو پەری خۆیەکە مگرتەو.. بەخێرھاتنێکی گەرموگوری کردو بە پشوو درێژییەکی تەواو، چاومێکی کرد.. تا ھەزارەکە، گیرفانەکانی خۆی بگەڕێتو بۆ کەپنی پارچە شیرینییەک، پارمەک بدۆزێتەو!

خاوەن فرۆشگەکە، زۆر بەرێزو

زىادىبوونى ژمارەى دانىشتووان

(countries two billion people

ئەمەى دوپات كىرگۈتەدە.

- لەو پەرتووكانى سەرنەجىيان راکىشاوم بۇ خۇيىنەدە، پەرتووكى (بنية التخلف) بىرپار مامۇستا (ابراهيم البلىي) بوو، لە پىشەككەيدا ھاتوودە، (دواكەوتووى پىكەتەيەكى داخراو توندوتۆلەو مىكانىزىمكى ئالۋى ھەيە كە بەردەوامى مانەو مىسۇگەر دىكات، ئەم پىكەتەش بىنچىنەيە لە درووستبوونى گىشت كۆمەلگەكان، ھەر ئەودى ھۆكارد بۆنەو شالۋى دواكەوتووى نەزانىن زۆرىنە كۆمەلگەكانى سەرزەوى دابىۋىت، چونكە دواكەوتووى بارىكى سىروشتىيە، بەلام رىزگاربوون لى، بارىكى كىتوپرو ئاناسايە كە ھىچ كۆمەلگەك پى ناگات، تەنھا بە تىكۆشانو خەباتىكى بىوچان نەبىت، لە نىوان ھىزى ژىرى وىزدانو وىستو دىرووندا، بە چىشنىكى ئەوتۆ ئەم تىكەلە ھاوسەنگە بىت بە رەقتارىكى گىشتى لە كۆمەلدا لە پروى بىرو ھۆشرو ئاكارەودە، بەلام ئەم ھىزە تىكەلەش، لە ھالەتى دىكەمەندا نەبىت ناپەتەدى، چونكە كۆمەلگا ناتوانىت لە پىكەتەى داخراوى خۇى

كورتى لە گىشتى ئابوورى و لە چەندىن پىداووستى ئارمىزوى نوئو بەردەوامدا خۇى دىبىنەتەدە، پەرتووكا داھاتە ئابوورىيە سىنوردەكان (پان دىكەمەنەكان)، لەسەر ئاستى كۆمەلگا، ئەودى كىشەكە سەخت تر دىكاتو بەردەوامى پىدەدات دىستىگرتى دانىشتووانى باكورى گۆى زەوى (ولاتە دىولەمەندەكان) بەسەر ۸۰% سامانى جىھانىدا، كە ئەوان لە جوارىەكى دانىشتووانى جىھان تىناپەرن، پەرمەپەر ۲۰% سامانى جىھانى بۇ زۆرىنە (نەزىكە ۷۵% دانىشتووانى گۆى زەوى)، بۆيە نەزىكەى دوو لەسەر سىتى دانىشتووانى جىھانى بە دىست گىشتو كىشەى مەترسىدارەودە دىنالىن، كە ھەمەشە لە تەندىروستىو ژيانىان دىكات، چونكە ھەر تاكىك لەوان رۆژانە بە كەمتر لە نىو دۆلار گوزمران دىكات، زۆرىيە ئەوانەش دووچارى نەخۇشەيەكانى بەدخۇراكى بوون كە بە ھۆى ھەزاريەودە توشىبوون، (ھەرەكە لە ولاتانى كىشومرى ئەمىرىقاو ھەندىك ولاتى ئاسىياو ئەمىرىكاى لاتىنى پەرجاودەكەووت). رۆپەرت مەكنەمارا لە پەرتووكەكەيدا (hundred one)

پىشەبىنى دىكەرت، لە چەند سالى داھاتوودا، ژمارەى دانىشتووانى جىھان، بگاتە نەزىكەى ۷ مىليار كەس، ئەمەش بۇ گەشەسەندىنى خىزانى دانىشتووان لە ولاتانى جىھانداو بەتاپەتەش ولاتە تازمەپىگەپشتووكەكان، دىكەرتەدە.

(لىليان فرانكل) لە پەرتووكەكەيدا بە ناوئىشانى (پىشەككەيەك لە توژىنەوەى زانستى دانىشتووان) دووپاتى كىرگۈتەدە كە رۆژانە ژمارەى دانىشتووانى جىھان، نەزىكەى (۵۵۰۰۰) كەس زىاد دىكاتو سالانە ئەم رۆژىيە دىكاتە (۲۰) مىليۇن كەس.. نووسەر نەمۇنە لەسەر ولاتەكەى دىمەنەتەدە دىلەت، لەسەر ئاستى ناوخۇيى ولاتى سەئۇدىيەش ژمارەى دانىشتووان لە سالى ۱۹۷۰ز (۵۰۷) مىليۇن كەس بووود سالى ۱۹۹۵ز گەپشتوودە ۱۸،۲ مىليۇن كەس، لە سالى ۲۰۰۰ز ژمارەى دانىشتووان بوود بە (۲۰،۸۶۱،۸۸۴) مىليۇن كەس، ئەمەش بە پىى دوا لىكۆلىنەوەى دىمۇگرافى كە دىزگای ئامارو سەرزىمىرى گىشتى لە وىزارىتى پلاندىنان ئەنجامى داوە..

ئەم كىشەو گىشتەنى لە ئەنجامى زىادىبوونى دانىشتووان پەيدا دىمەن، بە

دەربجىت، تەنھا لە بارودۆخى دىگمەندا نەبىت، بۆيە زۆرىك پىيان وايە (منىش لەوانەم) فېرېيون دەروازى يەكەمە بۆ ھەلساندنەوى كۆمەلگاۋ پەواندەوى ھەورى دواكەوتووېو نەزانىو تارىكىو ھەنگاۋان بەرھە پىشكەوتن سەرھەزى ھەستەردن بە بەرھەرسىيارىيەتى، رۆلى كاريگەر لە ھەرسەي پەرھەيدان گەشەسەندن بە مەرجىك ئەوى پەيوست بىت بە ھۆشيارى پەيوست لە لاھەن سەرھەم تاكەكانى كۆمەلگاۋ، تا فېرېردن بە تەواۋى ئامانجەكانى دېنەتەدى لەوش گرنگر ئامادەسازى پازېيون بە گۆرەنگى بەرھە باشتر، لەم بارەھە جونا مېردال دەلەيت، ھەر ھەولەك بۆ ئامادەكردنى نەتەھەمەكى تەواۋى پەنگەشتو، كە ھەرىكە لە تاكەكانى ئەو نەتەھەم بەشدارى لە گەشەكردنىدا بگات، بېگومان دەبىت لە گشتەندى فېرېردنەو سەرچاۋە بگرت، چونكە پەرھەردە، ھاكتەرىكى گرنگە لە ھەرسەي پەرھەيدان ئەمەش لە لاى پەرھەردەكاران مېژوونوسان، بەھای زانراۋ، ھەرھە ئابورېناسانى بە ھەمان تېرۋانېن سەپرىان كەردو. لە وتەى ئادەم سەس بۆ سەرھە، فېلېپ كۆمېز دەلەيت، (ئەگەر ۋەلاتىك خەزەرى گەشەكردنى ئابورې بىت، شارستانىيەتى بەرھە پىشكەوتن بەرەت، بەشدارى لە ژيانى نۆدەولەتى بەكەچوودا بگات، لە لايمى كۆمەلگە نۆدەولەتتەھە رېزى لى بگيرەت، ئەو پەيوستە لەسەرى گەلەكى فېرېركاۋ نەخۆندەھارى نەھەلەيت).

لەمەردا لە كاتى تاكەكاندا (بەتاپەتەش گەنجەكان) ئىنتەرنەت پىشكى شېرى بەردەكەوت، چونكە نۆتېرىن ھۆكارى گەپاندەن، بەلكو خەتەرەين و گشتگىرەينىانە، ئەك ھەر ئەمەندەش، بەلكو بۆ زۆر كەس جىگەى خۆشھالىيەو بە ھەند ھەردەگىرەت، ھەر بۆيە كاتىكى زۆرى پەيو بەسەر دەباتو لە ساپتەكەو دەروا بۆ يەككى ترو لە ۋەلاتىكەو دەجىت بۆ ۋەلاتىكى ترو لە ماومەكى كورتدا بە جىھاندا دىگەرەتو لەگەل ئەمەدا قەسەمەكاتو دىنوسىت و ھەردەگىرەت بەم شۆمە، كات بەسەر دەجىتو تاك ھەستى پىناكات، لە ماومەكى كەمەدا چەندىن ھەرسەي خەرا ئەنجام دەدەتو ئەو لە شۆمى خۆپەو زۆر مەندوۋ ناپەتو جۆلە ناكات، تەنھا لە جەوارجەمەكى بەرتەنگا نەبىت. دواى ھەموو ئەمانەش، جىگەى

داخە كە زالبوۋە بەسەر ھەموۋەلەكەدا. ئەوى جىگەى بايەخە ئەمەى كە ئەو كەسە سوۋى لى دەبىت، بەكارى دەھىت بۆ بەرھەپىشەردى تەنەتەكانى لە ھەرى ئايدىاۋ زانستو رۆشەنەرى. يەكەمەچار ئىنتەرنەت لە دامەزراۋە سەربازىيەكانى ۋەلاتە پەنگەرتوۋەكانى ئەمەركاداۋ لە سالانى شەستەكانى سەمەى بېستەمە سەرى ھەلەدا بەكەپتەر، ئەمەش لەبەر پەيوستىان بوو بە ھۆكار (ناۋەندى) بۆيە، بۆ جەمەت پىكردنى زانارىيەكانى لە جىھان (سەنورەكان) لە ميانى پەنگەياندى كۆمپيوتەرىيەو كە ناسراۋە بەناۋى Arpanet لەپەناۋ بەكارەينانى ھەمەچۇردا. بۆ ماۋە ۲۰ سال ئەمە بەردەوام بوو، ناسراۋ بەكارەينرا لە لاھەن سى جۆرە كەس بە تەنھا، ئەمەش دامەزراۋە سەربازىيەكانى ئەمەركا، ناۋەندە ئەكادېمىيەكان، ئارمەزەندەنى بەكارەينەرى كۆمپيوتەر بوون. دواى ئەو (لە سالانى ھەشتەكانى سەمەى بېستەمە) بەكارەينانى ئىنتەرنەت بەشۆمەمەكى بەرھەروان لە كۆمپانیا گەورەكاندا ھەرى سەند، لەم دوايىيەنەشدا (سالانى نەمەدەكان) بە كارەينانى ئىنتەرنەت كەوتە دەستى سەرھەم تاكەكانى كۆمەلگەو كۆمپانیاكانى بازىرگەنى پىشەسازى شتى تىش، ئىستاكە دەتوانەت بە ھۆى تۆرى ئىنتەرنەتەو، ھەشتەك بفرۆشەرتو بىكەردەت.

ئىنتەرنەت پەناسە كراۋە بەوى كە لەتۆرىكى جىھانى پىكەتوۋە، سەرھەم رېكخراۋ دامەزراۋەجىھاندا دەگىرەتەو لە ھەرى ھەروا ناستەو، (ھەمە، تاپەتە، گشتى).

*** سەرھەم ۋەلاتو رېكخراۋ نۆدەولەتى ھەرىپەتتە تاپەتەمەندەكان، لە ھەمەلى بۆچەندەن بە ھەموو ھەروا تەنەتەو، بۆ نەھەشتى تەوانە كۆمەلەتەى ئابورېيەكانو لەسەروشانەو پارەو ھەولە پەسەكان (DIRTY MONEY) كە لە ھەندى كارو چالاكى ناپاسايدا بەدەست دەھىرەت، ۋەكو : (بازىرگەنى ماددە سەركەمەكان، كارتەكەرە ژىرەيەكان، بازىرگەنى ھەكە تەقەمەنى. بازىرگەنىكەن بە ئادەمەزاد، (فروشتى ئەندەمەكانى جەستەى مەرو، فروشتى مەندالان، لەشفرۆشى)، بېگومان ھۆكارە بەكارەينراۋەكانى ئەم مەمەستانە پىشكەوتوۋە تەنەتە لە ميانەى تۆرى

جىھانى ئىنتەرنەتەو ئەنجام دەدەت، گەندەلى سەسۋە داراۋى ئىدارى. گەندەلى بەو پەناسە دەگىرەت كە ئەركىكى گشتى بەشۆمەمەكى ناپاساى بەكارەينەت بۆ بەدەيەنەنى دەسكەوتى تاپەتە. ياخود بېرەتتە لە كارتەكەندىكى ناپاساى كە لە سەستى سەسۋە ۋەلاتا گۆرەنگە دەكات، (۵) تېرۆرىزم، لە كۆتەپەندا تەوانەرى رېكخراۋ (مافىا).

*** بەردەوام چەندىن داخەزى لە لاھەن داسۆزانەو پىشكەش دەگىرەت، بۆ گۆرەنگە بارودۆخى ئىستەى ۋەلاتانى جىھانى سەسۋە كە تەدەمەكى زۆر دەستەوستانە لە ھەنەندى زۆرەى ئارەزوو، پەناۋەستىيەكانى رۆلەكانى لە لاھەنە جەوازەكانى سەسۋە ئابورې كۆمەلەتەى رۆشەنەرى ھەرى... ھەند.

پىشەنار دەگىرەت بۆ دەستەكردنى ھەوۋەمەندى، ياخود رېكخراۋ ئابورې چالاكو نەھەشتە، يان دانانى سەنورەك بۆ بىكارى ھەزەرى ھەلەچەكەردى نەخۆندەھارى بە ھەموو چەشەكانىيەو شتى دىكەش، ئەو داخەزەنە لەسەر ئەو تەنەستە مەزەنى ۋەلاتانى جىھانى سەسۋە ھەپەنە ۋەستەو، لە ھەمان كاتدا ئەگەر سەرنەج لە ۋەلاتانى كەندەو بەدەن، رېزەى پەتۆلى يەدەكى مەزگەر كراۋ بە گۆرەى يەدەكى جىھانى دەكاتە ۲۲.۱٪، بەلام رېزەى يەدەكى گازى سەروشتى بە گۆرەى يەدەكى جىھانى دەكاتە ۲۲.۷٪ رۆزانە بېرى ۲۱.۱ مېلېۋ بەرمەل ئەوتى خاۋ بەرھەم دەھىت (ئەمەش دەكاتە ۳۱.۶٪ بەرھەمى جىھانى ئەوتى خاۋ).

لە كۆتەپەندا رېزەى ھەناردەكانى شتو مەك بەھەى ۲۴.۲ مېلار دۆلار بوۋە كە دەكاتە نەزىكەى ۲.۹٪ ى ھەناردەكانى جىھان. لە كاتەكەدا كەرسەھەردەكان بەھەى ۱۵.۵ مېلار دۆلار بوۋە، كە دەكاتە رېزەى ۲.۴٪ ى ھەردەكانى جىھان.

بۆ رەوۋەروۋەنەو ھەموو ناستەنگە دەركىۋ ناخۆپەمەكان لە ھەرى سەسۋە ئابورې كۆمەلەتەى ھەرى رۆشەنەرىيەو. تاكە چارەسەر يەكەزىو پىكەمەزەنەو يەكەرخۆندەنەو پىكەو كەركەندە بۆ نەھەشتى دېاردەى ھەزەرى بىكارى. بەمەى ئەو، تاكە ھەنگاۋەك ناچەنە پىشەو، بەلكو چەندىن ھەنگاۋ بەرھە دواۋە دىگەرەتەو .

بە پەنۋەسى/ م. ئەبەللە بن مەمەد المەلى/ ماستەر لەئابورېدا

كى چىرۆكى ژيانىت

دەنوو سىيىتەو؟

ئا: يىگەرد فارس

لە دەوربەرتىن و نەپانتوانىيە بىگەپەكى شاپىستە خۇت بۇ ديارى بىكەن، چونكە ئەوان تۇپان ھەلسىراندو، چ بۇ بەرپوچوونى ژيانىت، ياخود بۇ نووسىيەتەو كۇتايى ئەو چىرۆكى كە تۇيت پالەوانى چىرۆكىگە.

ئەگەر جۇرى دوو مەيش بىت ئەوا چىرۆكى ژيانىت ئەمەپە:

خودى خۇتە نووسىيەتەو ئەو چىرۆكىگە بەشدارىت، بۇئەو رېگە بە كەسانى دەوربەرت بىدەيت، ھەستىن بە ديارىكرىنى ژيانىت، ھەموو ئەو ھالەتەنەي جۇرى يەكەم بۇ تۇش دېنە سەر رېگات، بەلام بۇئەو لۇمەي ھىچ كەسلىك بىكەيت، ھەلدەسەيت بە ئەنجامدانى كارەكانت، ھەرچەندە بە وىستى تۇ نەھاتوونەتە بەردەمت، بەلام مەتەنەي تۇ بەخودى گەورو پاشان ھەولە بەردەوامەكانت، گومانىت لەو نىيە كە خودى گەورو ھىچ كارىكى بىن ھىكەمت نىيەو لەوانەپە ئەو تۇ بە باشى دەزانىت، خودى گەورو زانائەرو بۇ تۇي بە باش نازانىت. كاتلىك تۇ بەم شىوۋە بىرىكەپتەو دەستەوسانىش نەبىيتو بە پىسى تۈنەكاننى خۇت ھەر ھەول بىدەيتو چاكەخواز بىيتو بىر لە بەرۋەندىلى كەسانى تر بىكەپتەو، ئەوا كۇتايى چىرۆكى ژيانىت پىرئاسوودەپىو بەختەۋەرى دىيەيت. بە كۇتايى ھاتنى ژيانىشت چىرۆكى تۇ كۇتايى نايەتو دۈي مەرىنىشت بەردەوام دەخوئىرئەتەو وەك پەندو عىبەرت بۇ نەمەكانت باس دىكرىتەو!

ئەمەش دىكرىتەو بۇئەو كە خۇت خۇت بەرپوچوودو رېگەت نەداۋە بە وانەي وىستۈپانە ژيانىت شىۋىن، لە ھەمان كاتلىشا پىرسو راپۇئەت كىردو، بە كەسانى لە خۇت شارەزاو بە ئەزموونقرو سووت لى بىنىيۈن. ئىستە بىرپار بەدە دىتەۋىت كى چىرۆكى ژيانىت بىنووسىيەتەو؟

خۇتە يان بۇ كەسانى تىرى جىن دەپىلەيت؟

خۇمەردانە بىيەنەو؟ جۇن دەتۈنەن ھەستىن بە دووبارە دارىشتەۋەي زۇرلىك لەو خالە نەپىنەنەي كە كەسانى دەوربەرت دارىشتىن بۇ كىردو، لە ئىۋان دىكرەكانداو بىگۇرپىن بۇ دەربەرىنى ئەپىنى؟

قۇلاپىو مەۋدى ئەو دەستىتۈمەردە ھەرچەندە بىت، تۇ لە ئىۋان دوو ھەلپۇزاردەپەيت كە سىيەمى نىيە،

دەپىت خۇت بىدەيت بە دەستەۋەو رېگە بىدەيت كەسانى دەوربەرت چىرۆكى ژيانىت بىنووسىيەتەو، كە رۇزلىك بىن وىستى خۇت كۇتايى بىن دىت.

ياخود خۇت تەنەا خاۋەنى بىرپارى خۇت بىيتو كەسلىك كە مافى نووسىيەتەو چىرۆكى ژيانىت ھەپەيت، تەنەا خودى خۇتەيت، ئەگەر كۇتايى ھات، ناتۈنەيت ھەمبۈۋى بىكەپتەو.

ئەگەر تۇ لە جۇرى يەكەم بىت، ئەوا چىرۆكى خۇتە بۇ دىكرىتەو،

ۋەزىكى ژيانىت تىدەپەرت، بە بۇئەو وىستى خۇت بىت، (ئەمەش بە گومانى خۇت)، بە نەتۈنەپى ھەلپۇزاردىنى ئەو كۇلپۇزە دەست پىن دىكات، كە ئارەزوۋى دىكەيت، (بە ھۇى تىكرپى نەمەكانت)، يان ھەلپۇزاردىنى كارىك بە وىستى خۇت نىيە (لە بەر نەپوونى واستە)!

ئەو كەسەي دىتەۋىت بىيەت بە ھاۋسەرت لەمەر داۋاكارى زۇرى خىزەنەكەي، ئەۋىشت بۇ رېكە ناكەۋىت ئەو رۇلەي لە ژياندا دىتەۋىت بىيىنىت و ناكىزىت، بە بىيەختى باسى دىكەيت، ھەموو ئەو شتەنەي دىبىرپىنەو بەراۋەردىان دىكەيت لەگەل كەسانى تىردا كە خۇت لەوان بە باشتر زانىپو بەلام ئىستە ئەۋان لە پىشتىن لە روۋى ماددىو لېھاتوۋىيەو. ھەموو ئەمانە بە بىيەختى نەگەپەيتى خۇت داپان دىنەيت، بۇئەو كارىك بىكەيت بۇ دووبارە ھەمۇلەن دەست پىكرىنەۋەي ساتەكانى ژيانىت، يان لۇمەي ئەو كەسانە دىكەيت كە

لەۋانەپە رۇزلىك چىرۆكىكە، يان جەندە رۇمانىكىت خۇتەپتەۋە، يان لە رادىۋىدا گۇبىيىستى بوۋىت، ھەموو يەكلىك لە ئىمە بەشلىك لە مەندالىمان، لەگەل فەلم كارتۇندا بەسەرىدوۋە بە دەپان سەدان لە رەۋداۋو چىرۆكى راستەقەنە ئەندىشەمان بىنىۋە، كە ھەندىكەي بە جۇرلىك سەرنجى راکىشاۋىن و ناخمانى ھەزەندەۋە، تا ئەو رادىيەي ھەلدەسەي بە چاۋلىكەرى ئەو كەسەپتەپەي لە چىرۆكىگەدا پىتى كارىگەر بوۋىن.

ئەگەر ژەپان بىرىتى بىت لە جەندەن چىرۆكى ئەزموون كە دىكرىتەۋە ئىمەش دەپانگۇزىنەۋەو بىلۋەپان دىكەپتەۋە، دەپىت كى بىت ھەلپەيت بە نووسىيىنى گىرگىرتىن و پىر بەھاتىن چىرۆكى كە تاپەيت بىت بە ھەر يەكلىكەمان؟!

چىرۆكى ژيانى ئىمە، چىرۆكى ژيانى تۇ، چىرۆكى ژيانى من!

زۇرلىك لەو كەسانەي لە دەوربەردەنەن ھەول دەندە بەشدارىن لە نووسىيەتەو ژيانەن، بەلام لە كۇتايىدا خۇمان بەرپىرسىن لە دەپەنەن و نووسىيەتەو بەسەرھاتەكانمان بەم شىۋەي كە دەمانەۋىت.

جا ئەگەر كەسەكە سىۋىتى كۇمەلەپەيتى بىت، ئەوا ناتۈنەيت دووربەرتىز بىت، بىگومان زۇر تىكەل بە خەلگى دەپىت، تا ھەست بە كەسەپەتو مۇۋاپەيتى خۇى بىكات، لەمەرئەۋە ناتۈنەيت دوور لە خەلگە بۇى، ئەۋەش دوور نابىت لە خۇمەردانى كەسانى دەوربەرت لە شىۋەزى ژيان و پەيۋەندىيەكانى، تەنەنەت لە دارىشتى ھەستو سۆزەكانى، لەۋانەشە كارىگەريان لەسەر ھەلپۇزاردەو ئامانچە ئەپىنى نەپىيەكانىشى ھەپەيت.

ئەگەر دەوربەردەمان بەشلىك بىن لە ژيانەمان. بەم جۇرە، جۇن دەتۈنەن پىرەۋى ژيانەمان بىنووسىيەتەو رەۋىيەۋى ئەو خۇ

بەلەم

مەلەم

جەم

كەسكى ھېمىزى لىمىر خۇيە، چۈنكە بەلەمگەن لى شەيتانەۋىيە.

* مەمبە بە مەلەمگەن ھەلەشە، كە زۇرپەى كارەكانى بە زيان بەمەرىدا دىشكىتەۋە.

* بېبە بەم مەلەمگەن پېر لى زيان بەمەرىدا زېرى دىكەتەۋە، چۈنكە خۇداى گەۋرە، بە زېرىمان لى تەۋاۋى دروستكارەكانى دېكەى، جىكارەۋىنەتەۋە.

* مەمبە بەم مەلەمگەن بە دىستى خۇى عەقلى خۇى لى دىست دىدات.

* بېبە بە مەلەمگەن ئارامگرو خۇراگر، ئارام بگرە لىمىر نەخۇشىرو ناخۇشى، ئارامبگرە لىمىر بەلەۋ نەرخەتى، چۈنكە ئارامگرتن كىلىلى ھەمەۋ دىرگاگانە.

* مەمبە بە مەلەمگەن بى ئارام بى تەخەمەل، كە ھەردەم دەم بە سىكالاپە بەرامبەر پەۋادەۋەكانى زيان.

* بېبە بە كەسكى پەكۇرەستو پەك پەۋ، لىمەردەم خۇداى گەۋرەۋا پاشان لىمەردەم خۇتەۋەلەيد.

* ھەرگىز مەمبە بەم كەسەى شەرمەزى لى خۇداۋ پاشان خەلەكەشە.

* بېبە بە مەلەمگەن كەشپىنەۋى خاۋەنى بىرورپاۋى چوان، ئەۋ كات دىنيا بە چوانى دىمىنىت.

* مەمبە بە مەلەمگەن پەشپىنەۋى خاۋەن بىرۈكەى خراپ، چۈنكە دىنات بەۋىشۈۋە دېتە پېش چاۋ!

چاۋنەترىسۇ بەھىز!

* مەمبە بە كەسكى ترستۇكۇ سەرشۇرو لاۋاز.

* بېبە بەم دىرەختەى كە ھەمىشە خەلەكى لى بەرەمەكەى دىخۇنۇ لى سېبەرىدا دىخەۋىنەۋە.

* مەمبە بەم دىرەختەى كە لى بىنى دۆزەخدا پەۋادە. جگە لى زيان سۈۋدى دېكەى نىيە.

* بېبە بەم مەلەمگەن پېش ئەۋەى ھەر ھەمگەۋەك بىنىت، ھەمەۋ كاتىك پەۋز بە زېرى خۇى دىكەت.

* مەمبە بەم مەلەمگەن ھەمىشە گەۋرەپەلە شۈنكەۋەى ھەۋاۋ ئارمەۋەكانىيەتى، لى ھەمەۋ بىرپەردەۋەكانى.

* بېبە بە مەلەمگەن زېرى ھەۋەسەنگە دىسپاكۇ زەمانپاك، كە ھەمىشە قەسەى نەستەۋە دىستەۋەزەى چوان، پېشكەش بە ھەۋرەۋ دۆستانى دىكەت.

* مەمبە بەم مەلەمگەن لاۋازى نەپەسەندە بېكەنىناۋى زۇرپەلەيە.

* بېبە بە مەلەمگەن ھەمىشە نەپەسەنە نىۋان مەلەمگەن، كە ھەمىشە بە پەنجەى دىستەۋە ئامازەى چاگەخۋازى بۇ دىكەن.

* مەمبە بەم مەلەمگەن خەلەكى ھەمىشە بە دىستەۋەكانى ئامازەى بۇ دىكەن دەلەن ئەگەر ئەۋ نەۋاۋە بارەۋەخمان زۇر باش دىمەۋ.

* بېبە بەم مەلەمگەن لى كارەۋەكانىدا

* ۋەگە تېشىكى خۇر بە، چەندە درەۋەشەۋىيە لى نىۋان ھەۋەكانەۋە نەۋەراستى ئاسماندا!

* ۋەگە مەۋەلە پەشە مەمبە، لى شەۋەكى تارىكەدا.

* ۋەگە ئەۋ پەۋەلەيە ۋەبە كە بە نەۋەۋە گەۋە بېستەۋەكانە دىفەرت، بۇلەۋەى زىاتەر چوانى بېبەخەشەى بە سۈۋەتى چوانى باخچەۋە گەۋەكان.

پاخۇد ۋەگە ھەنگ بە، كە دىفەرت لىم گەۋە بۇ ئەۋ گەۋە، بۇلەۋەى ھەنگەۋەكى پەلەۋە بەتەم دروست بىكات، كە پەۋە لى شەۋە دىرمانى دىرەۋەكان.

* بەلەم ھەرگىز ۋەگە مېش مەمبە، كە بەرەۋەم لى سۈرەۋەۋەدە بۇ پەۋەۋەۋەۋە دىرەۋە نەخۇشەيەكان.

* بېبە بە كەسكى پەۋەۋەۋەۋە نەۋەۋەى كارەگەر لىمىر كەسانى دەۋەۋەۋە، بە پەۋە تەۋە!

* بەلەم ھەرگىز مەمبە بەم كەسەى كە كەسانى دەۋەۋەۋە، بە نەۋەۋەى خراپەكارى تە دىكەن.

* بېبە بە كەسكى بەخەشەۋە، بەرەۋەۋە ھەز بە بەخەشەى بىكە، چوانتەرىش لىم سەۋەۋە ئەۋەيە چاۋەۋەۋەى پەدەۋەى بەخەشەۋەكە لى خەلەكى نەكەيت.

* ھەرگىز مەمبە بەم كەسەى پەۋە بە پەندەى دۆلارە دىنار.

* بېبە بە كەسكى ئازاۋ نەۋەۋە

ئاسىر ھاجى

«بوون» پەيدايى كىرد، «نەبوون» سەندىيەو!!

ھەركە بوون پەيدىيۇو. نەبوونىش
لە دايىك بوو. پۇز بە پۇز گەورە نەبوو،
تە كاتىك سەيرمان كىرد وا درىختەكان
گەوتتە قۇرنىنەو لەگەل ھەنەسە ساردى
بەنەسدا، بەلە ھەمورەكان بە رىكەوتى
بۇ خاكى شىارى ونىو لەگەل كىرگەدا،
جۈلەكەكان لەگەل تىشكى خۇردا ھەنەزىن
بۇ باۋىشى ئاسمان. شاخە بەنەزىنەكان لە
جەمسەرى كىشورەكان ئاسمانە بۇ نىو
دلى پروپىلەكان زەرىكان.

بوشو بەلەشى وىزى وشك، وىزى
تىنى خۇر. پۇشەتن بەرەو بىيەلى كەس
پىنەزەن، گەلە سەور، زەردەھەلگەران،
رەسك زەردى بىتەلىش بوونە بوشاكى
تۇزو خۇلو بەرەگەندى ولتازو شاران
بوون، نەو بولىلانە عاتىقى گۈل بوون،
باخجە بە باخجە دىگەران، بە دۈاي گۈلى
تا گۈرەنىمكى تازەيان بۇچىر

كەسە نەمىرۇ سەيرەنىش لە
دورەو دىار نىيە، ھەنگە بىجۈلەكەنىش
بە دەم گىزىگىزەو، بە دەورى گۈلەكاندا
دەسورەو، تا شىلەي پاكى ھەنەزىو
مەست بىن لە سەر سىنە تەختى گۈلان.
بەلام نەمىرۇ ھەمۇو وىبوون لە جاۋان
خۇشەوېستو عاتىق دۈستو ئاسپان،
ھەركەسە رۇشەن بۇ ھالى نامادەكرەو
نەمىرە، چۈنكە نەبوون ھەمۇو لە بوون
سەندەو

ھەر شتىكى سىروشتىيە، بەلگۈ زۇرچار بە
ھۇي ناكۇكىيەكانەو، شتە جۈانەكان
دەردەكەون. ئەگەر رەنگى رەشمان نەبىت
سېى نەرزىو بايەختىكى نەوتۇي نىيە،
شەو پۇز لە بەرامبەر بەكدا، نىخ بەيدا
دەكەنو ھەرىكەيان بايەخو گىرنگى خۇيان
ھەيە.

لەكەنەو خىراپ بۇ پىشنىارو
سەرنجى ھاۋاكانت مەكە، گەشەبىنو
لەيۈرەمە، رەنگە لە شىۋازى گەيانەندى
ھەلە ھەبىت، يان ئىمە ھەلە تىگەمىشتىن،
نەوتە ئىمامى شافىعى دەلتى، (الحەم
على شىء جزء عن تصوره). وىراۋىشە،
(ئەگەر دوو كەس لە كارىكدا ەك بەك
بىرىكەنەو، كەۋاتە بىرناكەنەو ئەگەر
دووكەسەش ەك بەك ۋابىن، نەو بەكەيكەيان
زىادەيە).

۴- خاكى بە. نەك لە خۇبايى:
كارىك مەكە ھەلەكەستىك مەنۋىتە كە
كەسانى ترو ۋا تىگەن خۇت بە گەورە
دەزانىت، ھاۋاكارىو بارمەتى نەۋانىتر
بە، با ھەمىشە دىلت خالىيەت لە رىقو
كىنەو بۇ ھەمۇو كەسەك خىزو خۇشەيت
بوۋىت، چۈنكە مەۋقە گەورەكان خاكىن،
نەك لەخۇبايى، تۇش بەنەمۇو سەيرى
زىاننامەى مەۋقە مەزەكان بەكەو
بىيە..چەندە خاكىو خەلگەندۈست بوون.
بەيامبەرانو نووسەرانى بەناۋابانگۈ
فەيلەسوفەكان خۇيان لە خەلەك جىا
نەكرەتەو ھەمۇو پەسەۋانىان نەبوو، لەگەل
نەۋەشدا بە مەلۇن خەلەك بەشۋەنىياندا
پۇشەتوونو دەرۋ، بۇ ھەتا ھەتاشە ناۋيان
زىندو پۇشەن دەمىتتەو!!

۵- كاتپارەز بە: لە كاتى سەردەكرەنى
ھەۋرەيەكەدا، يان چوون بۇ لى نەخۇشەك
ھەر پەيۋەندىيەكى تر، ئاگات لە كات بىتو
پەيۋەندىيەك چەندى پۇشەت، نەۋەندى
كات پى بە، نەو كارەنەى بە تەلەفۇن
دەكرەت، بە تەلەفۇن نەنجامى بە، تا بە
ھەمۇو پەيۋەندىيەكانت رەبگەيت.

۶- راستگۈيى بەرە كاللى بەرى
كىردەكانت: لەبەرەنەو راستگۈيۈون،
مەنەو خۇشەۋىستىو پۇز دروست دەكانتو
ھەمۇوان خەز بە پەيۋەندىت دەكەن.
راستگۈيى بەنەمايەكە لە ھەر پەيۋەندىيەكدا
نەبىت، فەشەلۈ ناتەندروستەو پروخاۋە.
تاجىكى بە نىخو پەرشەنگەرىشە چوۋە
سەرى ھەركەس، ەك مانگى چوۋاردە
پۇشەن دەۋىتتەو ھىچ شتىكىش ناتوانىت
بەر بە پروۋناكىيەكەى بگىت.

دوۋە: پەيۋەندىيى كورتخايەن: ئەم
پەيۋەندىيە زىاتەر لە كاتى سەفەرۈ
لە نىۋان كىپارو فرۇشياردا دەبىت،
پەيۋەندىيەكى ئاسايە، بەلام دەكرەت
بىتە بە پەيۋەندىيەكى بەردەۋامو
توندوتۇلو بەھىز، ھەروەك چۇن ھەندىچار
پەيۋەندىيى درۇخايەن لە بەرەنەنجامى
ئەم پەيۋەندىيەو دروست دەبىت.

بۇ پەيۋەندىيەكى تۆكەمۈ تەندروستو
كارىگەرىش، بەشۋەيەكى گشتى ئەم
خالانەى خوارەو بەنەماو پۇشەندەرو
گەشەپەندەرى پەيۋەندى تەندروستىو
پەچاۋەكرەنىان، دۇختىكى ئىجابى
دەخۇلەتتە:

۱- زەردەخەنەو پروخسار: بە
ھەمىشە دەمەت بە زەردەخەنە بىت،
سەۋدى بۇ خۇتو بەرامبەرت دەبىت،
زاناكەنى دەرۋەنەسى لەسەر نەۋە كۆكن
كە زەردەخەنە كىلى دە، بە تاپەت لە
پەكەم بىيەندا، كارىگەرىيەكى درۇخايەن
بەجى دەبىت. بەردەۋامى پەيدانىشى،
ئاۋدانى باخى دەلو رىقو كىنەو مەندۈتتى
پادەمەلتە...

پۇشەتە كاتىك لەگەل كەسەكدا وتۇز
دەكەن، پروۋ تىگەنەو سەيرى بەكەنو
سەرنجى بۇ لى قەسەكانمان رەبگەشەنو
نەۋە دەمانەۋىت بىگەبەنەو بە باشى
پروۋنەبەكەنەو، تا ھەلە تىگەمىشتەن دروست
نەبىت، كاتىكىش بەرامبەر دەۋىت گۈلى
بۇ بگىرەنو پۇز لە وتەكانى بگىرەنو ھەۋلى
تىگەمىشتەن، لە بىرۋەپاكەنى بەدەنو خۇمان
بە ھىچ شتىكى ترو، خەرىك نەكەن.

۲- ۋامەزەنە دەبىت ھەمۇو ەكەو
تو ۋابىن: كاتىك ناتوانىت كەسانى تر
ۋەك خۇت لىكەپەتتەرە مەيە.. چۈنكە
خۇشەت ناتوانىت، ەك نەۋان بىتە ھەر
كەسەك تاپەتەندى خۇى ھەيە. پۇز
لە بىرۋەچوونو كارو پەشەى نەۋانى تر
بگەرەو بزانە ھەر كەسەك تاپەتەندى
خۇى ھەمۇو ناگۈنچەت ھەمۇومان ەكەو
بەك بىرىكەنەو.

۳- خالە ھاۋىيەشەكان لە نىۋان خۇتو
كەسانى ترە پەدۋەزەو: لە رۋانگەى
نەۋانىشەو ھەۋلى چارەسەركەرنى
ناكۇكىيەكان بە، رەنگە ئىمە لە ۹۰%ى
ناكارو پەۋشەو بىرۋەچوونمان ەك بەك
ۋابىتە تەنە لە ۱۰%دا جىاۋاز بىن، پۇيە
ھەمىشە بىيەى پەيۋەندىيەكان لەسەر خالە
ھاۋىيەشەكان بىيەدەنىو بە دۈاي ناكۇكىدا
مەگەرىو بزانە بوونى جىاۋازىش نەك

ھەيىقلىك بۇ ژيان

ھۆججەت خەتلىرى

تەمىن لە دەست دەدات، بۇيە لە كۇتادا ھاۋزىن دەپىت لەگەل خەسارۇمەندو دۇراۋاندا.

ساتىكە فىرمان دەكات بۇيەن بۇ پلانۇ بەرنامەكانمان، ساتىكە فىرمان دەكات بۇيەن بۇ ژيانىك كە كۇتايى نىيە، بە ئەنجامدانى بەرستىشۇ نزاكانمان.

ساتىكە ھانمان دەدات بۇ ھەرزىشۇ مەشىق كىردن بەشىۋەى كۆمەل لە نوۋىزى تەراۋىچدا، بەدەستەينانى پاداشتىكى بېشومار.

ساتىكە بۇ ناساندو دۇستايەتى لەگەل ھاۋرېيانىك، كە تەنھاۋ تەنھا بۇ رەزەمەندى پەروەردىگار، زۇر جىاۋازتر لە ھاۋرېيەتتەك كە زۇرېينى ھاۋرېيەتتەكان ماناى خۇيان لەدەست داۋە، چۈنكە لە ساتىكدا دەۋىن ھاۋرېيانىك كەمەن كە ھاۋكارو ھاۋزىن بىن بۇ چاكەو دۇزىنەۋەى رېگەى بەختەۋەرى كامەرانى، ھاۋرېيانىك زۇرەن كە ھاۋكارو ھاۋزىن بىن بۇ خرابەو ناپىستەگردنت بەرەو رېگەى چەۋتو نىزىك كىردەۋەت لە ژېنىك، دۇزەخ بە ئاۋات بىخۋازىت، جا گرنگە بىزانىت باشتىن ھاۋرې جۇنو لە كۆى ھەلدەبۇرېت.

ھاۋرېيان ئەم رەمەزانە ھەلىكە بابزانىن جۇن مامەلى لەگەلدا دەكەين، ۋىستەكە مەشەق مەشەق پىادا تېپەردەين، بەخشىنى بىرونامەكە كە لە ناۋەزۇكەكەيدا دەپىت بە خاۋەنى بەمەشتىكى ئەپراۋە تەندىروستىيەكى باشو ناسىنى چەندەن ھاۋرې ناۋزەو بوون بە خاۋەنى ھەستى ھاۋكارو لېپوردنۇ نارامگرى بەخشەندەي، پىكەستىنى ساتەكانى تەمەنمان، ھېرېبونى ۋانە ئابۋورېيەكان بۇ بەرەزىرەۋەى ناستى ئابۋورى ھەۋاران كەمكىرەۋەى چىناپەتى. بۇيە ھىۋادارم لەم ساتەۋە، بەرنامەسازى بىكەين، تا لەكۇتايىدا ھەموۋمان پاداشتىكى بېشومار بەدەست بەيەنن.

بېغەمبەرەكەمانى (دروۋى خۇداى لى بېت) راگەياندا، لەگەل ھەۋاراندا بۇيە، كە ھەردەم لە خۇدا دەپارەنەۋەى پادى دەكەن، جاۋت لەۋان ۋەرمەگېرە بۇ كەسانى دى، چۈنكە رەخمەتى خۇدا لەگەل ئەۋانداپە.

ساتىكە بۇ بەخشىنەۋەى خەندەو بىزە، بە لېۋانى مەۋقە بىرسىيەكان، ئەۋەش لەمبەرنەنجامى دروستىۋونى ھەستى ھاۋكارو بەخشىن. ئەم پەيامەيان بېيەخشىن: ئېۋەش ۋەرن ۋەك ئېمە بۇيەن، چۈنكە ژيان بۇ ھەموۋانە. ھەيۋە خەسارۇ ئەم ھەموۋ پىشكەۋەتو شارسەتەينەى رۇۋناۋا، رېكخراۋى نەتەۋە پەككەتۋەۋەكان، زىاتر لە سى مىليار مەۋقە بىرسىن لە جېياندا، ھاتۋەينە ژيانىك مەكەر تەنھا لە مېزۋودا ئەم گەلەنە بىناسىن، رۇۋانە جگە لە ژەمىك خۇاردن، ھېچ شىتېكان شىك نەدەرد، لەگەل ئەۋەشدا ھەموۋان نەناخنىيە ۋەركەنەۋە ھەندەيكە لە خۇراكەكەيان، لەمەرخۇدا دەبەخشى بە ھەۋاران.

ساتىكە بۇ بەخشىنەۋەى پەشۋو بە ئەندامەكانى جەستەمان، ئەۋەش مەندوون لە پىناۋ ھەزو نارەۋەۋەكانى ئېمەدا، گەرانەۋەى تەندىروستىيەكى باش بۇ جەستەمان، چۈنكە زۇرېينى توۋزىنەۋەكان كۆكن لەسەر كارىگەرىيە باشەكانى ۲۹ بۇ ۳۰ رۇۋ بە رۇۋوبوون، رۇۋانەش ۱۷ كاتزىمىر لەسەر كارى ئەندامى زىندوۋى لەشى مەۋقە، گۇرانكارى لە كېشى لەشۋ شەكرى خۇيەن چەۋرى خۇيەن چەندەن گۇرانكارى تر.

ساتىكە بۇ ھېرېبونى ۋانەى رېكەستىنى كاتەكانمان، بەشىۋەيكە كاتى خۇاردنۇ خەۋو پەرسىتەشۇ كارو ھەمانەكانمان ھېرەدەكات، با دۇنيا بېن ئەۋەى ساتەكان لە دەست بىدات كاتزىمىرو رۇۋەكان لە دەست دەدات، ئەۋەى كاتزىمىرو رۇۋەكان لە دەست بىدات، سەلەكانو

موسولمانان سالاۋە لە چەند ساتىكى ئەمەسوۋانۋەدا دەۋىن، جىاۋازتر لە ساتەكانى ترى ژيان، ئەۋەش بۇ ژيانەۋەى سەر لەنۋى رۇخو جەستە لەگەل ساتەكانى رەمەزاندا، بۇيە ھاۋرې نازىرەكانىم، ھىۋادارم رۋانىيەمان بۇ ئەم ساتانە سەرمەپى بە رېكەندى ھەرمەنى پەروەردىگارمان، ۋەك چاۋلىكەرى پراكتىزە نەكەين، ياخۇد ئەم ھەستەمان لا گەلەلە بېت تەنھاۋ تەنھا ھەدەۋەكىردى خۇدە لە خۇاردنۇ خۇاردنەۋە، خۇشەۋىستانم با فرەلەپەنەنە بىروانىن بۇ ئەم ساتانە بە شىۋەيكە:

ساتىكە بۇ بەخشىنەۋەى بەلېن بە پەروەردىگارمان، كە ئېمەى موسولمانان بەرەۋەامەن لەسەر بەلېنەكانى خۇمان بۇ بە ئەنجامەكانىنى ھەمانەكانت، ساتىكە بۇ راگەيانەۋەى ژيان لەگەل بەرنامەكەى بېغەمبەرمان (دروۋى خۇداى لېيىت)، بە ھىۋاى لېپوردن لەم ھەلەنەى لە ساتەكانى تىردا ئەنجامەمان داۋن.

ساتىكە بۇ مەشىق پېكەندى جەستە، لەسەر نارامگرى خۇراگرى خۇگرىيە لەمەركۇپراپەلى ھەرمەنى خۇداى گەۋرە، دوۋرەكەۋتەۋەى لە گۇناھو تاۋان، نارام گرتە لەسەر بىرسىتېو تىنۋىتى لەمەر پەروەردىگارمان.

ساتىكە بۇ گەرانەۋەى ژيانىكى پالئو بېخەۋەشۇ راسىتگۇرى مېھرىبانى لېپوردىنى، دوۋرەكەۋتەۋەى لە ژيانىكى جەنجالو رۇقو ھېنۇ تاۋانۇ ھېرۋەلېل سەراپا ماددەپەرسىتى.

ساتىكە بۇ ژيان لەگەل ھەۋارانۇ نەداراندا، تائىمەش ئەگەر بۇ چەند ساتىكى كەمەش بېت، لەگەل نازارو نارېشەكانى ھەۋاراندا، ژيان بگوزەرتەينىن. ھەستەكەن بە بىرسىتېو مەندوۋوبوونۇ تىنۋىتىنى ھەۋاران، تا مەۋقە تىرەكانىش بە ئاگابىن لە مەۋقە بىرسىيەكان، پەروەردىگارمان بە

ئېمە ئەم دەمى كە باسى رەخنە دىمەن، ئەم دەستىبەجى ئەم زىنگە بە گۈماندا دەمىت كە رەخنە رووخىنەرو بىنايتەرە، مەرفەكان رەخنە رووخىنەر، بە گەورەترىنو ترسانگىرەن چەكى دەستو نزاپەكى شەرى ئەپارەكانيان لە قەلەم دەمەن لە ئاست بوون بەردەوامبوونيان لەسەر ھەمان رەوتو شىۋازى بوونياندا.

لەگەل ئەمەشدا كە ئەم تېرونىيانە، بۇ ئەم جۆرى رەخنە راستە، بەلام زۇرچار كەسانى رەخنەلىگىراو، گەرجى رەخنەپەكى بونپاندەرىش رووبەروويان بېتەرە، بەلام بە ھۆى ئەمەى كە لەگەل وىستەكانياندا ناگونجىتو ھاوتەرىپ نىيە، ئەم دەستىبەجى بەرگى رەخنە رووخىنەر، بە بەرپا دىمەن ھەلگەرىشيان بە بەدكارو تىكەرو ناخەز، لە قەلەم دەمەن!

لەبەرئەو ھەپتەستە ئېمە ئاگادارىبوو جۆرەكانى رەخنە بناسىنەو. ئەگەر ئەم ھەلۋىستەمەردەنە لە ئەنجامى خۇشەنەمەو شىكارىپەكى قوول بۇ ئەم ساتە ھاتبوون، كە تىيىدا پېومەركانى عەقلى مەنتىق بېراردەر بوون لەبەرى بەرۋەزىنى خۇدگەرايى لە پېويستىبوونى ئەم رەخنەپە، ئەم دەپىت بە ھەمەو جۆرىك پېشۋازى لىكەپەنو ھەولى جىپەجىكرەنى بىدەن، ئەگەر ۋاش نەبوو، ئەم رەخنەپەكى رووخىنەرە.

ھەرجى رەخنە بوونيانەرىشە، پېويست بوونى لە رەمەردەى ژيان بۇ مەرفە لە پېويستىبوونى ئاۋىتە، زىاتەر نەپىت كەمتر نىيە. بە بىروى مەن، كارى رەخنە بوونيانەر بۇ مەرفە ھىندەو بىرگە پىرىش، گىرگىرە لە كارى ئاۋىتە بۇ مەرفە. ئەگەر ئاۋىتە ھەلەو پەلەكانى رووخسار نىشانىدات، ئەم رەخنە جگە لەو كارى دىمەت، ھەلەكانى ناخىش نىشان دەمەن!

ۋاتە: رەخنە بوونيانەر لە ئەنجامى پامانو خۇشەنەمەو رەخنەگر دېتە بوون، لە ئاست ئەم بوونەى كە ھەلۋىستەى لەسەر دىمەت، ج لە سىماو ج لە ناخدا.

ھەر ۋەك (بېكاسۇ) دەلەت، گەر ئاۋىتە نەپا، ئەم ھەمىشە خۇم بە گەنج دەزانى. ۋاتە: لېرەدا كارى ئاۋىتە بۇ (بېكاسۇ) رەخنەپەكى بوونيانەرى بېلەنكەو ۋەك خۇى پېى دەلەت، كە جۇنىت، تا بە پېى وىستەكانى خۇى نەنۋىتەت، بەلكو ۋەك ئەمەى كە بوونى ھەپە بېيىرەت. بەلەز گەر رەخنەش نەپىت، ئەم ھەمىشە كەسى بەرامبەر دىمەوۋىت جۋانىيەكانى خۇيمان نىشانىدات، بە ھەمان جۆرىش بۇ ھەر تاكىكى نېو كۆمەلگا، گەر رەخنە نەپىتە ھاۋىكى ھاۋىر بۇ ۋەمە كىدارەكانى، ئەم خۇى بە پېى وىستەكانى لە ئاست ئېمەدا دىنۋىتەت، ئەم ۋەك خۇى كە بوونى ھەپە!

بۇيە رەخنە، ئەم تىنە رووناكىيەپە، كە تارمايى وىستەكان لەسەر بوون لادىماتو ۋەك خۇى بىمانى دىمەت. جا كە رەخنە ھىندە پېويستىيەكى ژيان پېىتو راستىرەنەمەو پېداركەرنەمەو مەرفە بېت، لە گىتوگۇو كارەكانىدا، ئەم ئىدى جەپە مەرفەكان پىشت لە رەخنە ھەلەكەنە لە ئاستىدا ھەلەن.

بۇيە ئەم كەسەى لە رەخنە بىرسىت، ئەم بە دىنپايەپەو، يەككە لەو ھاكتەرو كەرسىتە ھەمە گىرنگەنى گۆرپىنى خەمنى ئاپىندە بۇ ۋاقىع لە دەست دەمەت. ئەم كەسەى كە دىك بە بوونى ھەلەو كەمەوگورى لە سىماو ناخى بەرامبەردا پىكاتو دەست بە پىشانەدانى ناكات، بەپېى بەرۋەزىيەكانى بېلەنكە دىمەت، ئەم بېگومان ئەم كەسە بە جۆرىك لە جۆرەكان، بەشەرە لە ھەلەى بەردەوامى كەسى ھەلەكاردا، بەلكو لەمەش خراپەر، ئەمە

جۆرىكە لە ھاندانى ئاراستەوۋە، ھەرگىز ئەم كەسە لەگەل پېومەركانى ھەستو عەقلىدا راست ناكات.

ھەر بۇيە سەروەرمان، ئاستى ئىيمان لە مەرفەكاندا پەيۋەست دىمەت بە بوونى جۇنىتەو جەندىتە پىشانەدانى رەخنە لە ئاست كەسى ھەلەكارو كارى ھەلەپەدا، ۋەك دىمەروۋىت: (مەن راي مەنكە مەنكە...)، بۇيە بە بىروى مەن، ئەم كەسەى بەلپىيەكى نەرمىش بىكات بۇ كارىكى ھەلە، ئەم بېگومان ھەرىشى سۈرى راخستوۋە بۇ ھەلگەرى ئاپىدىي ھەلە! ھەرگىت و كارى ئەوانەپە كە بەم كىدارەكان، ئەم ھەرچەپەلەلەن بۇ كەسانو ساتەكانى ئىستە، بەلكو ئالاش ھەلەكەن بۇ كۆپىكرەنى ئاپىندە لە ئىستەدا. دەسا با ئەم كەسانەش بىزان، ئىستە ئەم ھەرسەردەمى ترسان لە رەخنە بەسەرچوو، بەلكو سەردەمى بەلپى زارەكىش بۇ رەخنە بەسەرچوو.

ۋاتە: ئىستە كاتى ئەمەپە كە مەرفە لە ھەر بېگەو ساتىكا بېت، ئەم گۆگىرەپىتو رەخنەگران بىدۋىن.

بۇيە لە پېويستىبوونى رەخنەش بۇ ژيان دەلەم، (رەخنە بوونيانەر، ئەم بەشە وىبوۋەى ھەربوونىكە، كە بە ھاتنەبوونى بە كارى رەخنەگر، كاملىبون بەم بوونە دىمەخىشتە)

ۋاتە دىمەت دان بەم راستىيەدا بىنپىن، كە ئېمە زۇرچار لە ۋەمە كىدارەماندا بوونى ھەلەو نەپەكانى ئامانجەمان زۇرە. بۇيە دىمەت بەرۋەزىيەتى پېويستى كىردەمى لە ھەلۋىستى دىسۋازەنى خەمخۇرەنەمان بىروانىن، چۈنكە ھىچ كام لە مەرفەكان كامل نېن، بەلكو ھەر كەسە لە لاپەكەو، ئەننازەپەك لە كاملىبونى ھەلگەرتوۋەم بەشەكانى تىرى كاملىبون لاي كەسەكانى ترە، بە ماناپەكى تر، تاكەكان كامل نېن، بەلكو ھەمەو تاكەكان، ۋاتە كۆمەلگا كاملە لە ۋەمە كىداردا.

چۆن دەپىت بە هاورپى خۇت؟!

بەلام خۇشەختانە، ھەمىشە لە دواى گىروگرفت، پى و پىبەر ھەمە، تا ئەو بارە نالەبارە تىي كەوتوو، بىتوانىت خۇتى لى دىرباز بگەيت:

يەكەم: لەخۇت بېوورە: لەوانەمە لە تەمەنى رابردودا، چەندىن ھەلەت ئەنجام دابىت، بەلام ئايا ئىستا دىتوانىت مېزوو بگىرپتەو؟ بە دىنبايەو نەخىر. تەنھا ئەو نەبىت بىتوانىت بۇ خۇت بىكەيت بە چەند وانەك لە ژيانداو لىيانەو شت فېرېبىت. راستە تۇ كەسكى كامل و تەواو نىت، بەلام دىبىت بزانىت ھىچ كەسكى كامل نىيە، كەواتە ھەلەكردن شتىكى زۇر ئاسايە، بۇيە چاكەيەك لەگەل خۇتدا بگەو لە خۇت بېوورە.

دووم: ئەو شتەى ناتوانىت بىگۆرپىت، **پىسى رازى بە:** چەند شتىك لە ژياندا ھەمە كە ناتوانىت بىانگۆرپىت، وەك باگراونسىت، ياخود رابردووت، كەواتە: ھەولبەدە فېر بىبىت رازى بىبىت بەو رابردووتى خۇت، چونكە بە دىنبايەو، ھەست بە ئاسودەبى دىكەيت، گەر بەباشى مامەلە لەگەل ئەو شتانەدا بىكەيت، كە ناتوانىت بىانگۆرپىت، تەنھا ھەولبەدە بە زەردەخەنەو پەسەندى بگەو بەردەوام بە لەسەر ھىلى ژيانىت.

لە دايك بېوويتايە، ياخود باگراونسىكى جىاوازى ھەبىوایە. لەوانەمە رازى نەبىت بەو راستىيە، كە تۇ وەك كەسانى تىر دىموربەرت، كە ھەرجىيەكەيان بویت بەبى ھەول و كۆششىكى زۇر بەدەستى دىھىن، تىوانات نەبىت بگەيت بەو شتانەى كە مەبەستە، ئەویش تەنھا لەبەر ئەو باگراونسىكى ھەيانە.

سېيەم: تايپەتەندى كەسكىتى خۇت: لەوانەمە ھەز لە چەند تايپەتەندىيەكى كەسكىتى خۇت نەكەيت، بۇ نموونە، تۇ كەسكى گۆشەگىرپىت و ھەزىت لەم سىغەتە نىيە، بۇيە خۇزگە دىخوازىت كەسكى كراو بېوويتايە لە ژياندا.

چوارەم: دىستەوتەكانت لە چاو **ئەوانى تىر:** لەوانەمە خەلكانى تىر دىستەوتى باشتىران ھەبىت لە چاو تۇدا، سەرمەرى ئىمەدى كە تۇ زىاتىر ھەول و كۆشش دىكەيت، كەجى بە شتىكى مەحالى دىمىنىت، بىتوانىت بگەيت پىيان، لەوانەشە بىرىكەيتەو بىلپىت: مەن وەك ئەوان زىرەك نىمە وەك ئەوان بەھرى تەواو نىيە.

ھەرىكەك لەو خالانەى سەردەو، دىمەن بە ھۆكار بۇئەو خۇت خۇش نەولپىت. ئەمەش لە بەرامبەردا رېگر دىبىت لە بوون بە ھاوپى خۇت،

ئىمە ھەمىشە جەخت لەسەر دروستكىدى پەيۋەندى لەگەل كەسانى دىموربەرمەندا دىكەپتەو، بەلام ھەنگاوى سەرمەكى پىش ئەو ھەمان لەبىرچووتەو، كە ئەویش چۆنىتى دروستكىدى پەيۋەندىيە لەگەل خودى خۇماندا، چۆن خۇمان بگەين بە ھاوپى خۇمان؟ ئىمە چۆن دىتوانىن پەيۋەندى باشمان لەگەل كەسانى تىردا ھەبىت؟ لە كاتىكىدا تەننەت ئەو پەيۋەندىيەمان لەگەل خودى خۇماندا نىيە، ھەرىۋە دىبىت ئەو ھەنگاۋ سەرمەكىيە لەبەرچاۋ بگىرىن، ئەگەر بمانەوئىت پەيۋەندى باشمان لەگەل كەسانى تىردا ھەبىت.

لەوانەمە ھەزىت لە خۇت نەبىت، پەيۋەندەى خۇشت دىكى پى بگەيت، ئەویش لەبەر پەكك لەم ھۆكارانە:

يەكەم: رابردووت: لەوانەمە لە رابردودا، چەندىن ھەلەت كىرپىتو ئىستا ھەستت باش نەبىت بەرامبەر بەو ھەلەو بىنومىت بگەن، تەننەت ئەگەر ئەو ھەلەتتە لە رابردوۋىيەكى دووريشدا كىرپىتت، كەجى ھەستت نەستى ناخت بە ھۆيەو رقى لىت دىمىتەو.

دووم: باگراونسىكى خۇت: پىدەجىت خۇزگە بخوازىت لە خىزانىكى جىاواز

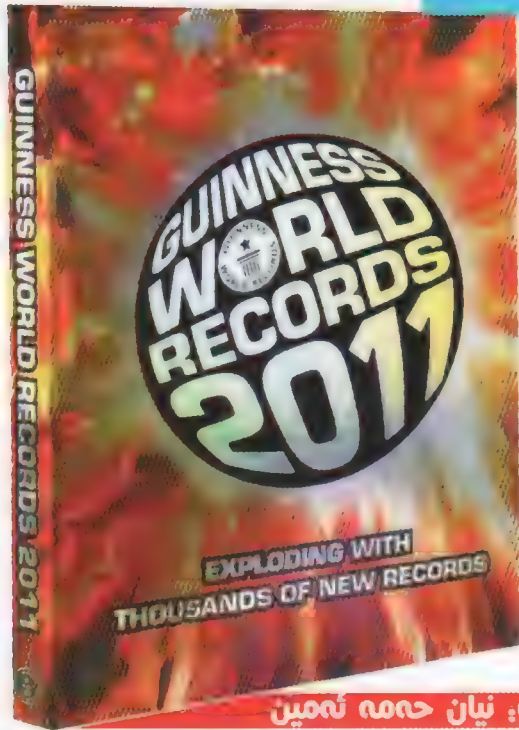

ئەو سىڭىر سىيارە زانايان وھلاميان بۇ نەبوو...

مامۇستا: نەخىر مەن لىت تورە نىم،
بەلام ئەو ھەم ھەم سىڭىر سىيارەكەت بوو.
گەنجەكە: چۆن؟ مەن تىناگەم؟
مامۇستا: ھەست بەمى دەكەيت دىۋى
ئەو ئەو زىلەم لىدايت؟
گەنجەكە: بىگومان ھەست بە نازار
دەكەم .
مامۇستا: ئايا دىللىيات كە ئەو نازارە
بوونى ھەمە؟ شىۋەكەم نىشان بەدە؟
گەنجەكە: ناتوانم، بەلام ھەستى پىڭ
دەكەم .
مامۇستا: ئەو ھەم ھەم سىڭىر سىيارە
يەكەم بوو، ھەم ھەست بە بوونى
خودا گەرە دەكەم، بەلام ناتوانىيىن
بىيىنىن.
مامۇستا: ئايا دۆنەخ خەوت بەدە
بىنى، كە زىلەت لىدەمە؟ ئايا بەخەپالەتدا
ھات ئەمەق زىلەت لىدەمە؟
گەنجەكە: نەخىر.
مامۇستا: ئەو قەزاۋ قەدەرە.
مامۇستا: ئايا دەستى مەن لە جى
دروست بوو؟ ئەي رووخسارە تۇ لە جى
دروست بوو؟
گەنجەكە: بىگومان لە قور دروست
بوو.
مامۇستا: وپراي ئەو ھەم ھەم ھەم ھەم
لە قور دروست بوون، بەلام دەستى مەن
بوو بە مەيە نازار بۇ رووخسارە تۇ.
كەواتە ئاگرى دۇزەخ شۆنەكە پىرنازارە
بۇ شەپتان.
ئەگەر خودا گەرە ۋىستى لە سەر
بىت.

جارتىكىان گەنجەكە پۇشت بۇ
ۋەلەكە دور لە ۋەلەكە خۇ، مەمەكە
لەوئە مەمە. دىۋى تەۋەكەردىن خۇشەن
گەرەپە ۋەلەكە خۇ. داۋى لە كەسەكەرى
كرد مامۇستايەكە ئايىنى بۇ پۇزەنە، تا
ۋەلامى سىڭىر سىيارە پۇشتە، كەسەكەرى
گەنجەكەش تەۋەكەردىن مامۇستايەكە ئايىنى
پۇزەنە، بۇ ئەو ۋەلامى پىر سىيارەكەنى
گەنجەكە پۇشتە، سەرەنچام ئەم گەنجەكە
لە نىۋان مامۇستاۋ گەنجەكەدا روۋىدا،
گەنجەكە: تۇ كەيت؟ ئايا دەتوانەيت
ۋەلامى پىر سىيارەكەنى مەمەتە؟
مامۇستا: مەن مەمەكە خەم. پۇشت
بە خودا، ھەم ھەم ۋەلامەت پۇشتە.
گەنجەكە: دىللىيات كە دەتوانەيت
ۋەلامەت پۇشتە؟ چۈنكە بەر لە تۇ ھىچ
زانەكە نەتەۋە ۋەلامەت پۇشتە.
مامۇستا: ھەم ھەم ۋەلامەت پۇشتە بە خودا
ۋەلامەت پۇشتە.
گەنجەكە: مەن ئەم سىڭىر سىيارەكە
تۇ ھەمە،
۱- ئايا بە راستى خودا (الله) ھەمە؟
ئەگەر ھەمە شىۋەكە نىشان بەدە؟
۲- ئايا قەزاۋ قەدەر جىيە؟
۳- ئەگەر شەپتان لە ئاگر دروستكرا
بىت، بۇچى دەخەتە ناۋ ئاگرە؟ لە
كەتەكە خۇ لە ئاگر دروستكراۋ ھىچ
كارىكى لىناكات؟
دىۋى ئەو سىڭىر سىيارە مامۇستاۋ
زىلەمەكە بەمەزى لە گەنجەكە دا.
گەنجەكە: بە دەم بە نازارە گوتى:
بۇ زىلەت لىدام ئايا لىم تورەمەت؟

سىيەم: لە ھىزو تەۋەكە خۇتدا قال
بەرەم: لەمە ۋەلامەت لە خەلە لاۋەكەتدا
قال بىيەتە، قور ۋە قور ۋەلامەت بەمە
سەر ھىزو تەۋەكە خۇت. تۇ ھەمە ھىزو
تەۋەكە ھەمە كە يەكەتەكە بىيەتە
پىڭ دەمەخەت، ھىچ كەسەكە تر نىيەت.
ھىزو خۇت تەۋەكە ۋەلامەت خۇت لە
دەۋرەمە، بىيەت بىت.
چەۋەم: چىرەكە سەرەكە تەۋەكە
بىۋەسەرەم: ھەمەكە كە ۋەلامەت كە
خۇت خۇش نەۋەت، ئەمە ھىندە لە
شەنە نىت، قال بىۋەتەمە. ھىندە لە
شەنە نىت، قال نەۋەتەمە. تەنەت
ئەمە ۋەلامەت ئەمە شەنە خەۋەت
لەمەت بەمە. ھەمەكە لىستەك لە
ۋەلامەت بەمە ھەمە چىرەكە
سەرەكە تەۋەكە دەستەكە تەۋەكە
بىۋەسەرەم، نىتە گەكە نىيە دەمەكە
زۇر گەرە بىن، پان نا. گەكە ئەمە
دەمەكە بىۋەكە پىر پىرەمە بىن
لە ۋەلامەت، بۇ نەۋەتەمە بىۋەكە
ھەمەكە بىۋەكە خىزەكە بەمەمە،
بۇخۇ سەرەكە تەۋەكە لە ۋەلامەت.
بىيەم: بەمە ۋەلامەت خۇت مەكە
لەمەكە كەسانى تەۋەكە: دىللىيات تۇ كەسەكە
بىيەتە، تۇ ھەمەكە ناتەۋەكە ۋەكە
كەسانى تەۋەكە، ھىچ كەسەكەش ناتەۋەكە
كەمەت ۋەكە تۇ بىت. تۇ خۇت پىرە
لەمە مەمەستى ۋەلامەت خۇت دەمەتە
ئەمە شىۋەكە مەكەمەمە، تۇ پىۋەكە
سەرەكە تەۋەكە نىتە پىڭ دەمەكە لە لایەن
كەسانى تەۋەكە پىرەكە لەمە نەۋەكە. تۇ
خەۋەكە ھەمە شىۋەكە، بۇ ئەمە بەكەرى
بىيەتە بۇ بەمەكەستى مەمەستەكە
ۋەلامەت. بۇ بەمەكەستى خۇت بە
كەسانى دەۋرەمە، زۇر بىيەكە.
شەمە: ھەمە ھەمەكە ۋەلامەت
پىستەكە: تۇ ھەمەكە مەمەكە
خەلەكە دۆت لەمەكە بەكە. ئايا ئەمە
پىستەكە نىيە؟ بە ھەمە شىۋەكە
مەمەت لە خۇت نەۋەكە ئەمە بىيەت
خەمەكە دۆتەكە لەمەكە خۇتدا، سا
دەكە پىرەدە، پان نا، دۆتەكە لەمەكە
خۇتدا، دەمەت بە ھەمەكە پىرە،
لە بەمەكە خۇتەستى خۇتدا. ھەمەكە
زۇر گەكە ھەمەكە پىستە ۋەلامەت
لەمەكە خۇتدا ھەمەكەكە كە پىستەكە
دىۋى ۋەلامەت ۋەلامەت خۇت بەمە.
سەرەمە:

بۆچى خەللى ھەز دەكەن ناويان لە كتيبي گينسدا تۆمار بکړيت؟

و: نىان خەمە ئەمىن

لارى ئۆلمستيد، ھەموو كەس دىيەوتت بە ناوبانگ بېت، ھەرچەندە من وا ھەست ناكەم كە بە بوونى ناوت لەم كتيبەداو لە نىوان ئەوانەدا كە تۆمارى پېوانەپيان شكاندووو تۆ بە ناوبانگ بگات، بەلكو ئەمە پڭايەكە بۆئەوى كە بە ئەمرى ناوت بېنئيتەو.

كرىستۆفەر كرۇز، بوونى ھەزى مانەو لە ژياندا بۆ ھەتايى لەوانەپە زۆر سەرسۆرھەنەر نەبېت، بەلام لارى دەلېت، سەرسام بووم بەوى كە بۆچى سالانە ژمارەپكى كەم ناوى دەخړتە ناو ئەم كتيبەو.

لارى ئۆلمستيد، زۆر لەو تۆمارانەى ديارى دەرگىن لە ناو كتيبەكەدا داناندرېن، بەلكو بەدواى بەھيزترين سەرسۆرھەنەردا دەرگىن لە ناو خەلكيدا، كە بەراسىتى شاھەنى ئەو تۆمار كەردنە بن.

لەبەرئەو ئەوانەى ژمارەى پېوانەپيان تۆماركردووو سالانە، چاومېرى ئەمەن كە ناويان ھەبېت لە كتيبەكەدا، كاتيك دىبېنين زۆرىنەپيان ناويان نېپە زۆر زۆر بېنئوميد دەبن.

باربارە كلين، لەم كتيبەدا «٢٠٠٠» تۆمار ھەپە، ھەندىك لەوانە لەو كتيبەدا نابېنئىرئەو، چونكە ئەو كۆمپانپايەى كە كتيبەكە دەرەدكات سالانە «٢٠٠٠» تۆمار ئامادە دەكات، تەنھا «٢٠٠٠» پش لەوانە لە ناو كتيبەكەدا تۆمار دەرگىن.

لارى ئۆلمستيد دەلېت، ھەموو كەس كە دىبېستېت كاتى پېشېرېكەپ، ھەولەدەت بۆ بەدەستھېنانى نازناو، كە ئاسانترين پڭا بۆ ئەوى بېيەپتەو بە ناوبانگ بېيەت، ئەومەپە كە بگەيت بە لوتكە لە وەرزشدا، بەم جۆرە دىبېت بە باشترين پالەوانترين كەس لە جېھاندا.

VOA special english

دەست، بالابەرترين مروف... ھەندىچار ئەو تۆمارە تۆما كراوانە لە زۆرەپى چاپكەردنەوى كتيبەكەدا بەرجاودەكەنەو، وەكو: درېزترين موو، كورتترين كەس، پېرتترين ژن، يان پياو لە جېھاندا، لەگەل ھەموو ئەمانەشدا نزيكەى «٨٨٪»ى بابەتەكان سالانە تازەن.

كرىستۆفەر كرۇز، بۆچى خەلك ھەولەدەت ناوى تۆمار بکړيت لە كتيبي گينس دا؟ گينس دەلېت، كە تۆماركردنى ژمارەى پېوانەپى بە تەنھا ھۆكارىك نېپە، بەلكو ئەمە پڭايەكە بۆ پياوئى تواناى خۇمان، زانېنى «گەورترين»، «بچووكترين»، «خېراترین»، «زۆرتترين» و «دواترین»... دەسلېت يارمەتیمان دەدات بۆ زانېنى پڭەمان لە جېھاندا، چۆن دەتوانين پراوېرى ئەو بېن.

باربارەكلين، لارى ئۆلمستيد تانويپەتى دوو جار ناوى تۆمار بکړيت لە گينس، پەكەميان بە ھۆى ئەوى كە «٣٣» كاتزېمېر، بە سەرمەكەو پارى گۆلفى كړد، كە پڭاوردى پېوانەپى شكاندووو، دووھەميان بە ھۆى ئەوى تانويپەتى لە دوو شوونى جياوازو زۆر دوور لە پەكتر لە پەك پۆژدا پارى گۆلف بگات، پارى گۆلفى كړدووو لە ئوستراالياو كالىفۆرنيا، لە پەك پۆژدا..

لارى دەلېت، كە بېرى ئەو نەكردۆتەو جارېكى دېكە ئەو دووبارە بگاتەو، لە جياتى ئەو كتيبيكى نووسپووە بە ناوى (بەدەستھېنانى نازناوى گينس).

درېزترين پياو، خېراترین، بەرترين گەشت... ئەمانە ھەموو لە ناو بەناوبانگترين كتيبي جېھاندا ھەن.

لە كتيبەكەدا ئەو ھۆكارە سادەپەمان پيدەلېت كەجېپە وا لە مروف دەكات ھەولى شكانىنى تۆمارى پېوانەپى بەدات؟

لېرەدا ياس لە گەپشتن بە (كتيبي جېھانى گينس) دەرگەن، لېرەو لەوى دىبېستين كە پياوئىك دووچار نازناوى پالەوانى لەم كتيبەدا بەدەست ھېناو، كتيبيكى نووسپووە لەبارەى ئەوى كە چۆن توانى ئەو سەركەوتنە بەدەست بېنئيت.

دىبېستين كە كەسېكى تر تانويپەتى بەرترين تۆمارى پېوانەپى بشكېنئيتو لە كتيبي گينسدا بېيەت بە خاوەنى نازناوى پالەوان.

سەرەتا بابزانين ئەم كتيبە جېپەو كەى دانراو، (كرىستۆفەر كرۇز)، كتيبي گينس بۆ پەكەم جار لە سالى ١٩٥٥ لە بەریتانيا لە لاپەن (سېر ھېوج بېفەر)مەو بېرى لېكراپەو، لە لاپەن گينس بېورى پڭخستنى بۆكراو ھېندراوتە بەرھەم.

ئەمەرى ناوى كتيبەكە (تۆمارى جېھانى گينس)، نووسپيگەى كتيبەكە لە شارى لەندەن، بەلام ئېستە كۆمپانپايەكى كەمەدى بوو بە خاوەنى كتيبەكە.

باربارەكلين، كتيبي گينس پەككە لەو كتيبەنەى كە زۆرتترين خوئەرى ھەپە، سالانە زۆرتترين ژمارەى لڭ چاپ دەرگىت، كە زياترە لە «١٠٠» ملېۆن كۆپى بە نزيكەى «٤٠» زمانى جياواز لە ھەر سالېكدا. ھەموو سالېك چاپى نوئى لېدەردەجېت، بەو زياتنەشى كە دەخړتە سەرى.

(مەمەد عەلى زېنھۆم) پياوئىكى مېسېرىيە، سالى رابېردو تۆمارى پېوانەپى تۆمار كړد، بەوى كە توانى بە تەنھا لەسەر دوو پەنجەى دەستى راستى بوووستېت.

ئەو ژمارە پېوانەپيانەى كە تۆمار دەرگىن سەبارەت بە (زۆرتترين ژمارەى دووبارە بوونەوى پروسەى ھاوسەرىتى، درېزترين ھۆ، خېراترین ئسەكەر، ھەروەھا گەورەترين

سەردار ئەبدۇرەھمان

سەلىقەنى ئاڧاۋەتنە پەيۋەندىكەردەن

گەۋرەت كەرد بە مەن.

۵. رېڭەي كەسەننى تەرىپىدە، بېرۈكەكانت
تاۋوتۇن بېكەن؛

* ئەگەر وېستىت بېرۈكەكەت
ھەر بېيىنىت، ئەۋا لە مېشكى كەسەننى
تەردا بەشۋەيەكى چاك بېرۈنە.. ۋاى
لې بېكە ھەست بېكات كە خۇي خاۋەننى
بېرۈكەكەيە.

* بىنەماكانى بېرۈكەكەت پېشكەش
بېكەۋ دېرۋىشنى كۆتەيى، بۇ كەسەننى تەرىپىدە
بەجى بېيەلە.

۶. دان بە ھەلەكانتدا بېرۈكەكانت
مەكە؛

* باشتىن پاكەنە بۇ ھەلەكەردەن، دان
پېدائانىيەتى.
* داننانت بە ھەلەدا، بەلگەيە
بۇ بەيەزى ۋە پەيۋەت، خەلگىش لە
بەيەزەكان دېۋورن.

۷. كەسەننى بەرامبەر، لەسەر ۋەشەي
(بەلەن) رېيەنە؛

* بابەتەكە لەسەر شېۋەي پەرسىيەك
كە ۋەلەمەكەي (بەلەن) بېت، باس بېكە.
* كاتىك كەسەننى بەرامبەر، ۋەشەي
(بەلەن) چەند جارېك دېۋبارە دېكەتەۋە..
ھەست دېكات لەگەلە تۇدا، تەۋاۋا ھاورابە.

جەنگىكى شىكستخاۋدوۋە كەس تەيپەدا
سەرگەتۈۋ نېيە.

* ئەگەر بەرامبەر خەزى لە
بەرامبەرچەندەۋە بېت، بەلگەيە بەيەزى
بېانۋېر، سوۋدى نېيە.

* ھەۋل بىدە تەنھا ۋەتۈۋىز لەگەل
بەرامبەرەكەتدا ئەنجام بېمەت، تا قەسەي
ئاسايى ئىۋانتان نەبېت بە دېمەدەمە.

۲. لە كاتى ۋەتۈۋىزدا، ھەرگىز خۇت بە
خاۋەننى ھەقى تەۋاۋ مەزەنە؛

* بۇچۈۋەكانت لې نەبېت بە شەرعو
ياساى تەۋاۋ.

* ھەرچەندە پاكەت تەۋاۋ بېت،
دېكەت تۇ لە گەيەندە ھەلە بېت.

* زۇر بۇچۈۋەۋە رەھبەر، كە دېكەۋتە
ناۋ مەيدانەۋە، ناتەۋاۋ دېرەكەۋتە.

۴. دېستەۋەزى ناسك بەكاربېنە؛

* ھەمۋە دېستەۋەزەك كە سوپاس،
پېزانىن، دېدانەۋە، بەخەمەۋەبۈۋە
بېانۋەيەنەۋە دېرۋىشنى تېدا بېت،
سېۋىشەۋە كارىگەرى باشى دېمەت.

* دېكەت بە زىادكەردىنى ۋەشەيەك
يان زىاتەر، دېستەۋەزەكان جۈانتر بېكەن.
نەم ۋە ناسكە، سوپاس.. بەلەم نەم ۋە
ناسكەۋە كارىگەرەتەر، سوپاس خەزمەتچىكى

ئاڧاۋەتنە پەكەم ھۇي پەيۋەندىيە
* كاتىك لە ھۈنەرى ئاڧاۋەتدا

شارمەزىتۈۋ بېنەدى پەيۋەندى باش دېمەت.
نەۋەي دېمەۋىت بېدەستى ئەھيەت.

* خەلگى لە باسۋە خاۋەندا، ۋەشەي
(مەن) زۇر بەكار دېمەن، تۇش ۋەزى لې
بېنەن، تا بېتۈۋىت كارىگەرەت لەسەرەيان
ھەيەت.

۱. كەم بېدۈۋ ۋە زۇر بېيەستە، بە
گرەنگىيەۋە كۆي رېيەنە؛

* ھەمۋە بۇچۈۋەك، دېكەت بە
چەند ۋەشەيەكى كەم لېي بېدۈۋىت.

* ھەرچەند قەسە زۇر بېت، ھەلەش
زۇر دېمەت.

* ماۋەي كۆيپەرگەن بۇ بەرامبەر بە
گرەنگىيەۋە، ماۋەيەكى كەمە، دۋاى يۈۋەرت
دېمەت بۇ خۇت قەسە بېكەت.

* كاتىك تۇ بە گرەنگىيەۋە كۆي
لە بەرامبەرەكەت پادەگەرەتۈۋ لەگەل
قەسەكانىدا تېكەل دېمەت، ئەۋىش ھەۋل
دېمەت ۋە پۈختۈ گۈشراۋەكانى تۇ، بە
جۈۋەي ۋەرېگەرەت.

۲. لە دېمەدەمەۋە بەرامبەرچەندەۋە،
خۇت بېارېنە؛

* دېمەدەمەۋە بەرامبەرچەندەۋە،

بۇچى من؟!

بەختيار ھامىد

شېۋىيەك پىرسىيارم لە خودا نەگىرد كە
(بۇچى من؟)، ئايا ئىستا ج مافىكىم ھەيە
لە خودا بېرىم (بۇچى من؟)!
نەمە زۇر راستە!! كاتىك ئىمە
لەۋپەرى خۇشۇ شادىو بە دەستەننى
سەركەۋىتى ئاۋازىدىن، ھىچ جارىك
بەرگۈيەنمان ئاگەۋىت، بلىين: (بۇچى من
دلخۇشم؟) (بۇچى من سەركەۋىت؟)،
ھەممو كاتىك ھەست دەكەن خۇشۇ
شادىو سەركەۋىتەكانمان بەرھەمى
كاركرىنى زۇر، ئارامگرتن، ۋە، توانايى
بەھىز، باۋىرپەخۇبۋون، ئەم ئەنجامانەمان
بەدەستەنناۋە.

ئەمە مافى خۇتە ۋاپىرىكەپتەۋە، بەلام
ئەم كاتەى تۇ لە ناخۇشۇ كىشەدايت،
ھەر ئەنجامى كارمەكانى خۇتە، كاتىك
توۋشى ھەلامەت بوۋىت، ھەر تۇ ھۇكارى
ئەم كارمەيت، چۈنكە گەر كەمىك لە سەرما
خۇت پاراستىا، توۋشى ئەدەبىۋىت.

ھەر كارىكى چاك، ئىمە ئەنجامى
دەدەين، مەرج نىيە پاداشتى لەگەلدا
بىت، چۈنكە زۇرجار مەۋف ئەنجامى
كارە باشەكانى، تەمنا بىرىتىيە لە سزادانى
خۇى. ئەم كاتەى كە بۇ پەكەمىن جار
زانايەك گوۋىتى، ((زەۋى خەد))، ئايا زاناکە
خەلات كرا، يا سزا درا؟ بىگومان سزادراۋ
لەسەر ئەم دۇزىنەۋە زانستىيەى، زىندانى
كرا. ئىستاش ھەممو جىهان لەسەر ئەم
بىرۈكەمە ھاۋران.

پەكىك لەم
چىرۈكانەى كە منى
پاكىشا بۇ نوۋسىنى
ئەم بابەتە ئەم
چىرۈكە بوو: (ئاپەر ئاشى
يارىزانى تىنىسى سەرزەۋى لە
پالەۋاننىتى ۋىمىلدۇن لە سالى ۱۹۷۵،
گەيشتە يارى كۇتايى. ھەممو ئامازمەكان
ۋايان دەكەيانىد، كە (ئاپەر ئاشى)
دەدۇرپت، بەلام لە كۇتايىدا (ئاپەر ئاشى)
توانى لە (جىمى كۇنەرس) بىپاتەۋە. دۋاى
سى سال بەسەر ئەم رۋوداۋەدا، (ئاپەر
ئاشى) بە ھۇى گۋاستەۋەى خۇنەۋە
توۋشى نەخۇشى ئاپىز بوو. ھاندەرانى
(ئاپەر) لەسەرتاسەرى جىهان نامەى
ھاۋخەمىيان بۇ نارد، تىكرى دۇستانو
ھاندەرانى نوسىبىۋويان ((بۇچى تۇ؟ بۇ
كەسلىكى تر نەبوۋ؟)، ئاپەر لە ۋەلامى
ئەم ھەممو نامەيدا گوۋى، لەم جىهانەدا
ملىۋان ھەرزەكار بە ھىۋاى ئەۋەن بىن
بە يارىزانى تىنىس، لەناۋ ئەم مىلۇن
كەسەدا، تەنھا چەند ھەزار كەسلىك
دەمىن بە يارىزان، لە ناۋ ئەم ھەزار
كەسەدا تەنھا سەد يارىزانىك دەكەن بە
پالەۋاننىتىيەكان، لەم ھەممو يارىزانەشدا،
تەنھا دوو يارىزان لە يارى كۇتايىدا يارى
دەكەن.

كاتىك لە (ۋىمىلدۇن) راۋەستابوۋمو
جامەكەم بە دەستەۋە گرتىۋو، بە ھىچ

ھەمموۋمان ئەم پىرسىيارە لە كاتى
جىۋاۋى ژيانماندا دەكەن. كاتىك توۋشى
ناخۇشىيەك، يا كىشەپەك دەيىن، كاتىك
كارمەكان لە دەست دەمىن؟ كاتىك
پىرۋسەى ھاۋسەركىرىمان كۇتايى دىت؟
كاتىك نەخۇش دەكەۋىن؟ يا كاتىك كە
خۇشەۋىستىرەن كەسمان بۇ پەكجارى
دەمۇنو ئىدى ئاگەپنەۋە؟
بەكەم شت پىرسىيار دەكەن دەلىين،
خودايە بۇچى من توۋشى ئەم كىشەپە
بووم؟

بەلام ئەم كات راستى رۋوداۋەكان
نازانىن، كاتىك دىت، راستى رۋودانى
شتەكان بزانىن، ئەم كات دەزانى گىرنگى
رۋودانى ئەم رۋوداۋە، چەندە باش بوو
بۇ ئىمەم نەدەبوۋ ئاۋا نىگەران بىيىن بۇ
رۋودانى ئەم رۋوداۋە بەرۈكى خۇمان
بگرتايەم ئەم رستە پىرسىيارپەمان
بچىرپاندايە: (بۇچى من؟).

ئىمە سزانەدراۋىن، يا دەرنەكراۋىن لە
ژياندا؟

داۋاي لىبوردن دەكەم

دووبارە ئەمگەرنەۋى ھەلەكان.

بەلام ئەى ئەگەر وا ھەستمان كرد كه ھەمىشە ھىچ تاوانىكمان نىيەو ئەو ئەوانى ترن كه دەپىت داۋاي لىبوردنمان لى بگەن، ئەوا بىگومان دەپىن بە دىكتاتورىكى راستەقىنە بەرامبەر خۇمانو خۇمان دەجەوسىنىنەۋە، چونكە ئەم ھەستە وامان لى دەكات، بە ھەلەكان ئەزانىن و بەۋەش لەسەريان بەردەوام دەپىن، لەمەر ئەۋى ھىچ بازگەپەكمان دانەناۋە، تا خۇمانى پى بىشكىن و رىگرى بگەن لە ھاتوجى خرابەكارى ھەلەكان، دەرمنجاسى ئەمەش - ۋەك نامازەمان پىدا - دروستىۋونى دىكتاتورىكە لەسر خۇمان، كه بەرەو ھەلەكەمان دەبات.

سەرنج بىدەن بزانن كىن ئەۋانەى كه بەۋە ناسراون داۋاي لىبوردن زۇر دەكەن و زۇر زووش لە ھەلەكان پەشىمان دەپنەۋە، با لىيان وردىبىنەۋە بزانن: ئايا وردە وردە كەردەۋى چاكىيان زۇرتىرو كەردەۋى خرابەيان كەمتر نابىتەۋە؟ يان سەرنجىك بدىن و بزانن: ئايا تا چەند نىشانەكانى كەسى سەركەوتوۋيان تىپداپە؟ بىگومان ئەگەر بە راستى ئەۋ ھەستەمان تىپدا بىت، بە نىمەتىكى راستو باگەۋە، ئەوا زۇر بە باشى ھەستىيان پى دەكەن و گەر بىشانەۋىت دەپن بە سەرمەشق بۇمان .

نەۋونەى ئەۋ كەسانەى كه زوۋ بە ھەلەكانىيان دەزانن و سەنگيان فراۋانە لەگەل بەرامبەرداۋ ھەست بە پەشىمانى لە گوناۋە تىپاندا زۇر زىندەۋە، لە كۆمەلگەدا زۇر، لە ناۋ خىزانەكانمان و گەرەك ۋۆلەنەكانمان و شوپىنى كارمان و ھەرشوۋىن جىگەپەكى تىرىش دا، كه ئىمە پۇۋانە تىپدا زۇمان دەگوزەرتىن. ئىمە با بىيىن لىيانەۋە فېرىيىن خۇشمان ئەنجامى بدەن و بىكەپن بە ئەزمەۋىنى زۇمانو باشانىش خەلكانى تر فېرىكەپن، تا ھەموۋان بە خۇشى پىكەۋە بۇن.

ئىمەى مەۋف ھەموۋ ساتىكى زۇمانەن قابىلى ھەلەكەردن خرابەكەردىن، بەلام ناخۇ تا چەند ئەمە ھەست پى دەكەن و لەمەر چاۋمانە؟ يان ئايا ئەۋ مەۋفانەى كه دەركى پى دەكەن كىن و كامانە؟ زۇر، يا كەم؟

مەنۇ تۇ كه پىكەۋە كارىك دەكەپن، يان گەتەۋگەلەك دەكەپن، يان ھەر جۇرە ھەلەكەۋىتىكى تىرى ئاساپى كه پىكەۋە پۇۋانە ئەنجامى دەدەپن، چەند جۋانە كه پىش دەستىكەردن بىرپارى مەۋفانە ھەلەكەۋىتەكەردن بدەپن، چونكە ئەۋ كات ئەگەر ھەلەپەكمان كرد ھەستى پى دەكەپن.

بۇ مەنىشۇ بۇ تۇش زۇر گەۋرەپە كه دەستىشەخەرى پىكەن و لە ھەر ھەلەپەكدا كه پىۋ دەكات داۋاي لىبوردن بگەپن و نەھىلەن كارەكە خرابەتر بىيىت، بە پىچەۋانەشەۋە ئەگەر نە مەنۇ نە تۇش، ئەۋ كارە نەكەپن داۋاي دوۋ جار پەشىمان دەپنەۋە، بەكەم بۇ ھەلەكەردەكەۋە دوۋەمىش بۇ داۋاي لىبوردن نەكەردن، كه زۇر جار پەنگە لە داۋايدا ناچارىيىن داۋاي لىبوردن بگەپن، كه پىم واپە ئەمەيان نە پاداشتەكەى ئەۋەندەپەۋ نە تامو چىزىكىشى لى دەپنەيت.

ھەندىجار مەۋفەكان واى بۇ دەچن كە كەمەۋ ھەست بە كەمى كەردنە، ئەگەر دەستىشەخەرى بگەن لە داۋاي لىبوردن كەردنە، ئىتر ئايا باۋى كۆمەلگەكە ۋەھاي كەردەۋە، يان زۇنگەۋ دەۋرەپەر، يان لوتبەرزى، يان ھەر شىكى تر. بە ھەر حال مەۋف پىۋەپەۋى ئەۋ ھالەتە دەكاتەۋە، بەلام دەپىت باش بزانن كه ئەۋە ھەستەكەردن بە كەمەۋ خۇ بچەۋكەردنەۋە نىيە، ئەگەر چى ئەۋانەى تىرىش ۋەھا تى بگەن، بەلگەۋەپەرى گەۋرەپە، چونكە بىرپارت داۋە كه ۋەك مەۋفۇ مەۋفانە كارىكەپتە تەماچى زىاتەر ناتگەرتەۋ لە مەۋف گەۋەرتە تەماشاي خۇت ناكەپت، فېرىشت دەكات و ھانت دەكات بۇ

ھەموۋ شىكى كه پىۋەدەكات لەمەر

مەۋكارىكە،

ئەگەر لەۋ شوپنەى كه تۇ ئىستا دانىشتوۋىت، سەپرى جىپان بگەپت، لەمەدا چەندى شتەكان دەپنەيت؟ ئەگەر لە شاشەى تەلەفزیۋن، يا لە ئىنتەرنەتەۋە سەپرى جىپان بگەپت، چەند لەمەدا دەپنەيت؟ بىگومان ھەموۋى كۆپكەپنەۋە ناكاتە سەدەپەك.

ئىمەى مەۋف كه سەپرى دەۋرەپەرمان دەكەپن، تەنھا شتەكان لە چاۋى خۇمانەۋە دەپنەين، بەلام نازانن ھەر شىكى لەم جىپانەدا پىۋەدەكات، تەنھا بىرەپتەپە لە بەشىكى بچەۋك لە پەلانىكى گەۋەرى خۇدا بۇ دۇنيا. ئەۋ پەلانى كه تۇ، يا مەن، ھەرگىز لە تەۋاۋى شتەكان ناكەپن. ئەم جىپانە ھەموۋ ئەۋ كەردارەنى كه ھەر مەۋفەك دەكات، ئاۋاتەكان، كىشەكان، بىرپەرمان، كەردارەكان، ھەموۋى بە پەكەۋە دەپەستەپەۋە لەگەل كەردارەكانى مەۋفانە كەسانى تىرى سەر ئەم زەمىنە. پۇە ئەگەر تۇ توۋشى كىشەپەك بىت، ئەۋا بزانە لەۋانەپە سوۋدى بۇ كەسەكى تر ھەپتە، كه پۇۋانەك تۇش تەلخۇش بوۋىت، ئەۋ خەمبار بوۋە. بۇ نەۋونە ئەگەر تۇ ئۆتۈمبەلەكەت لىخۇرى ھەرگىز توۋشى پىۋەدانى ھاتوجۇ نەپىت، يا ئۆتۈمبەلەكەت تىكەچەپت، ئايا فەتەرە تەنەكەچىپەكان، بىكار نامىنەۋە. كەۋاتە زۇمان تەرازوۋىپەكى گۇۋاۋە كه بەلەى خۇشى ناخۇشىدا دەجولن.

ھەموۋ شىكى كه پىۋەدەكات بۇ چاكەى تۇپە،

ئىمە زوۋ بىرپەر دەپن لەسەر خرابى، يا باشى، دادومرەنە، يا نادادومرەنە، خۇشى، يا خەمبارى، پىۋەداۋەكان دەدەپن. چى دەپىت ئەگەر وا بىر بگەپنەۋە، ھەموۋ شىكى كه پىۋەدەكات تەنھا بۇ خۇشەختى ئىمەپە، ئەگەر چى لە ئىستادا نازارمان دەكات. كه كات تىپەپ دەپىتە ئىنجا نەرخى پىۋەدانى ئەم پىۋەداۋە دەزانن، كه چەندە گەنگەۋ سەۋدەخىش بوۋ بۇ ئىمە. تۇ پىۋەست ناكات بەردەۋام لە بارودۇخى كىشەكان خەمبارىپتە نازارى خۇت بدەپت بە رەستە پەرسپارى (پۇچى مەن؟) لە جىپاتى ئەۋە، داۋا لە خۇدا بگە كە پەنەپەپت بكاتو كارەكانت بۇ ناسان بكات.

زۇر جار دەپىت كارەكەمان لە دەست بدەپن بۇنەۋەى كارىكى باشتر بە دەست بەپنەين، يا دەپىت پەكەك لە ھاورىكانمان لە دەست بدەپن، بۇنەۋەى زۇمان بەرەۋەپەشتەر بىرەۋات.

چۇن وانەكان بخوئىنىن؟

تەجىربى
ئىسى
ئارام ئىستار يادلى

دەدرىت بە بەرگىر گلۇپدا بە خۇتان بلېن؛
پايسكسوارىك (ئەلىكترونە) بە شەقامىكى
جۇلدا (واپەر) بە خىراپى دەمرات، كىتوپر
دەدرىت بە دىوارىكدا بەرگىر (گلاپ) ئەو
كاتە ھەست دىكات كە پەپوولەكان بە دەمرى
سەرىدان (گلاپكە رۇش دەپىت).

۵-سەرنىجان بە خۇشپىيەكانى كۇتايى، نە
بە سەختىمەكانى رېگا: بۇ دەستېكىردى ھەر
كارىك دەپىت قىپول بىكەن كە دۇۋارى زۇر لە
رېگاداپە، دەپىت ھەولى پىتوپىستى بۇ بىرەت،
رەنگە لە سەرمەتادە بۇتان قورس بىت، بەلام
وردە وردە كە لەگەلىدا دەرۇن، رەھىنانەكان
سادەو شىاوتر دەپن، دەپىت بۇ ئەنجامدانى
ھەر كارىك بىر لە ئەنجامە خۇشپىيەكانى
كۇتايى بىكەنەو، بۇ نەمۇنە ئەگەر دەپىت
پۇژانە ۲۰ لاپەرە بخوئىنەو بىر لە زەخمەتى
خوئىنەو پۇژى ۲۰ لاپەرەكە مەكەنەو،
بەلگە بىر لە خۇشپىيەكانى ئەنجام و نەمرى
بەرز بىكەنەو، سەرمەنجام خەزە تەركىز
دروست دىكات.

۶-ھەلەدېشتى بەرنامە دىيارىنەكەردى
نامانچ: واتا دەپىت ھەمىشە لە بىرتان بىت
ھەر پۇژە بەرنامە ئەو پۇژە تىلدا ئەنجام
بىدەن، بىر لە جەند لاپەرە مەكەنەو. ۷-كە:
دانانى بەرنامە بۇ خوئىنەو فلانە پەرتووك،
كە ھەبارمەكى زۇر گەورە لە خۇ دەگرەت،
سەرمەنجام بىلزارى بىتەركىزى توپەسى
دروست دىكات، نامانچى دىيارىكار و ن دەپىت،
ناپىت قوتايى بە خۇ بىلەت نامانچەم تەنھا
فېربوونى ئەم بەشمەو نامانچ بەدەستەپىنانى
نەرمەكى بەرزە، بەلگە دەپىت بە خۇ
بىلەت، نامانچەم ئەمەيە زانىبارى ورد لەبارى
ئەم رووداۋە، يان ئەو ياساپە بە دەستەپىنەم،
سەرمەنجام نەمرى بەرز ئۇتۇماتىكى بە دەست
دەپىت.

ياساكانى ھەر شىك، ئىۋە بەرنامە ئەو شە
نارەزوومەند دىكات. پىش دەستېكىردى
خوئىنەو، بىزان ئەم پەرتووكە بازەكانى
بە دەمرى جىدا دەسورەتەو جەخت لەمەر
جى دىكاتەو چۇن دىمەۋىت مەن فېر بىكات،
بۇ نەمۇنە ئەگەر ئىۋە ئەزان ياساكانى پارى
بالە جىپەو بە تەۋاۋى خۇتانی لى شارمزا
نەكەن، ناشتوان ئەم يارىپە ئەنجامبەدەن.

۲-ھەلسورانى زمان: واتا باسكىردى باپەتە
دۇۋارو قورسەكانى پەرتووك بە زمانى سادەو
رەۋانى خۇتان، كاتىك دۋاپى بە خوئىنەو
پەرتووكىك دىت، نەۋرۇك ياساكانى بە
زمانى خۇتان باسبەكەن، چۈنكە ھەلسورانى
زمان يەككە لە بىنەما سەرمەكىيەكانى
خوئىنەو، نەمۇنە لە خۇتانەو بەپىنەو،
بۇ نەمۇنە، ياساپى نەرخەمىس بە زمانى
خۇتان پىناسى بىكەن و ج ماناپەكى ھەيە
لە زمانى ئىۋە، چۈنكە ئەگەر لە زمانى
خۇتانەو باپەتەك فېربىن، زۇر بە ئاسانى
باپەتەكان فېردەپىن و لە بىرتان ناچىتە شە
گەنكەكانىش لە تىنەۋسىكە بىنەۋسەو.

۴-كالتە لەگەل پەرتووك بىكەن: لەگەل
پەرتووك بە خۇشخالىپەو ھەلسوگەوت
بىكەن، ۷-كە ئەۋەى جاۋتان بە ھەۋرەپەكى
خۇتان دىمەۋىت، كاتىك لەگەل ھەۋرەپەكتان
قەسەدەكەن، يان سەپىر تەلەفۇزۇن دىكەن،
بىزەمەكتان لەمەر لىۋە زۇر ئاسوودەن، بەلام
كاتىك باسى وانەو خوئىنەو دىكەت دەچنە
لاى پەرتووكەكانىن تەۋرە بىزان، بۇيە لە
دەروناسى يادگە فېربووندا ھاتوۋە، ئەو
باپەتەنى خەندە روۋخۇشى زۇرتەپان
لەگەلدەپ، زۇرتە لە ناۋ يادگە دەپىنەو،
چۈنكە خەزە تەركىز دەپن بە ھۇ ئەۋەى
باپەتەكە بىچنە ناۋ يادگەو، بۇ نەمۇنە:
كاتىك ئەلىكترونە لە ناۋ ۷-كە ھەۋرە

بىگومان پەرسەى خوئىنەو فېربوون
پىۋىستى بە ھەۋلەدانو خۇماندەۋەكەردن
ھەيە، تا سەركەۋەن بەدەست بەپىنەت،
بەلام پەرسىارەك لە ناۋ مەشكى زۇرەپى
قوتابىيەكاندا دروستەۋە، ناۋ چۇن وانەكان
بخوئىنەو تىپان بىگەن و دەۋرەپەۋىنەو لە
بىتەركىزى فېرنەۋەن كە ئەمەۋ زۇرەپى
قوتابىن سەكەلەپان ھەيە لەمەر ئەم باپەتە؟
بۇيە ئىمە ئەو رېگا شىۋازانە بە قوتابىنى
بەرز ئاشنا دىكەن، تا سوۋدىپان لىبىپىن
كە ئەمانەن:

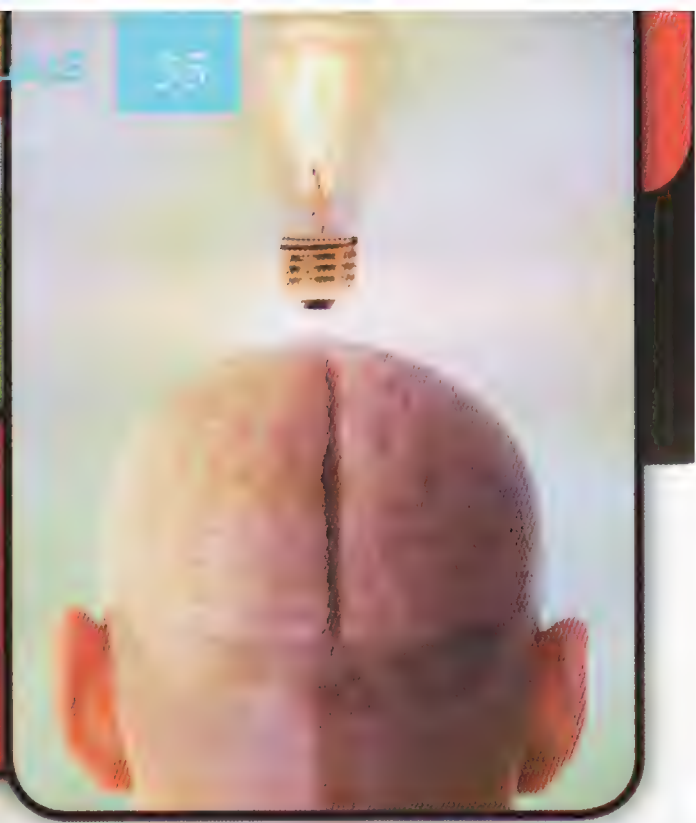
۱-زانىارىپە سەرمەتاپەيەكان: ھەرچەندە
زانىارىپە سەرمەتاپەيەكان لەبارى باپەتەكەۋە
زۇرتە بىت، بىمە ھۇ ئەۋ زىاتەر ئىۋە بۇ لى
خۇ رەدەپىشەت، لە ئاكامدا تەركىزى باشتەر
بەدەست دەپىت. ئەمەشەپان رېگەى خەزە
۷-پىستى فېربوونە. بۇ نەمۇنە پىش ئەۋەى
دەست بىكەن بە خوئىنەو ياسا ئالۋەكان لە
بارى بارگاۋى فېزىدا، جەندەۋەك بە وردى
تېگەپىشەنەو بخوئىنەۋە، واتا پىشتەر دەست
بىكەن بە ۷-پىستى و پىستى فېربوون زىاتەر
كە ئەۋ بارەۋە ھەستى و پىستى فېربوون زىاتەر
دىكات، لە ئاكامىدا تەركىز باشتەر دىكات،
بۇيە خوئىنەو پىش چوۋنە ناۋ پۇل گەنكە،
چۈنكە رەدە فېربوون تېگەپىشەن بۇ وانەكان
بە رەدەپىشەكى بەرەۋەۋان زىاد دەپىتە دەپىت
زانىارىپە سەرمەتاپەيەكانىش سادەۋ دەۋر بىن لە
ئالۋىزى قورس، واتا كورت بىكەنەو، يان ھەر
خالە وشەۋ بىرەكى لى ۷-پىستى، ۷-كە كىلى
باپەتەكەۋە ناپىت زۇرەپى بىن، لەمەر ئەۋەى
ياساپى بىنەۋەتى يادگە (زەكەرە) فېربوونى وردە
۷-پىستى سەرمەتاپەيەكانىش دەپىتە زانىارىپەكان
بەشۋەپەكى باش بۆتەنەۋە زانىارىپەكانىش
بە ژپانى پۇژانە خۇتانەۋە بىسەنەۋە.

۲-ناسىنى ياساۋ رېساكان: واتا بە ناسىنى

دەتەوئەت

مېشكەت

تەندروست بېت؟

بە ھۆى چەندىن نەخۇشى ترسناك، مېشكىش لەو گىرەتو نەخۇشيانەى كە لە ئەنجامى جگەرەكېشانەو دىروست دەپت، بەدەرنىيە، چۈنكە جگەرەكېشان دەپت بە ھۆى پېسبونى خۇلن بە مادەى نېكۇتىن، ئەمەش وادەكات كە خۇلنى پېس بۇ مېشك بېتو مېشكىش بېيەش دىكات لە خوارىنو ئۇكسجىنى پاكو تەندروست، ئەمەش وا دىكات خانەكانى مېشك گىرۇ بېنەو.

۵- داپۇشىنى سەر لە كاتى نووستىدا، يان كاركرندىدا:

ھەندىجار بۇئەو خەومان لېكەوئەت، بېيىستەن بە شۇندىكى تارىك ھەيە، يان لە كاتى كاركرندىدا بە ھۆى گىرما، يان پېسبونى ئىنگەى دەورەبەرەو، ئەمانە دەبن بە ھۆى ئەو سەرمان بە دەو لوتىشمانەو داپۇشىن، بېگومان ئەمەش كارىگەرى خرابى لەسەر مېشك دەپت، چۈنكە لەو بارەدا جىرى گازى دووانەئۇكسىدى كارىبۇن (CO2) زىاد دىكاتو ئۇكسجىنى پېيىست كەم دەپتەو. لەبەرئەو بەشتر واپە لە كاتى نووستىدا گۇپەكان بكوژىنەو، يان دەو لووتمان دانەپۇشىن، ھەروەھە لە كاتى كاركرندىدا، گەر ناچار بوون ئەم كارە بگەين، ئەوا با بەدەمەكك داپۇشىن، نەك بە جامانەپەكى ئىستور كە رېگەى ھەناسەدان تەسك بكتەو. ئەم كارە ماپەى زوومانەو بوونە لە كاركرندىدا.

۶- كاركرىنو خۇلنن لە كاتى توشىبون بە نەخۇشى:

ئەنجامدانى كار، يان خۇلنن لە كاتى توشىبون بە نەخۇشى، ماپەى كەمبوونەو جالاكېيەكانى مېشكە، چۈنكە مېشك لەم كاتانەدا پېيىستى بە پشودانە، نەك ماندووكردن.

سەرچاۋە / مىتلى الماجدە

ئىواران لە خۇراك دورەكەوئەو. بېگومان ئەمەيان ھەلەپەكى گەورەيە، چۈنكە ئەم كارە دەپت بە ھۆى ئەو رېزى شەكر لە خۇلنەندا كەم بېتەو، كەمبوونەو رېزى شەكرىش لە خۇلنەندا دەپت بە ھۆى ئەو خۇراكى پېيىست نەچت بۇ مېشك، رەنگە بېت بە ھۆى شىبوونەو خانەكان. بۇيە پېيىستە زەمەخوارىنى ئىواران بخورەت، بەلام زىادەوئەى لە خوارىنىدا نەكرەت.

۲- پېسبونى ئىنگە (كەش وەوا):
لە جەستەى مرۇفدا، مېشك گەورەترىن بەكاربەرى ئۇكسجىنە(02). پېسبونى كەش وەوا ھەلەپەكى ھەواى پېس لە رېگەى پىرۇسەى ھەناسەدانەو، دەپت بە ھۆى ئەو ئۇكسجىنى پاك بە پېلى پېيىست نەكات بە مېشك. ئەمەش كارىگەرى خراب لەسەر ھەسەنگىر پىرۇسە ئىرو تەندروستى تاك بە گشتى دىروست دىكات.

۲- كەمخەو: خەوتن ھۆكارى پشودانى مېشكە، لەو ماندووبوونەى تووشى ھاتو، ھەروەھە ھۆكارى جەسپاندىنى زانبارىيە وەرگىراوكانەو وەزى زىاترىش بە مېشك دىكات، تا بەكارى خۇى ھەستەت. بۇيە كەمخەو دەپت بە ھۆى ماندووبوونە لەناوچوونى پېشودەختى خانەكانى مېشك، يان لاوازى مېشك لە توفان پىراردانو پىرۇسە عەقلىيەكاندا بە گشتى. بۇيە گىرگىرىن چارسەر بۇ خۇپاراستن لەم گىرەتە ئەوئە كە لە ماو (۲۴) كاتىمىردا (۷ - ۹) كاتىمىر لەو كاتە بۇ خەوتن بەكارىبىن، گىرگىرىن كاتىش بۇ خەوتن شەوانە كاتىمىر (دەى) شەو تا (شەش) بەپانى.

۴- جگەرەكېشان: جگەرەكېشان وپراى ئەوئە لېكۇلنەو پىزىكېيەكان ئەوئەيان پەكلاپى كىرەوئەو، جگەرەكېشان دەپت

ئەمە تەنھا پىسارىكەو پەس، ھەرچەندە دىئەم لەوئەى وەلامەكەت (بەل) بە، بەلام تەنھا (بەل) پەس نىيە، بۇيە پېيىستە بۇ تەواوكرىنى وەلامەكەت ئەم بابەتە پېكەو بخۇلنەو.

كۇئەندامى ناوئەندە دىمار (مېشك) گىرگىرىن ئەندامى جەستەى مرۇفە. ئەم ئەندامە ئاراستەكارو پىراردەو لەخۇگىرى ھەستەوئەكانە، سەرچەم ئەندامەكانى جەستە لە ئۇر ھەمانى ئەم كۇئەندامەدان، ئەمە وپراى ئەوئەى ئەم كۇئەندامە مەلەپەندى بىرگىرەنەو پىرۇسە ئىرييەكانە، ئەمانەو چەندىن گىرگى تىرى ئەم كۇئەندامە، كە ناتوانرەت وا بە ئاسانى بىووسىرەتەو. بۇيە ھەروەك كۇئەندامەكانى تىرى جەستە، ھۆكار زۇرە بۇئەوئەى بىن بە ھۆى نەخۇشىو كېشە بۇ ئەم كۇئەندامەش. لەم بابەتەدا ھەندىك لە گىرگىرىن ئەو ھۆكارەنى كارىگەرى خرابيان لەسەر تەندروستى ئەم كۇئەندامە ھەيە، دىخەنەپرو. بە ھىواى دورەكەوئەو لېيان، بۇئەوئەى تەندروستىيەكى باش، بە كۇئەندامى ناوئەندە دىمارى خۇمان بېخەشىن بىتوانىن پىرارو كارەكانان بە باشى لەم كۇئەندامەو وەرگىرىن، ھۆكارەكانىش بىرتىن لە:

۱- نەخوارىنى زەمە خوارىنى ئىوارە:
ھەمىشە پىنماپە پىزىكېيەكان پىمان دەلېن، لە زەمى ئىوارەدا زىادەوئەى لە خوارىندا نەكەين، چۈنكە زۇرخوارىن لەو كاتەدا دەپتە ھۆى كۇببونەوئەى وزو بەكارەنەھىنانى بە ھۆى ئەوئەى شەوانە دىخەوون جەستە لە جالاكېيەكانى دىموسىتە، ھەروەھە دەپتە ھۆى رەھبەوونى خۇنەنەرەكان، ئەمە پىنماپەكى تەندروستە، بەلام ئىيە بە ھۆى ھەلە لېكەنەوئەمان بۇ ئەم وئەيە، لە ترسى قەلەبوون، يان نەخۇشىو خەوئەنەو... ھەتد،

قەلغانىك

بۇ
ژيان

ھەرگەسنىڭ گەر بىزنىڭ داھاتو پوۋاۋىكى ناخۇشى بۇ لە كۆل ئاۋە، ئەۋە پوۋىپروۋى ئانارامى دەپتەۋە، بەلام بۇ ئاگادارىتان، دەپت بىزنىڭ كە ئەم وتەۋ بەلگەنە، مانا ئەۋە نادات كە ئىۋە كەمتەرخەمى بىۋىنن لە بارى داھاتوۋى ژيانئەۋە ھىچ ھەۋلى سىرگەۋىن ئەدەنۈ بىلېن لە بارى داھاتوۋە ھىچ شىك ئەزانىن باشترە، چۈنكە ئەگەر پىۋىست بىكەت، ھەندى ئەزانن لە بارى ئەۋ داھاتوۋە بەرەۋ پوۋتان دېت، دە لە ھەندى كاتىشدا پىۋىستە ھەۋل بۇخۇشگوزرانى داھاتوۋتان بىدەن لەمەر ھەندى لە لایمەنگەن، زانىارى پىۋىستان ھەبىت.

ئەگەر ۋلاتى ھايتى ئامادەكارى بىكرادىيە، يان ئاگادارى ئەۋىۋىۋە بومەلەزمىكى بەھىز پوۋەدەت، ئەۋا ئەۋ كەسانەى دەۋون بە ھورىانى، رېژمىان كەمتر دەۋون لەۋەى كە بەسەرياندا ھات. بۇيە ئەگەر دالىۋاۋون كە بەيانى چىتان بەسەردا دېت، ئەۋا خۇتانى بۇ ئامادە بىكەن، بەلام ھىچ كات نازەجەت مەبىن لەۋەى كەى ھاۋسەرگىرى دەكەن، يان كەى دەمەن، پاخود كەى لە كارمەكانتانا سىرگەۋىن بەدەست دەھىنۋ كەى بېرونامە بەدەست دەھىن؟ ئەۋەى لەم ئىۋەندەدا پىۋىستە ئەۋىۋە، كارىكەن بۇ دۋاى مەردن، لەم دۋىيا بەختەۋەرى مەۋگەر بىكەن، كە ھاۋسەرگىرىتان كەرد كەسانىكى رېژداربىن، كارىكىش بىكەن كەپروانامەتان ۋەرگىرت، بىۋان خەزمەت بە خۇتانو دەۋرۋەرتان بىگەمەن!

لەدەمىنرېت كە پىغەمبەر پەعقوب، ھىۋاى ئەۋىۋە كۈرە بىكۆلانمەكى لە داھاتوۋدا بەختەۋەرىت، رەنگە ئەگەر ئەۋ، ئاگادارى ئەۋە بوۋاىيە كە لە داھاتوۋ پايمەرىز دەپت، نازى بەسەر بىراگانىدا بىكرادىيە، يان دەۋرۋەرى كارىكى مەترسىداريان بەسەردا بەيىنايە، درۋست ۋەك پىغەمبەرى ئازىزمان (سەلامى خوداى لىيېت)، كاتىك كە لەگەل مامى سەفەرى كەرد بۇ شام، بەلام پىش ئەۋەى بىگەن بە شام لە بوسرا، كەسەر بەشام بوۋە، رەھىبىك ئامۇزگارى مامى كەرد، كە نەيىبات بۇ شام، چۈنكە مۇرى پىغەمبەرايەتى لە مەمەد (درودى خوداى لەسەر بېت)، ھەيە، ئەبەدا جۈلەكەكان پىي بىزاننۋ نازارى بىدەن.

بە راستى ئەم رەھىبە كە ناۋى بوخەيرا بوۋە، ھەستى كەردوۋە. مەترسى لەسەر ژيانى ئەم مەندالە ھەبۋە، ۋەك باۋكى يۈسەف ھەۋلى داۋە، ۋەھا نەيىبەك شارۋەبىت، بۇيە زۇرپىش خراب نىيە. ئىۋە ئەزانن بەيانى، يان لە داھاتوۋدا ژيانئان بەرەۋ كۆۋ ئاراستە دەكرىت، چۈنكە گەلچار ئەزانن سەبەرت بە داھاتوۋ، ۋەك قەلغانىك ۋاىيە، لە شالۋى خەۋو ناخۇشەيەكان پارىزگاريتان لەدەمەت .

ئەگەر پىغەمبەر يۈسەف بىزانىيە، لە داھاتوۋدا دەپت بە ۋەزىرى دارايى مىسر، ئىۋە پىتان ۋاىيە قىۋلى بىكرادىيە بىۋات بۇ زىندان، يان لە زىندان بە ئارامى بۇيايە؟ دەشەت ئىۋەش بىلېن-ئەخىر، چۈنكە

ئەگەر ئىۋە بىزانن بەيانى، يان مانگىكى تر، پاخود سالىكى تر دەمەن، چۈن ساتەكانى ژيانئان بەرپەدەكەن؟ ئىۋە خۇتان بىلېن، ئاىا دىۋانن چىز لە ژيان ۋەرىگەن؟ دىۋانن لە ژيان بەختەۋەرى دەم بەپىكەمىن بىن؟ ۋەلى مەندالىكى تازەلەداپىۋو كە ھىچ خەمىكى نىيەۋ بە دەم جۋانىيەكانى ژيانئەۋە زەردەخەنە دەكرىت، ئەۋانەى كە ھەندى ژىرو لىيەتوۋن ۋەلامەكانىيان بۇ ئەم پەرسىيارانەى سەرمەۋە نەخىرە. چۈنكە ژيان بۇ ھەۋو لايەك خۇشەۋىستەۋ بەگەشتى مەۋفەكان ئارمەۋى مەردن ناكەن، ئىستە كە ئىۋە گەشتن بەرستىيەكان دەپت دان بەۋەدا بىلېن كە ئەزانىنى ھەندى شەت لە بارى داھاتوۋى ژيان بەختەۋەرىيەۋە كە خۇدا بە تەۋاۋى مەۋفەكانى دەبەخىشت.

ئەگەر تانىستە ئىۋە ھاۋبۇجۋونى ئەم ۋتانە نىن، ئەۋا ناچارم كە دىسانەۋە يەكەك لەرەفتارە دانايىيەكانى پىغەمبەر پەعقوب بە يادى ئىۋە بەيىنەۋە، كە كاتىك يۈسەف (سەلامى خوداى لىيېت) لە كاتى مەندالدا خەۋنى بىنى، خەۋنەكەى لاي باۋكى باسكەردو دۋاى گېرەنەۋەى خەۋنەكە پىغەمبەر پەعقوب تەنھا ئامۇزگارىيەك كە ھەبۋو بۇ يۈسەف كۈرى ئەۋە بوۋ، كە باسى خەۋنەكەيلاى بىراكانى نەگات، سەرمەۋى ئەۋەى كە دەمىزانى كۈرەبىكۆلانمەكى داھاتوۋىيەكى رۇشنى ھەيە، بەلام بە ھىچ شىۋىيەك لاي كۈرەكەى ئەم باسەى نەكەرد. نەدەركاننى ئەم نەيىبە بۇ يۈسەف، ئەۋەى

شان

فیری کردم

ژیان فیری کردم: با به ناماژمش بیت،
همرگیز خۆم له شتیک هه لئه هورتینم، که
به یومندی به منهوه نه بیت!

ژیان فیری کردم: من له ناو گهورمیی
ژیاندا به وینهی ژماره (سفر)م، نهودی
بئویسته له سهرم نهودی، که نایا لای
راستی ژماره گان دهم، که پرپایه خ دهم
و حسابم بۆ دهکری و دهخوینرمهوه،
یاخود لای چهپی ژماره گان دهم، که
بپایه خ دهم و ناخوینرمهوه!

ژیان فیری کردم: نهگهر تۆ سیوکت
بپبوو، منیش سیوکت، سیوه گانمان
گۆرپیهوه، نهوا ههر په گیکمان ههر
دمینهوه به خاومنی سیوکت، به لām نهگهر
تۆ بیرۆکه بهکت پپبوو، منیش بیرۆکه بهک،
بیرۆکه گانمان گۆرپیهوه، نهوا ههر په کهمان
دمین به خاومنی دوو بیرۆکه!

ژیان فیری کردم: له پاییزدا گۆل
بروینم، له زستاندا له سهرما بیپارێزم،
له هاویندا به سۆزو خۆشهوسیتی ناوی
بدهم، به لām نابیت خه مباریم نهگهر
له به هاردا کهسیکی دی گوله گانی
لیکروهوه، چونکه رێبازی ژيان وایه،
کهسانی که دمیچینن و کهسانیکی دیکه
دمیدوورنهوه!

ژیان فیری کردم: ههر کهس بۆ
به دستهینانی رها نه ندیی کهسانی دی خۆی
بگۆریت، له کۆتاییدا خۆی ده دۆرینیت!

ژیان فیری کردم: ههر کهس رێزی
خۆی نهگرت، نابیت چاوهری بکات،
خه لکی رێزی بگرن!

ژیان فیری کردم: دلیم بکهه به شارێک،
ماله گانی خۆشهویستی بیت و پێگه
شه هه مەکانیشی لیبوردن!

ژیان فیری کردم: همرگیز له به خشیندا
چاوهرانی پاداشتو سوپاس نهیم!
ژیان فیری کردم: بۆنهودی بتوانم
له گهه خه لکیدا راستگۆیم، بئویسته
سهرقا له گهه خۆمدا راستگۆیم!
ژیان فیری کردم: همرگیز له کردنی
کاری چاگهنا په شیمان نهیمهوه!

ژیان فیری کردم: هیواو ناواته گانم
بکهه به گۆبێک و بۆ هه موو شوینیک
هاوینم بن!

ژیان فیری کردم: نهگهر درکێک چوو
به پپیه گاندا، دلگران نهیم، چونکه درک
له ههر شوینیک بیت، مانای نهودی له
چواردهوریدا گۆل ههیه!

ژیان فیری کردم: دنیا و مگو ناو وایه،
ههر چهنده لای بخوینتهوه، تینوینتیت زیاد
دهکات!

ژیان فیری کردم: ستهم ههر چهنده
تهمهنی زۆر بیت، به لām ههر کۆتایی
دیت!

ژیان فیری کردم: گۆی بۆ بیرو پای هه موو
کهس بگرمو رێز له بۆ جوونه گانیان بگرم،
به لām مهرج نییه باوهرم پپیان هه بیت!

ژیان فیری کردم: هه ندیچار چاو هه گانم
نه سهرین هه لیبورینن، چونکه گریان
پشووی دموونه، به مهرچیک پیش
نهودی دهوهره بپینن، فرمیسکه گانت
بسریت!

حایک

ع. ش. شیرکو

جوانی له نیگای میهره بانیکا
خۆر له دوو لایوی پیکه نینیکا
ناسکی له پهردی گۆلکی سوورا
به رزی له بالای نهونه مامیکا
تافگهی مانگه شهو تریفه یه بیان
گولزار له دهشتی نهوبه هاریکا
هه موو نه مانه ناوینته دهم
له باوشی گهرمونه رمی دایکیکا

گومان ئېردن

پەيمان غەمگىن

كۆيدە پېيۇستەمۇ لە كۆيدە ناپېيۇستە. نىزىكە ھەندىچار لە گومانەمۇ بەگىن بە سەرداۋمىكانى راستى بوون، ئەمە ھۆكۈرىكى پراكتىكى بوونە لە ھىزمەندى، ۋا دەكات بەگروتىنتر بىت بۇ لىكئەنەمۇكانتە، بە جۆرىك دەتوانم بلىم؛ گومان لە ھەممو شۇنچىكەندە، بەلام لە ھەستەمۇ ھەلدەقۇلىت، ھەممو ئەمۇ بېرپارەنى ھەست پېيۇستىان بە لىكئەنەمۇ ھەمە، ۋاتا، ئەگەر گوماننىك تەۋمى ھېنايە بەر بېرپاردان، تۇ مەيخەردە سەر روۋپەرى بانگەۋاز، بەلگە بېخەردە دۈۋاتەكانى لىكئەنەمۇ، ھەممو ئەمۇ بەلگە زىندۋانە ۋەربەرگەر، كە راستىيەكان دەردەخەن. لەۋزە دەتوانىت بە بى «گومان» بېرپارىك بىدەت، ھەممو ئەمۇ بېرپارەنى كە گومانىان تېدە، مەن بە ناكاملان دادەنچىم، دەرخەرو دەرگەردى ئەمۇ بېرپارەش بە كەسكى نالېھاتوۋ ۋەسەف دەكەم. ئەمەش بە ھۇ ئەمۇ، لە لىكئەنەمۇدا، ئەگەر ۋەتەنە سەر لىكئەنەمۇكانى دۈۋاتۇناغ، تا بگات بەمۇ بېرپارىكى بى گومانانە دەربكات، ھەممومان ئەمۇ كېشەيەمان ھەمە، چەتەرە لاي ھەندىكەمان بە بەراۋرد ئەگەر ھەندىكى ترماند، سا بە پىلى قۇناغەكانى، لىكئەنەمۇكان دەگۈرپت. لە ھەر پەيزىكى روۋانىن چەندىن پەلى رېكخراۋ، پەيزەندى لە نېۋ مېشك ھەلدەۋاسرپت. لە كاتىكدا چەندە نىگەيەكە قۇلتر بېت، دابەشكردەكانى نېۋ لىكئەنەمۇش قۇلتر

لە گېرۇدەمۇۋەكانى ئەمۇ نەخۇشەيە. نېمە دەپرسىن؛ ئايا بۇ ھەممومان رېقان لەۋەيە گومانمان بەرامبەر دروست بېت، كەچى ھەرخۇشمان خەرىكى گومان بىردىن بىمۇ، كە كەسانىك گومانىان لېمان ھەبىت لەسەر ھەرشىك؟ ئايا ئەمە غەرىزەيەكە لە ھەستەمۇ، پان ئەۋەتا لە بېرگەردەمۇكانەندە؟ ئەگەر بېت ۋاپە غەرىزەيەكە لە ھەستەمۇكانەندە؟ ئەي بۇچى ھەستى پېناكەيت كاتىك خۇت خەرىكى گومان بىردەن دەبىت؟ ئەگەر دەشلىت، لەبېرگەردەمۇماندە، ئەي بۇچى ۋادەكەيت بىر لە شىك بىكەتەمۇ، كە ھېچ بىنەمايەكى نېمە؟ مەبەستى مەن لەمۇ پەرسىيارانە دەرخەستى خۇدى گومانەكانە، بۇنەۋى بزانىن ھەلەكەمان لە كۆندەيم، تا بە لىكئەنەمۇ بېسپەنەۋە. مەن قەس لەسەر ئەۋە ناكەم، گومان بىردەن، ناپىت ھەبىت، پاخۇد بە پېچەۋانەۋە دەبىت ھەبىت. نەخىر بەلگە مەبەستە بزانن گومان جىيە، تا لە دۈۋايدا لېھاتوۋانە گومانەكانتەن دەربېر، ھەممومان بەشېكىن لە گومان، كاتىك راستىيەكانمان پېچەۋانە دەردەخەن، ئەمەش بە ھۇ ئەمۇنى نېتىمايەكى تەۋاۋ بە لېھاتوۋىيەكانتە، ئەگەر ھەركامىكەمان لېھاتوۋىيە تەۋاۋمان ھەبىت دەزانىن كە گومانكردن لە

گومان ئەمۇ ھېلە رەشەيە، كە بەسەرچاۋى ھەزەمەكانەمۇ گېر دەخواتو دەمانخاتە نېۋ ئەمۇ ھەلدەۋە، كە بۇ كەۋتە خوارمۇمان ناھەنگ دەگېرپت. لېرەۋە دەتوانم بلىم؛ پېناسەكەمان بۇ تېگەشتەن مانابەخشە، بەلام سۈرەكانى ماناۋ ۋەشە گومان، لېرەۋە داناخۇن، دەتوانىن لە چەند سەرباسىكى تەرەۋە بىخۇشەۋە نېۋ تەپۈلكەكانى ۋەدەكارىۋ درېۋە ماناۋىزى گومان. گومانە، لە ھەر كەسكى ھەمە كە ھەستى ھەبىت، ۋاتا ئەگەر بېتو كەسكى بېھەست لە دىۋادا دروست بوو، ئەۋا دەللىن، دەستىك ھەمە لە گومانەۋە دورە، ھەمموۋمان لەۋە تېدەكەين، كە كارىگەرەيەكانى گومان چەندە خرابو زىانبەخشەن، بەلام لە ھەمان كاتىشدا ھەستەمان رېكاي ئەۋە ناھېلىتەۋە، كە بېرگەردەمۇكانمان بېرپار لەسەرئەۋە بىدەن، ھەمەشە تۈۋشى ئەمۇ كۆسپە دەپنەۋە، كە رۇۋانە بەسەرىدا سەردەكەۋىنۇ دۈۋبارە گېرۇدە دەپنەۋە، ۋەك ئەۋە ۋاپە كە بەمى (گومان) نەتۋانىن بۇين. ئەگەر سەبىرى كەسكى بەگەين كە ۋتار دەدات، باسەكەشى لەسەرئەۋەيە كە گومانەكانمان پەۋنچىتەۋە، بەلام ئەگەر گومانەكان بەجاۋى تەلەسكۆپ بېپىرنايە، پاشان سەبىرى ناخى ئەمۇ كەسەمان كەردىا بە تەلەسكۆپ، دەمانبىنى كە خۇ، يەككە

پېنۋوس

دېنۋوسىت دەست ھەلبىگىرىتو پەنا بەرىت بۇ قەلەمدادىر. ئەمەش دەپىت بە ھۆى ئەۋەى، پېنۋوس تۈزىك نازارو نازىھەتى بىكىشىت، بەلام لە كۆتايىدا شىۋىمىكى جوانو نوكتىكى تىز پەيدا دەكات.

كەۋاتە بزانە ئەۋ نازىھەتى نازارەى كە تۇ لە ژياندا بەرگەى دىگىرىت، دەپىت بە ھۆى ئەۋەى كە تۇ مۇۋىك بىت لە چارن باشتر.

سىيەم: ھەموو كاتىك قەلەم رېگە دەكات بۇ پاكىردنەۋەى ھەلەبەك، خەتكۈزىن (لاستىك) بەكار بەينىن.

بزانە كە راستىردنەۋەى كارىكى ھەلە، خراب نىيە. لەراستىدا بۇئەۋەى لە رېگەى راست دەرئەجىت، پېۋىستو گرنگە.

چۈرەم: دار، پان رەنگى دەرەۋەى قەلەم گرنگ نىيە، بەلكو گرنگ ئەۋ خەلۈزىيە، لە ناۋ دارەكەدەپە

كەۋاتە ھەردەم ئاگات لە دەرۋىنى خۇت بىت، چۈنكە ئەۋە دەرۋىنە، كارەكان ئەنجام دەكات.

پىنچەم: قەلەم ھەموو كاتىك لە پاش خۇى شۈنەۋارىك بە جىدەھىلىت، كە دىارو ئاشكراپە

تۇ بزانە كە ھەر ئىشۋو كارىك، لە ژياندا دىكىكەيت، شۈنەۋارىكەى لە دۋى خۇت دەپىنەتەۋە. كەۋاتە، لەۋ كارانەى ئەنجامى دەپىت بە ئاگاۋ وريابە، بزانە جى دەكەيت.

مىندالىك سەپرى بابەگەۋەرى خۇى دەكرى، كە سەرۋالى نوۋسىن بوۋ.

پەرسىيەلىك لىكردو كوتى، بابەگەۋەرى سەبارەت بە خۇمان دەنۋوسىت؟ سەبارەت بە مەن دەنۋوسىت؟

بابەگەۋەرى دەستى لە نوۋسىنەكە ھەلگىرتو بە زەردەخەنەپەكەۋە بە كۈرەزاكەى كوت؛

بەلى سەبارەت بە تۇ دەنۋوسى، بەلام گرنگىر لە نوۋسىنەكانەم، ئەۋ پېنۋوسەپە كە پىن دەنۋوسىم، دەمەۋىت كە گەۋەرى بوۋىت، ۋەك ئەم پېنۋوسە ۋا بىت، مىندالىكە بە سەرسۈرمانەۋە سەپرىكى پېنۋوسەكەى كىردو كوتى، بەلام ئەم پېنۋوسە، ۋەك ھەموو پېنۋوسەكانى تر ۋاپە؟

بابە گەۋەرى كوتى، كۈرەم، گرنگ ئەۋەپە چۇن سەپرى بەكەيت.

ئەم پېنۋوسە پىنچ سىقەتى تىدەپە، كە ئەگەر بىتۈنەيت بە دەستىان بەپىنەيت، ھەموو ژىانەت بە خۇشىۋو كامەرانى دەپىت.

پەكەم: دەتۈنەيت كۈمەلىك كارى پاش بەكەيت، بەلام ناپىت ئەۋە لە بىر بەكەيت كە دەستىك ھەپە چۈلەكانى تۇ دىارى دەكات، كە ئەۋ دەستەش كەستىك نىيە جگە لە (خودا) گەۋەرى، كە ھەردەم تۇ لەسەر رېگەى راست دەجۈلەنەيت.

دۋەم: چارچارە دەپىت لەۋەى

دەپىت، بەۋ ھۆپەش چەندە لە كىشەپەك زىاتىر ۋەدىنەۋە، زىاتىر دەگەپەن بە راستىيەكانو رېزگارپوۋن لە گومان، لەمەۋە دەرەكەۋىت؛ چەندە ۋەدىن بىن، ھىندە راستىيۇ دەپىن.

ئەمانە باسكى سەرمەتايى نىن، لىكەنەۋەى تازەش نىن، تا ھىچ ھەپەسانىك بەخۇۋە بگىرىت، بگەرە سالانىكى گەلىك زۇرە، كار لەسەر ئەۋە دەكرىت، كە مەمانە بخرىتە سەروۋى لىكەنەۋەۋە. ھەرچەندە كارىكى نازەۋاشە، بەلام بەرادەپەكى زۇر چارەسەرىكى گونجاۋ، بۇئەۋەى گومانەكان، لە ناۋەنجى لىكەنەۋەكانىاندا بېچرىن.

پىۋىك گومان لە ھاۋسەرمەكى دەكات، بەپىچەۋانەشەۋە ژىك گومان لە ھاۋسەرمەكى دەكات، لىرە دۋو تەۋەرە ھەپە: «پەكەيان ئەۋەپە پىۋەكە ھىچ جىگەى گومان نىيە، ۋاتا، پىخەۋشە، ژنەكەش بە ھەمان شىۋە. لە تەۋەرى دۋەم ھەردۋوكيان جىگەى گومان».

ئايا چۇن ۋابەكەپەن ھەردۋولا گومانىان لە پەك نەمىنەيت؟

س خالى گرنگ ھەپە بۇ ھەردۋولا؛
۱- سەپرىكىردى ھەر باسنىك پىۋىستى بە گىستىگىرى ھەپە، بۇپە پىۋىستە بە گىستى باسەكە ۋەرىگىرىت، لىكەنەۋەى ھەموو ئەۋ باسە بە سى شىۋاز؛

شىۋازى پەكەم: لە رۋانگەى مەمانەۋە بىرپەكەرمەۋە، بۇئەۋەى گومانەكان ھىندە چە نەكەپەتەۋە، راستىيەكان نەبىنەيت.

شىۋازى دۋەم: خۇت بىخەرە نىۋو باسەكەۋەم لە ۋەزەنەۋە ھەۋلەدە خۇت لىكى بىدەپەتەۋە، تا ئەۋەى بزانى چەندە بە مەمانەپەت بۇ راستىيەكان، چۈنكە زۇررىكەن ھەلەكانەمان ھى خۇمانە.

شىۋازى سىيەم: لە سەرمەتاۋە تا دۋا چىركەى باسەكە لىكەدەرەۋە، پېنەۋەى گرىمانىكىش بەكاربەپىنەيت.

۲- دەرپىنى ھەموو گومانەكانت بۇ بەرامبەر، تا گۈى لە ۋەلامەكانى بگىرىت، ئاخۇ پاساۋن بۇ خۇى، پان پاساۋن بۇ پارىزگارى لە راستىيەكانى.

۳- ھەۋل بەدە ھىمەن بىت، چۈنكە لە كاتى تۈرمەپەدا، ھىچ لىكەنەۋەپەكى درۋست لە بىرگەنەۋەكانتەۋە، دەستەكەۋىت؛
باسەكەمان ھىشتا بەكۇتا نەگەپىشتۋە، بەلام دەتۈنەم پىلچ بەشىكى مانادارمان ھەلپىشتۋە، بەۋ ھىۋاپەى بىتۈنەن لە داھاتۋودا تەۋاۋى بەكەپەن.

ئەو سېفەتەنەي ئافرەت ھەز دەكات لە ھاوسەرەكەيدا ھەبى

بېكەموزيانو بەسەرېردىنى پۇزگارەكانى تەمەن بە شىرىنىو تالىيەكانىيەو، بە شەوگەرە سىپو رەشەكانىيەو، بە دووچارېوون بە پووداۋە كىتوپرو تووشېوون بە ئارەھەتىو ھەلگرتىنى بەرپرسىارېتى پەرومەكەردىنى مىندالو بەرپۇمېردىنى مالىھەو، ھەموو ئەمانە پېۋېستىيان بە كەسايەتتېيەكى بەھىزو بەتوانا ھەيە، لەسەرۋو ھەموو ئەمانەشەو، ئافرەت بە سروشتى خۇي مېيىنەيەو ھەز دەكات ھاوسەرەكەي سروشتى پىاۋانەي ھەبىت، كە بوونى ھىزو تۈناسو كەمىك زېرېيە. ئەو كەسايەتتېيە بەھىزەي كە ئافرەت ھەز دەكات لە ھاوسەرەكەيدا ھەبىت، بېرىتى نېيە لەمەي كە ھاوسەرەكەي زەمى بېتو ئەم بەسەرېدا پىرات، زالىوونىكى دىكتاتۇرانە نېيە، بەلگو كەسايەتتېيە بەھىزى پىاۋ، تۈناسى روپېروپوونەو ھەيە بەرامبەر ئاستەنگو تەنگو چەلەمەكانى زىيان، تەپكەردىن لەتەردىنى رېگەي ئاپىندەيە، چەسپاندندىن مامەلەكەردىنى دادوورانەيە، لە ھەمان كاتېشدا كەسايەتتېيە بەھىز، تۈناسوونە بەسەر خۇشەوېستىو نەرمونىيانىو سۆزو خۇشەوېستى لە شوۋنى تاپەتتى خۇيدا.

مەمانەي ھاوسەرۋو مىندالەكانىيەتتى، دېندار ھاوسەرەكەي خۇشەوېستىو رېزى لېدەكەرت، خۇنەگەر بە ھۇي ئاگۇكىيەكانى نېۋانىيەو خۇشى نەوېست، ئەم ھەرگىز سەمى لېناكات، چۈنكە دېن زولەو سەمى قەدەگەگەردو، ھەرۋە دېن پارېزگارى لە مەۋف دەكات لە كەوتنە ئاۋ تۈوانە لەناۋبەرەكانەو، كە ئافرەتو ھەموو خاۋەن زېرىيەك رېسى لەو تۈوانەيە، چۈنكە دېمېت بە ھۇي نەمانى پىاۋەتىو غېرەت لە مەۋفدا، ھەرۋە دېمېت بە ھۇي ھەلۈمەشەنەدى خېزانەكان. وەك، ئالوودېوون بە ماددە ھۇشەردەكانو مەي خۈاردەنەو خراپەكارىو كارى بېتاپروۋى، دېن بە وېستى خۇدا مەۋف لە ھەموو ئەم كارە ئاپەسەندەنە دېمارېزىت، لەسەرۋو ئەمەشەو ھىزو ئەمانەتو پارېزگارى بە مەۋف دېمەخەشېت.

۲- كەسايەتتېيەكى بەھىز: ئافرەت ھەز دەكات ھاوسەرەكەي خاۋەنى كەسايەتتېيەكى بەھىز بېت، چۈنكە گەر خاۋەنى كەسايەتتېيەكى بەھىز بىو، دىتوانىت دۈي خۈاي گەۋرە پىشتى بې بەسەتتېت، چۈنكە شاپەنى بەرپرسىارېتتېيە. ھاوسەرگىرى واتە،

بە گىشتى ئافرەتان ھەز دەكەن ھاوسەرەكانىيان ئەم سېفەتەنەيان تېدا بېت،
۱- شارەزايى لە سروشتى ئافرەتدا:
ئەم خالە ئەم كۆلەكەيەيە، كە زىانى ھاوسەرگىرى لەسەرېنىيات دەنرېت، ھەرۋە شارەزايى زۇرو قوۋل بە سروشتى ئافرەت، وا لە پىاۋ دەكات، لە كارو كاردەنەوېدا، ھەمىشە خۇرەكانە دلخۇشى بىكاتو ھەست بىكات كە خۇشەوېستى ھاوسەرەكەيەتى. وشەگەلېكى پەرخۇشەوېستى راسىگۇيانە لە ناخى دلەۋە دەرەجەن، ئافرەت ھەز بە ھاوسەرەكەي دەكات كە بە سروشتى شارەزايە، چۈنكە لېى تېدەكات، ھەرگىز ئاچارى ئاكات بە شكاندىن بېرىندار كەردىنى ھەستو نەستى، دەرەزىت كە ئافرەت خاۋەن سۆزە، ھەرگىز سۆزى ئاشكەنېت، زېرانە مامەلەي لەگەلدا دەكات، ھەر بە زېرىو لېھاتوۋىي وى لېدەكات ھەرمەنەكانى جېيەجى بىكات، لە رېگەي سۆزو خۇشەوېستىيەو، مامەلەي لەگەلدا دەكات، ئەمەش وادەكات كە زۇرچار ئاگۇكىو بېروپراچىاۋازەكانى لەگەل ھاوسەرەكەي وەلا بېت.

۲- دېندار: ئافرەت ھەز دەكات ھاوسەرەكەي دېندار بېت، چۈنكە پىاۋى خاۋەن دېن، كەسەكى باۋەپېكرارو جېگەي

خوئىندىن
ئامانچە،
ئەك
ئەنجاما

ھېمىن ئالاتى

ئەگەر سەھىرى يارى تۇپى بىز بىكىن،
كاتىككە لە پارىگاندا پارىزانانى تېمىك ھەول
دەمەن گۈل تۇمارىكەن، ئەنھا مەبەستىيان
تۇماركىردىنى گۈل نىيە، بەلگە دەيانەۋىت
دۋاي (۹۰) خولەك تۈشۈپتەن بە گۈل پىش
بىكەن، چۈنكى گۈل تۇماركىردىن ئامانچە،
بەلەم ئەنجام دۋا فېكەي داۋىر دەرىدەخات
فېرخۈزىش كاتىككە خوئىندىنى بىنەزەت
ئامادەپىر زانكۇ، يان پەيمانگا تەۋالە دەكات،
دەپەۋىت بىگاتە ئەنجام، كە لاى زۇرپەمان
دامەززانىنە لە فەرمانگەپەكدا، كە ئەمەش
خۇي ئامانچە، ئەك ئەنجام، چۈنكى
ھەرىكە لەم قۇناغانەي خوئىندىن كە باسما
كىردۈ دامەززانىنىش ۋىستەگى لاۋەكىن
شەمەندەنەفەرى ژيان گۈزەر دەكات بە لايداۋ
ناكرىت تېيىدا بوۋىستىن!

ئەگەر لەشۋىنى كارمەكتەدا (بەۋھە)،
دەسۋز، دەستپاك، بېت، كە ئەمانە سىقاتى
مىرۋەدۇستانە نىشتىمانىيەنە ۋىستەگى لاۋەكىن
ئەۋ كاتە بە ئەنجام گەپشۋىت، بەلەم ئەگەر
ھەرىكە لەم سىفاتانەت لە دەست دا، ئەۋا
بىزانە لە پارىگى ژياندا گۈل تۇماركىردۈۋە،
بەلەم گۈل زىتەرت لى تۇماركىراۋە ۋەك ئەۋ
پارىزانانى نازناۋەكەيان لە دەست داۋە،
شايمىن ئەۋمىيە خەمى بىخۇن بىرپارى ئەۋە
بەدىن بىگەپشەۋە گۈرپەنەكەۋ ئەنجامى
باشتر بەدەست بېيىن!

ئەۋەش بىزانە كە ھەرگىز ئەنجامەكەت
بە كۇتالىي ناكات، چۈنكى دەپىت ھەمىشە لە
شۋىنى كارمەكتەدا، (بەۋھە)، دەسۋز، دەستپاك
بېت، ئەۋ كاتە ژىانت لە گەشۋى خۇشرو
شادىدا، بەردەۋام دەپىت تۇش دەپىت بە
گەشۋىرىكى دلخۇشرو ئاسۋود دەپمەنە
جۋانەكەن گەشۋەكەت بە ئاسۋود دەپىت،
بىزانە بۇ ئەۋە لە گەشۋەكەت بەردەۋام
بېت، دەپىت بەردەۋام پېداۋىستىيەكانت
بىن بېت، كە (ۋەھە)، دەسۋز، دەستپاك، يە،
ھەرۋەكە ۋتراۋە (ئەگەر دەتەۋىت ۋروۋانكى
چەركەت بەردەۋام بېت، دەپىت بەردەۋام
نەۋىتى تېكەمەت)!

ۋاتە: ھەستىكىردىن بە ۋەزەمەندى دلخۇشرو
بەخەمەۋىرى، ئەمەش ۋا لە ئافەرت
دەكات، ھەست بە دلخۇشرو بەخەمەۋىرى
خۇشەۋىستى ھاۋسەرمەكى بىكات.

۱۰- ئىرمىيى بىردىن:

ئافەرت ۋەي لە پىۋاۋى گۇماناۋىيە،
ھەمىشە لە دلى خۇيدا تۈۋانچ لەم كەسە
دەگىرت، كە لە ھەلەسۋەكەۋتو ئاكارمەكانى
بەگۇمانە، لە كاتىكدا ئەۋ كەسۋىكى پالكو
بىگۇناھە، بەلەم ھەز دەكات ھاۋسەرمەكى
ئىرمىيى لى بىكات، چۈنكى ئىرمىيى بىردىن
بەلگەپە لەسەر خۇشەۋىستى بەرۋەزەدانەۋ
گىرەنگى پېدان، بەلەم بەۋ مەرجەي ئەۋ
ئىرمىيى بىردىنە لە سۈنۈر دەرنەھەت
نەگۈرۋىت بۇ كۇتو بىندىكىردىن ترساندىن.

۱۱- لەمەرخاترى خۇي خۇش بۈيت:

ئافەرت ھەرچەندە نەزانو
نەخۇئىندەۋارو ئاۋۇشنىبىر بېت،
خۇشەۋىستى خاۋىنى ھەستى شەشەمەۋ
بە ئاسانى دەتۈۋانچىيى بىكاتەۋە. ۋاتە:
دەزانىت ھاۋسەرمەكى لەمەرجى خۇش
دەۋىت، لەمەر موۋجەكەي، يان لەمەر
كەسۋەكارى، ياخۇد لەمەرخۇي خۇش
دەۋىت، يا ھەر شىۋىكى دېكە.

ھەمۋە ئافەرتىك لەم ژىانەدا
ھەز دەكات ھاۋسەرمەكى لەمەرخاترى
خۇي خۇش بۈيت، ئەمەش لاى ئافەرت
خالى گىرەنگو جەۋھەرىيە، چۈنكى
پىۋا ئەگەر ھاۋسەرمەكى خۇش ۋىست،
ئاۋاتەخۈۋە ئەۋىش خۇش بۈيت. لەم
باردا ئافەرتەكە دەتۈۋانچى ھاۋسەرمەكى
بەخەمەۋىر بىكات، چۈنكى ھەست دەكات كە
خۇش دەۋىت، تەنەنەت ئەگەر ئەۋىش
ھاۋسەرمەكى خۇش نەۋىست.

ئافەرت زۇر ھەست بە نازار دەكات
لەگەل كەسۋىكى كە خۇش دەۋىت، بەلەم
ئەۋ خۇش ناۋىت، بەلەم خۇشچالە بەۋ
ھاۋسەرمەكى كە لەمەرخاترى خۇي خۇش
دەۋىت، ئەگەر خۇشۋىش نەۋىت، ۋەي
لىي نەبىت، بەلەم بەشۋىمەكى گەشۋى
خۇشەۋىستى راستەقەنە بۇ ئافەرت ۋا دەكات
كە ئافەرتىش ھاۋسەرمەكى خۇشۋىت.

۱۲- ۋەھادارى: ۋەھادارى گىرەنگىرىن:

باشترىن چاكتىرىن سىفەتە، كە ئافەرت
ھەزى لىدەكات لە ھاۋسەرمەكىدا بوۋىنى
ھەبىت، لەمەرئەۋەي ھەست دەكات جە
ماناۋى ۋشە- بە شۋىمەكى مىرۋەدۇستانە
لەم ژىانەدا ژىان دەگۈزەرتىت، ھەست
دەكات لەگەل كەسۋىكى ژىان دەباتە سەر،
كە ھەرگىز چاكتەكانى لە ياد ناكات.

۴- بەخەشەندى: ئافەرت، پىۋاۋى
بەخەشەندى خۇشەۋىت، ۋەي لە پىۋاۋى
ۋەزىلو چەۋكە، چۈنكى بەخەشەندە
بەخەشەندە لەگەلداۋ بەخەشەندى
بەلگەپە لەسەر خۇشەۋىستى، ھەرۋەھە
ژىانو گۈزەران لەگەل كەسى بەخەشەندە
دەتۈۋانچى چىز لە بەھەرمەكانى ژىان
بېيىت، لە جۋانى ۋازاننەۋەۋ خۇش
گۈزەران بە شۋىمەكى زۇر ناۋەزە، بەلەم
ۋۇدو چەۋك، ۋەزىلو چەۋكە بۇ كەسۋەكارو
خىزان ۋ مىندالەكانى.

۵- نازايەتى: ئافەرت پىۋاۋى نازاي
خۇشەۋىت، ۋەي لە پىۋاۋى ترسۋەكە،
چۈنكى نازايەتى، ۋاتە: بوۋىنى ھىزو تۈۋانو
پارىزگار بىكىردىن بېشۋىتەست.

۶- پاكۋاخۋىنى شىكۋىشرو جۋانى:

جۋانى پاكۋاخۋىنى بۇشاكى جۋانى
پىۋا، جادۋى ئافەرتە، ئەم سىفەتەنە ۋا لە
ئافەرت دەكات ۋەز لە ھاۋسەرمەكى بىگىرتو
ھەست بەۋەدەكات كە ھاۋسەرمەكى خاۋەن
زەۋىسى جۋانو سىفاتو ئاكارى نايابە،
بە پىچەۋانەۋە ئافەرت ۋەي لە كەسى
پىسۋىخۇلۇ بۇشاكى ئاۋۇش... ھەتە،
پاكۋاخۋىنىش بەشۋىكە لە باۋىر.

۷- ھىمىن ۋ لەسەرخۇي ۋ سەنگىنى:

ئافەرت ھەز دەكات ھاۋسەرمەكى كەسۋىكى
ھىمىن سەنگىن بە ئارامو لەسەرخۇ بېت،
لەگەل ھەمۋە كەسدا سەنگىن ۋورس
بېت، ھەرۋەھە ھەز دەكات ھاۋسەرمەكى
ھىچ شىۋىكى لى نەشارتەۋە ھەمۋە
نەيىيەكى بۇ باس بىكات.

۸- لاۋ: كى ھەپە كەسى لاۋو گەنجى
خۇش نەۋىت؟ ھەرۋەكە چۈن پىۋا ھەز
بە ئافەرتى بەتەمەن ناكات، ئافەرتىش
ھەز ناكات ھاۋسەرمەكى پىرو بەسالاۋو
بېت، ھەرچەندە دەپىنن ھەندىك لە كچان
ھاۋسەرمەكى لەگەل پىۋاۋى بەسالاۋو
دەكەن، كە زۇرجار لە تەمەنى باۋەكىندايە،
بىگۇمان ھۇكارى ئەمەش بە زۇرى بۇ
بەدەستەننى سەۋەتو سامانو خۇش
زېرە، ۋەكە ھەندىچارىش بە ناچارى بېت.

۹- دلخۇشرو شادمانى ۋ ۋوخۇش:

بىرواناكەم كەسۋىك ھەبىت ھەز
بە چەرى كەسۋىك بىكات كە ھەمىشە
سەۋەۋاۋى داۋە بە يەكداۋ ۋوگىرۇ ۋو
تال بېت، ھەمۋە ھەز بە ۋوخۇسارى
زەردەخەناۋى ۋوخۇشرو دلخۇشرو دەم بە
پىكەنن دەكەن. ئافەرتىش ھەز دەكات
ھاۋسەرمەكى لىۋەخەندە ۋوخۇش بېت،
چۈنكى ئەۋ زەردەخەنەپە لە ناۋەرۇكدا

ئال كامېران مەخمەت ئەمىن

مىندال ۋ ئۆتىزم

دەرمانى لە ئادە بەدەر لە كاتى سىڭىرى داپىدا ھەم كىرىنى ئايرۇسەكان ۋ ئاستى ۋىرگىرگىنى مېشك بە ھۆكەر دىزان، پاش تەمىنى (۲-۳) سالى نىشانەكانى ئۆتىزمى لى بە ديار دەكەۋىت. تا ئىستا لە روۋى چاۋدىرى تۆزىنەۋە، ھىچ پىشكىن ۋ تاقىگىيەك بۇ ئەم بارە نىيە، چەند پىرگىرامىك ئەمىت كە پىزىشكان پىشتى پىدەمىستى ۋ لە چۆنىيەتى نىشانەكانىدا، كۆمەلى پىزىشكان ھەۋلى لەسەر دەمەن، كەۋاتە با ئىرەۋە ئامازە بە نىشانەكانى ئەم نەخۇشىيە دەروونىيە بىكەين:

* نىشانەكانى ئۆتىزم:

۱. ئۆتىزم ۋا لە مىندال دەكات بە زەخمەت كۆنترۆلى جەستە ۋ ئەقلى بىكات، بە بى مەبەستى دووبارە كىرەنەۋە، دىستو قاجى بە شىۋى چەندىچار چولە بۇ شتەكان، دەجولت.

۲. ئۆتىزم لە كاتى لە داپىكەۋىن، يان لەدۋى لە داپىكەۋىن سەر ھەلدەمات.

۳. لە روۋى ئاخاۋىتىن ۋ سەكەردەنەۋە بىچىر بىچىر قىسە دەكات، مىنداللىكى زۇر سىستە ۋ تۈنالى ئاخاۋىتىن ۋ سەكەردىنى بۇ دەرووبەر كەمە، ئاتۈنلەت ۋەكە پىۋىست فىلىرى قىسە بىت، ھەندىكىيان بە ھىچ شىۋەپەك قىسە ئاكەن.

لەگەل ئەۋە ۱۰۰% ھۆكەردەكانى ئەم نەخۇشىيە نەزانراۋە، كۆمەلى دەروونى لە ۋلاتە پىشكەۋىتۈۋەكانى ئەمەرىكا ۋ ئەۋروپا، دەللىن: لە سەرمەتاي سالاۋى سىيەكانەۋە ئەم نەخۇشىيە بەدى كراۋە. لەم پىناۋىشدا داھاتو پارمەكى زۇر خەرج دەكەن، لە پىناۋى دۆزىنەۋە نەخۇشى ئۆتىزم بە دۋى سەرمەكتىرىن ھۆكەرى ئەم نەخۇشىيەدا دەگەرىن. زۇرۇك لە پىزىشكانى ئەم بۈرە ھۆكەرى بۇ بۇھىل (جىن) مىندال دەگەرىنەۋە، كاتلىك ئەم مىندالە لە زىگامىيەۋە كە لە داپىكە دەمىت، ياخۇد ئەگەر باۋان ۋەجە، نەخۇشى دەروونىيان ھەمىت، مىندالەكانىيان ئەگەرى تۈشۈۋىن ۋ زىاتەر. ھەندىكى تىران دەللىن: ھۆكەردەكانى دەرووبەر ۋىنگە، دەمىن بە ھۆى سەرمەلدانى ئۆتىزم. زۇرۇكىش لە كۆمەلە پىزىشك ۋ تۈزۈم دەروونىيەكان، بۇ سەرمەلدانى، زىگامى ۋ داپىكە باۋك بە ھۆكەر ئازان. پەيۋەندى ساردى داپىكە لەگەل مىندالەكەپدا شىۋىزى پەرومەدەگىن، ھىچ پەيۋەندىيەكى بە ئۆتىزمەۋە نىيە، بەلكو جىۋاۋىزى بايەلۋجى ۋىنگەكى دەروونى مىندال ۋ ئەم كەسانە ۋ تۈۋىش كىشە تەندروستى دەپنەۋە. ھەندىكى تىران بەكارەپنانى داۋو

* ئۆتىزم (Autism) لە بىنەمەتدا

ۋ شەپەكى پۇنانىيە، بە نەخۇشىيەكى دەروونى بارلىكى دەروونى ھەمەز دىمىرلىت، كارىگەرى بەسەر تۈنەكانى مىندالەۋە ھەمەۋ لە سى سالى سەرمەتاي تەمىنى مىنداللىدا دەردەكەۋىتۈ سەرمەلدەمات. زۇرچار پىزىشك دەروونىيەكان ئەم بارە دەگەرىنەۋە بۇ فرمانەكانى خانەى مېشكە دەمار، ھەمەپەش ئۆتىزم بە گىرەتلىكى دەمارى دادمىرلىت. ئۆتىزم گىرەتلىكى شەپەكى، يان چەمەپەيە، ئەم نەخۇشىيە بە بەرلاۋىتىن نەخۇشى دادمىرلىت لە جىھانداۋ لە دۋى (بىرگۈلى ۋ ئىفلىجى) ۋە، بە سىيەم ھۆكەرى پەككەۋەتەپى دېت. لە ھەر (۱۵۰) مىندال، مىنداللىك بەشۋەپەك لە شىۋەكان دەكەۋىتە ناۋ خانەى ئۆتىزمەۋە. ئەمەش راستەۋخۇ پەيۋەندى بە فرمانەكانى (گەشەكەردىن دەروون ۋ مېشكە دەمار) ۋە ھەمە، كاتلىك ئەم فرمانانە بەرەۋ تىكچۈن دەچىن. ئەم كاتە دەگۈنچىت بىللىن، لاپەنى بايەلۋجى ۋ فسىۋلۋجى لە مېشكى ئەۋمىندالەندا بە تەۋاۋى دروست نەپۋە.

* بۇچۈۋى پىزىشك ۋ تۈزۈم

دەروونىيەكان لەسەر ئۆتىزم:

۴. بەمى ھۇ بەققا ھى دەكەنەت و بەكولىش دەگرى .

۵. كەمى ئارموزو بۇ چالاككەكان، ئەستەمە بتوانەت خواستو ئارموزوكانى بۇ بەرامبەرەكەى دەربېرەت.

۶. پەيوەندى كۆمەلەيتيان لاوازەو تىكەلەۋى خەلەك ناپەن. رازى نەبوون بە يارىكردن لەگەل خىزانو مىندالانى تردا. گىرەت لە پەيوەندىكردن لەگەل كەسانى تردا دروست دەكات، گۆل ناداتە دەوروبەرو زياتر خەزى بە گۆشەگىرىيە.

۷. خەزىناكات لە باۋوش بگىرەت، بە ھىچ جۆرەك لە ھەستو سۆزى دەوروبەرو تىناكات.

۸. سەرى خۇى بە دىۋارو ئەملاو ئەۋلادا دەداتو دەستى بەزەۋىدا دەكەشەت.

۹. ئاستى زىرەكەكان لە مىندالانى تر كەمتەرە بە پۇژەى لە ۵۰%.

۱۰. ترسان لە ھەندى دەنگ، ۋەكو دەنگى ئازەلە دەنگى فرۆكە، نەترسانو پاركدن بەسەر شەقامە گشتىيەكانداۋ كاتى ئۆتۈمبىل لەسەر ھىلى خۇى دەروات.

۱۱. جۈلەجۈۋل لەسەر كورسىۋو مېزو (ۋاقىرمان) ۋە ئۆقرە نەگرتن بەمى ھۆكار، سەرى بەرامبەرەكان ناكەن كاتىك قەسەيان بۇ دەكەن، تەركىزىيان بەۋ جۆرە نىيە.

۱۲. كاردانەۋەيان بۇ خۇشىۋو ناخۇشىيەكانى ژيان نىيە، گونجانەيان لەگەل كەسانى تردا زەخمەتە.

۱۳. ھەست نەكردن بە گەرماۋ سەرماۋ گىرەت سىتى بەرگىرى لەش.

۱۴. پىداگرتن لەسەر شتەكان، داۋاكارىيەكانو سووربۈون لەسەر ھەمان پۇتىن، بايەخ بە دەنگ نادات، ۋەك ھاۋار بە مەبەستى دەربېرەن.

۱۵. بە گوتەى زۆرەك لەپزىشكان، ۋەچەو زگەكەش بۇ توۋشۈبون بەم نەخۇشىيە پۇلى ھەيە.

۱۶. دۈكەۋەتنى ھەستى بۇنكردنو تامكردن لە خوارەندا.

*** لە كوردستاندا ئۆتيزم بوۋنى ھەيە لاي مىنال:**

بېگومان كوردستانىش، ۋەكو ھەرشۈيەنكى تىرى ئەم جىھانە، لەم نەخۇشىيە بەدەرنىيە، ئەگەرچى ئەم بارە لە پارىزگانى ھەۋلىرو سلىمانىۋو دھۆكە كەركوكو قەزاۋ ناھىيەكاندا،

بوۋنىيان ھەيە، بەلام خۇشەختانە نەگەشتۈنەتە ئاستى ۋلاتان، سەنتەرو رېكخراۋو پەرۋەمەكان لە ھەۋلى ئەۋمەدان تا لە دەرمەۋى ۋلات دەۋرە بېيىن، زۆرەك لەم ستافە خەزمەتگوزارىيە لە ھەۋلى بەردەۋامدەۋون، بۇ نەۋنە كەسنىكى مەرۋ دۇستى ۋەكو (ئانناۋ واكتەمىستەر) لە پۇى جۇراۋجۇرەۋ، ھەۋلى بەردەۋاميان داۋە، جەندەن مەلەندى جۇراۋ جۇرە تاپەت بەم نەخۇشىيە كراۋتەۋەو لە ھەۋلى بەردەۋامەدان.

*** خاۋەن ئۆتيزمەكان ئاستى زىرەكەكان جۇنە:**

بىرمان نەچىت ناكىرەت ھەۋو كەسە ئۆتيزمەكان لە سفر بەدەن، جۈنە ھەۋو شتەكان پۇژەيىن. كەۋاتە، لە ئۆتيزمىشدا پۇژەيى ھەيە، ھەندى ئۆتيزم دەكاتە رادەى بېرگۇلىۋو ھەندىكەكان تۈنەكانى عەقلىان سۈشتىيە، يان لە سۈشتەۋە ھەندىكى تىرىشيان بلىمەن، ھەندىكەكان لە پۇلدا دەخۇيىن قۇۋاغى بىنەرەتى تا خۇيىندىن بالە پروانامە بە دەستدەھىن، بەمشارى دەكەن ۋە لۇرگۇشۈپو سىمىنارو كۇنفرانسەكاندا قەسەدەكەن، رەخنە دەگىرن، ئەۋانەى لە تەمەنكى كەۋرەدا خەرىكى ئىشۋكارو مال بەرۋەبەردن، لەگەل ئەۋەى نەبوۋنەتە خاۋەنى ھىچ پۇستىك، ھىچ بەرپەسارىيەتەيەكان پى نەسپىردارە، لە ھىچ داۋە دەزگاپەكدا پۇلى سەرمەكەيان پۇنەبەخشاۋە، بەلام لەگەل ئەۋەشدا ئۆتيزم نەخۇشىيەكى بەردەۋامە تا كۇتايى ژيان، بەلام دەتۈنەت كەم بگىرەتەۋە.

*** چارەسەرى ئۆتيزم:**

ۋەك لەپىشۋورتدا ئامازەمان بۇكرد، لە نىشانەكاندا چارەسەرى ئۆتيزم بە تەۋاۋى تا ئىستا نەزانراۋە، بەلام بە ھۇى تۈۋىنەۋەكانى نىشانەكانەۋە ھەر پەك بە جىاۋاز، چارەسەرى بۇ دەۋۇزىتەۋە. پەرومەردى گونجاۋ، ئەنجامى باشى لىدەكەۋىتەۋە، لەم خالانەدا چارەسەر بۇ بەشەك لە ئۆتيزم دەۋۇزىتەۋە،

۱. پىۋىستە ئەۋ مىندالانى كە ئۆتيزمەكان ھەيە، لە تەمەنى (۲) سالىدا لە قۇتابخانەى تاپەت بە نەخۇشى ئۆتيزم ۋەرەگىرەن ۋەرەگىرەن، دواتر لە (۶) سالىدا، بىخىنە قۇتابخانەىكى تىرى ھەمان نەخۇشى.

۲. پىۋىستە مىندالانى ئۆتيزم لە لاپەن پزىشكى (دەروۋناسى)، (دەمارەكان) ى

(مىندالان) بېيىرەن نەخۇشىيەكەى دەستنىشان بگىرەت. تا بتۈنەت ژيانى لەگەل خىزاندا ئاسايى بگىرەتەۋە ھەلسۈۋەۋەى لەگەل خەلەكدا باش بېت، كەشەى دەروۋنىۋو كۆمەلەيتى فراۋانتەر بگىرەت.

۲. دەپىت ھەۋلى لەگەلدا بىرەتو فېر بگىرەت كە گۆل لە شت بگىرەتو دابىشەتو مەشى پېبىرەت، پەيوەندى لەگەل خەلەك كەسانى تردا ۋالابېت، تىكەلەۋى مىندالانى ئاسايى ھاۋتەمەنى خۇى بگىرەتو بۇ سەربەشتىكردن بىخىنە ژىر چاۋدېرى مىندالانى تىرى ھەمان تەمەنەۋە.

۴. تۈۋىرمان پۇيان ۋاپە ئەگەر زوۋ دەست بە رېنمايى بگىرەت، ئەنجامى باشى دەپىت.

۵. ھاندەن دەستخۇشى لە مىندال، چاۋدېرىۋو ئاگالېۋونى بەردەۋام، يارمەتى خىزانەكانيان بىرەت لە روۋى دانانى رېنمايىۋو ھەلسۈۋەۋەى لەگەل مىندالەكانياندا.

۶. مامۇستايان سەنتەرو خاۋەن پەرۋەمەكان، يارمەتى ئەۋ مىندالانە بەدەن، لە روۋى دەروۋنىيەۋە، بە ھەۋو تۈنەكانىيەۋە، دىسۇزانە چاۋدېرىيان بگەن.

۷. بىرمان نەچىت ھەندىكەكاندەۋەى باشيان دەپىت لە روۋى زامان كارامەى لايەنى كۆمەلەيتى، ھەندىكەكانىيان بە پى ھۆكارى روۋن، كاردانەۋەى باشيان ناپەت بۇ چارەسەرەكردن.

۸. رەقتارى دايەك ۋاۋەك، زۇر گىرەكە لەگەل ئەۋ مىندالانەدا، دەتۈن لەگەل پزىشكانى تۈۋىرەى دەروۋنىۋو كۆمەلەيتىدا دانىشتن بگەن.

۹. دەزگاۋ كەنەلەكانى راگەيانەن دەتۈن پۇل بېيىن بە بىناروۋ بىستراۋەۋە لە ھۇشياركردنەۋەدا، كەۋاتە تىگەشتەن كە داۋدەرمەن، رېگەى فېركارى بىيادەن، چارەسەرى پىشەى، ئاخاۋەن ۋە باشكرەدى رەقتار... باشترەن چارەسەرەۋە پىرەكە لە لاپەن ۋاۋەك دايەك، خىزان، دەروۋبەر، مامۇستا، قۇتابخانە، پزىشك ۋە تۈۋىرمان.

لە كۇتايىدا بە ھىۋاى تەندىرۋىستەكى باشترەۋەىنىكى خۇشۋەختەۋەرو كامەران بۇ خاۋەن ئۆتيزمەكانو شۈنى تاپەت بۇ ھەۋەۋەۋە خوارەن ۋەيانو سەرچەم پىداۋىستىيەكانيان بۇ دابىن بگىرەت.

لە ناكاو خۇشپىيەكان گۆران بۇ ناخۇشى!

ۋ: قىردەۋس خەسەن

ئىمە!!

ھەممۇ شىتلىك باش بەرپەۋە دەچو،
تا ئەۋى كە شەيماي خوشىم نەخۇش
گەۋتو لە نەخۇشخانە خەۋاندىيان،
پىشكىنەكان ئەۋمىيان دەرخت كە شەيما
توۋشى شىرپەنجەي خۇيىن بوۋە، ئەم
ھەۋالە زۇر دىلەزىن بوۋە، بە تەۋاۋى
خەم بوۋە بە مېۋانى ھەمۋان. سەربارى
ئەۋىش لەۋ رۆۋە بەدەۋاۋە لە لايەن
بىنەمالەي مېھرىدەۋە باسى زەماۋەند
ئەدەكر، چاۋەكانى دايكەۋ باۋەك ھەمىشە
ئەسرىناۋى بوۋە، مەنىش زۇر دىلگەران
بىتاقەت بوۋە، ئەۋىش ناخۇشتر ئەۋە بوۋە،
مېھرىدەۋە دىۋى ئەۋ مەسەلەيە ئىتر كەمىتر
خۇي دەردەخت.

- چىيە مېھرىدەۋە بۇ خۇت دور
دەخەتەۋە؟

ھىچ نىيە كەمىك گەرتەم، تۇش
جائى سەرت ھالە!

كاتلىك دىكتۇرەكان لە چارەسەر كەردىنى
شەيما ئاۋمىد بوۋە، زۇر نازەھەت بوۋە،
تەنھا شىتلىك كە مەنى كەمىك دىلخۇش
دەكر، بوۋىنى مېھرىدەۋە بوۋە، كە ئەۋىش

بىزانىت؟ بە بىستىنى ئەم ھەۋالە زۇر
خۇشچال بوۋە، بەلام پىم گەۋت، دىمىت
بىرى لى بىكەمەۋە، تۆ لى دىلپايىت؟
بەھرۇز زەردەخەنەيەكى كەردو
گەۋتى، لە چاۋەكانم زىاتىر لى دىلپايىم،
بە بۇچوۋىنى مەھرىدەۋە دىمىتلىك تۆ
خۇشپەخت بىكات، زۇر دىلە خۇشبوۋە، بەلام
لەگەل ئەۋەشدا گەۋت، دىمىت باش بىرى
لى بىكەمەۋە.

دەۋى چەند رۆۋىك لە رىگەي
خۇشكەكەمەۋە بە بەھرۇزىم راگەپەند،
كە ئامادە ھاۋسەرگىرى لەگەل مېھرىدەۋە
بەكەم، دايكى مېھرىدەۋە تەلەۋىنى بۇ دايكەم
كەردو رۆۋى خاۋزىبىنەيە دىۋى كەردو لەۋ
دانىشتەۋە كە ھەردوۋە خىزانەكە ئامادە
بوۋە، ئەۋان بە ھەرمى خاۋزىبىنى مەنەيەن
كەردو مەۋ مېھرىدەۋە چەند راۋبۇچوۋەنەمەن
گۆرپەۋە. دىۋىرەۋە كەسەيى رۆۋىشەبىر
تەگەشەۋە بوۋە. دەۋى ماۋىيەك رۆۋى
مارمىرپەنەكە دىۋى كە، مەن زۇر خۇشچال
بوۋەۋە خانەۋادەكەشەم ھەروەھا. مېھرىدەۋە
دىمىگەۋت: مەن خانەۋادەكەم سۇپاسى
خاۋەكەن كە تۆۋى كەردوۋە بە نىسەيى

تازە پەۋانامەي زانكۆم ۋەرگەرتىۋە، زۇر
كەشەبىن بوۋە بۇ كەشەن بە ئاۋەكەنەم.
شەۋىك بەم بۆنەيەۋە ئاۋەكەنەكى
خەنجىلانەمان لە مالى خۇماندا ساز كەرد،
لەۋ شەۋەدا كۆرە خالى زەۋاكەمان چاۋى بە
مەۋت بوۋە. لايىكى باشو لىتاتوۋ دەھاتە
بەرجاۋ، چاۋر سالى لە مەۋرەت بوۋە،
پىشەيەكى باشى ھەبۋە، بەھرۇزى زەۋامان
دىمىگەۋت، مېھرىدەۋە كەنجىكى لىتاتوۋەۋە
ئايىندەيەكى پەشەنگەرى دىمىت، ئەۋ كۆرە
گەۋرە خالەۋە بەم زەۋانەش دىمىت بە
بەرپەۋە مەرى كۆمپانپاكەي باۋەكى. ھەمۋە
ئەۋ شەنەي تىدا بەدى دىكەرا كە مەن
دەۋىست لە ھاۋسەرى ئايىندەۋە بوۋىنى
ھەبىت.

ماۋىيەكى بەسەردا تەپەرى، لەۋ
ماۋىيەدا ۋەلامى نەخىرم بە دوۋ
خاۋزىبىنەكارم دا، رۆۋىك زەۋاكەمان بانكى
كەردو پىم گەۋت، چەند رۆۋىك لەمەۋىمە
مېھرىدەۋە ھاتە لايە قەسە لەگەلدا كەردو
گەۋتى، كە دىمەۋىت تۆ ۋەك ھاۋسەرى
ئايىندەۋە ھەلپەرت، بۇ ئەم مەمەستە
خەۋەكەت بۇچوۋىنى تۇش، لەۋ بارمەۋە

سهرنج بدن له باروډوڅيکي ومهاده،
چ خوازيښتيکارک نامادميده له دمرگای
مالت بدات؟ خه می له دستدانی دایکمو
خوشکه کهم له لایه کی تر، زور بیتاقتی
نایندم له لایه کی تر، زور بیتاقتی
گردیوم. حاله باش نه بوو، هستم دمگرد
نایندميده کی تاریک لمبردممديه، ههولم
دهدا خوژم به خویندنه وه سهرگرندی
ته لمغزیښتموه سهرقال بکه، بهلام مه حال
بوو، بتوانم فیلمیک تا کوټای بیښم، یان
پهری گوټاریک به ته وای بخوینم هه.

لەم نێوانەدا کەسێک نەبوو پێم بڵێ، و
دە ساڵ بەسەر مەرگی دایک و خوشکە کەتدا
تێپەڕیووە تۆ هێشتا نەسیری و هەمەگانی
خۆتیت. بەڵێ کەسێک نەبوو بە من بڵێ
بەریار نییە هەرکەس لە خێزانی کەتا تووشی
شێرپەنجی بوو، ئەوانی تریش تووش ببێ،
من لەبەر ئەوەی چاوەڕێی مردنم دەکرد
هیچ ئومێدێکم بە ژيان نەما بوو، تا ئەوەی
کە شاھینم ناسی ئەو حەوت ساڵ لە من
گەورەتر بوو، بێشتەر شێرپەنجی گرتبوو،
بەلام چاک بپوێو، کاتێک باسی خۆی
بوو دیکردم کە چۆن توانیویەتی زāl بێت
بەسەر ئەخۆشییە کەیدا زۆر خوشحال

سهرچاوه / روزهای زندگی

دوای نەلاق

تەنھا يەك ھەلەم كىرد لە ژيانى ھاوسەرىمدا، ھەموو ژيانى تىكىدا!

كە لە بىرى ئاينىدى خۇمدا بىم، چەند جار
بۇ پەيداكرىنى كاریكى گونجاو رۇيشتەم
بۇ چەند كارگەيەك، بەلام كەمى مۇجەو
ھەولدىنى ھەندى لە بەرپۆمبەرمەكان بۇ
ئەوۋى كە بۇ مەبەستى تايىمەت بەكارم
بەينىن، منى ناچار بە وازھىنان دىمكىد.

زۆر بىزاربووم، نەمدەزنى دىمىت جى
بەكم، شەوو پۇز لە بىرى پىگەچارەپەكدا
بووم بۇ پىزاربوونىم لەو بارودۇخە
ناھەموارو ناخۇشە تىي كەوتبووم، بەلام
ھەستەم دىمكىد ھەموو دەرگاكان لەسەرم
داخرايوون.

لەو كاتەدا بوو، شەپتان ختوكەى دەدامو
بىرم دىمكىدەو كە دەپىت تۆلە لە مەحمود
بەكمەو، چونكە ئەوم بە ھۆكارى ھەموو
بەدبەختىيەكانىم دەزانى، لە دلى خۇمدا
دەمگوت ئەگەر مەحمود بىاويكى پەزىلو
جەروك دىبوو، ژيانو گوزەرانى منى بە
باشى دابىن دىمكىد، ئەوا من ناچار نەمدەبووم
دزى لە گىرفانى ئەو بەكم، ئەو كات ژيانى
ھاوبەشمان تىك نەمدەجوو، يان پرونتىر بلىم
خانەو لانەم لى تىك نەمدەجوو!

بە ھەرحال، ھىشتا سالىك بەسەر
جىابوونەوماندا تىنەپەرىبوو، كە چەند
داواكارىكى ئەنتىكەم ھەبوو، لەگەل ئەوھىدا
ھەمىشە خەمىم بۇ ژيانو بەدبەختى خۇم

كىردو، ھەرگىز گومانى لە من نەبوو
كە ئەو كارەم كىردىت، تا ھەفتەى دواتر
كاتىك كە بىرىكى دىكە پارەم لە گىرفانى
دەرھىنا، بەلام ئەمجارەيان گومانى لىكردم،
بە ھەرەشە لىكردن توانى وام لى بىكات
دان بە ھەلەكەمدا بىنىم، گوتىم: بەلى
ھەر دووچارەكە من پارەى گىرفانى تۆم
دەرھىناو، بەلام داواى لىبوردنم لىكردو
بەلنىم داھە كە ھەرگىز ئەو دووبارە
نەبىتەو، لە دوای ئەو پروداوۋە ھەرچىم
دىمكىد ئەمدەتوانى دلى مەحمود بە دەست
بەلنىمەو، دوای تىپەرىبوونى يەك دوو
مانگ بەسەر ئەو پروداوۋە ھىنانو بىردى
لىكۆلىنەو سكاكانمان، سەرەنجام كارمان
بە دادگا گەپشتو باش چەند دانىشتىكى
دادگا بە جىابوونەومان كۆتاپى ھات...

دوای ئەوۋى بە تەواوى لەگەل
مەحموددا جىابوونەو، ژيانىكى نۆم لە
بارودۇخىكى تايىبەتدا دەستىكىد. ھەولم
دا، ژيانىكى سەربەخۇو تەنھا بىمە سەر،
جەزم دىمكىد بە ئازادىو تەنھالى لە بىرى
ژيانى خۇمدا بىم.

ھىشتا جوار مانگ بەسەر جىابوونەوۋى
منو مەحموددا تىنەپەرىبوو، ئەو پىنج
سكەپەى كە لە برى ماربىم وەرگرتبوو،
ھەموو تەواو بوو. لەبەرئەو ناچاربووم

جەوت سال بەسەر ژيانى ھاوسەردارى
منو مەحموددا تىپەرىبوو، كە ناكۆكىيەكانى
ئىوانمان دەستىپىكىد، ئىستاش كە سالانىك
بەسەر ئەو پۇزانەدا تىدەپەرىت، پاستگۇيانە
بلىم: ھۆكارى جىابوونەوۋى منو مەحمود
توانى من بوو!

من لە خانەوادەپەكى ھەزارو
كەمدەرامەت، گەورە بىووم. سالانىك بوو
بەلنىنى پەيداكرىدو دەولەمەندبوونم لە
مەحمود دىمىست، بەلام ھىچ ئەنجامىك
بۇ دەولەمەندبوونمان دەرئەكەوت.
بىويزدانىيە ئەگەر بلىم، مەحمود ھەولى
خۇى نەمدە، بەلام من زىاتر لەووم جاوۋى
دىمكىد، چونكە لە پىش ھاوسەرىمدا
ئەوئەندەم نەرەختى چەشتبوو، كە ئىدى
تواناى قىوگىردىنى ھەزارىو كەمدەرامەتىم
نەمايوو.

بە ھەرحال گەپپەكانى منو ھەولەكانى
مەحمود، ھىچ بەرھەمىكى نەبوو، پۇزىكىان
شەپتان ختوكەى دام و سەد دۆلارم لە
گىرفانى ھاوسەرمەكم دەرھىنا...

يەكەمجار بوو دەستىم بەو كارە
كىد، تەنھا بۇ ئاگاداركرىدەوۋى ئەو بوو،
چونكە وام دەزانى كە مەحمود ھەولى
پىوئىست نادات بۇ ژيانى ھاوبەشمان، ئەو
واى دەزانى لە شىوئىك ئەو پارەپەى ون

۵۰ سال خۇشەويىستى

رۇزى سالىدى ھاوسەرگىرىيان پىرۇز
كرد، ژنو پىاوتكى بەسالاچووى بەختەور.
پىكەمە چوونە سەر مىزى نانى بەيانىو
دانىشتن..

لەو كاتەدا ئافرەتە بە سالاجووەكە
بىرى كىردەو بە خۇى گوت، پەنجا سالە
حەزم لە قەراغى ئانە بېخۇم، بەلام لەبەر
ھاوسەرگەم نەمخواردو، ھەمىشە بىرم
لە ئەو كىردۇتەو، چونكە دەزانم زۇر
حەزى لېبەت، بەلام ھېچ نەبېت با من
نەمىزى بىتوانم تامىكى بىكەم!

بە دەم ئەم بىرگىردنەوانەو
ناوېراستى ئانەكە بە بەنپرو كەرە چەور
كردو خىستىبە بەردەم ھاوسەرگەىو
قەراغەكەشى بۇ خۇى دانا!

بە بىچەوانەى بىرگىردنەو ئەو،
ھاوسەرگەى بەو كىردارە زۇر دىلخۇش بوو،
دەستى خىزانەكەى ماچ كىردو بىلى گوت،
خۇشەويىستەكەم ئەمىزى گەورەترىن
دىلخۇشىت بىندام، پەنجا سالە ئەو بەشە
نەرمىيەى نانىم ئەخواردو، كە چەندە
حەزم لىي بوو، دەمزانى تۇ حەزىت لېبەت،
بۇيە ھەمىشە دەمىست تۇ بېخۇت!

سەرچاۋە: گۇلھارى zafer

بىرۋايەدا بووم ھاوسەرى پىشۋوت كەستىكى
بىندىن و بىۋىزدان بىت، دىتەۋىت كەستىكى
دىكە بەدبەخت بىكەت! دۋاى مەحمود؟

ئەمجارمىيان زۇر بە ماتىو سەرسامى
گوتىم: بەختىار، لە ۋەلامدا گوتى: بەلى
خاتوو مېھناز، مەحمود ھەموو شتىكى
بە من گوت، چونكە لەو بىرۋايەدا بوو، كە
پىكەمەۋىيانى دوو كەس، پىۋىستە ھەر لە
سەرھتاو ھەموو شتىكى يەكتر شارمزا بنو
ھېچ شتىكى شاراو لە ئىۋانىاندا نەبىت،
نەك دۋاى يەك دوو سال لە پىكەمەۋىيان،
نەتېيەكانى يەكترى بزانن و ئەو كات
سەرھىامىيان بە جىابوونەو بگات!

ۋىم: بەلام ئەم بابەتە نەتېن ئىۋان
من و مەحمود بوو!

بەختىار: لە راستىدا مەحمود باشترىن
كارى ئەنجام دا، دۋاى گوتى راستىيەكە،
بىرپارى دايە دەست خۇم، تا قەرزى
من و ئىۋانى تۇ نەبىت، ئەو نانى حەلالى
خواردو، (شىرى پاكى خواردو).

- سەرم دانەۋاندى ۋەلامى قىسەكانى
بەختىار نەدەپەو، سەرم گىزى دىخوارد،
نەمەتۋانى لەسەر قاجەكانم رابوستم،
نوقمى خەيالات بووم، بە جۇرەك ئاكام
لە دنيا نەما، بە دەنگى بەختىار ھاتەو
سەرخۇ!

- ھەلەت مەسەلەى من و مەحمود
جىاۋازىيەكى گەۋرەى ھەپە، يەكەم كە
مەحمود پارەو سامانى ئەو تۇى نەبوو،
من بارودۇخو گوزەرانم زۇرباشە، دووھىش
ئەۋى كە تۇ تەنھا دووچار پارەت بىردو
لە گىرھانى مەحمود، دۋاى ئەو ھەموو
ئەو ماۋى كە بە تەنھا ئىۋان گوزەراندىو،
تا ئەو چىكەى من پىرسارى زۇرم لە بارەو
كىردو، ھېچ كارىكى خرابىت ئەنجام
نەدەو نەزەتتىكى بەرۋىز بە حورمەت
بوۋىتو كەستىك ھېچ ۋەشەكى خرابى لە
بارەى ئاكارى تۇو نەگوتو!

- ئىدى دىم كەمىك ئارام بوومەو
چاۋمروانى بەردەۋامى قىسەكانى بەختىار
بووم، ئەۋىش دىۋەى بە قىسەكانىدوگوتى،
بە پىرسو پازۇر لەگەل ھاوسەرى پىشۋوتدا،
بىرپارمدا بىت بە ھاوسەرو ھاۋەشى ئىۋانم،
تا بە پىشتىۋانى خۇدای گەۋرە، ئىۋانى ئوۋى
ھاۋەشمان دەست بى بىگەىن بىرەۋىيە
تالەكانى ئىۋانمان لە بىر بىگەىن!

ئەمىزى: كە جىرۇكى ئىۋانى خۇم بۇ
ئىۋەى ئازىز دىنۋوسمەو، سالانك بەسەر
ئىۋانى ھاۋەشماندا قىيەپىۋە، بىچۇترىن
ھەلەم بەرامبەر بەختىار ئەنجام نەدەو
ئىۋانكى پىر ئاسۋودىۋى گامەرانى بەرۋى
دەگەىن!

دەخوارد، لە دلى خۇمدا دەمگوت، بىرم لە
جى دەگىردەو جى رۋویدا!

راستى لەو رۇۋەى كە لە مەحمود
جىابوومەو، بىرم دەگىردەو، كە تەنھا
ھاوسەرىكى دەۋلەمەند بە كەلگى من دىت،
تا خۇشەختىم بىكاتو ئىۋان و خۇشگوزەرانى
بۇ من بىگىرۋەو، بەلام تىيەپىنى رۇزگار
قېرى كىردم كە تەنھا يەك ھەلەم كىرد لە
ئىۋانى ھاوسەرىمدا، ھەموو ئىۋانى تىكدا!

ھەموو ئەو كەسانەى دەھاتن بۇ
خۋازىيەم، سەرھەپى ئەو بارودۇخە
نارەختەى كە تىيدا بووم، پەتم دەگىردەو
رازى نەدەبووم، لە بىرى داۋاكارىكى باشتردا
بووم، كاتىك ئەو كەسەى من لە خەپالى
خۇمدا ۋىتام كىردىو، ھاتە داۋام، ئەو
كەستىكى خانەدانو بەرۋىز بوو، بە ۋەتى
خۇى ئەۋىش لەگەل من ھاۋەمرد بوو،
چونكە لە پىۋەسى يەكەمى ھاوسەرگىرىدا
سەرگەۋتو نەبىو. ۋاتە، خىزانى يەكەمى
تەلاق دابو، بۇ پەيداكردى ھاوسەرىكى
باش كە بىتۋانەت بە خۇشى شادى لەگەلدا
بىزى عەۋدال بوو.

بەختىار زۇر سوور بوو لەسەر ئەۋى
لەگەل مىندا ھاوسەرگىرى بىكات، تەنھا
يەك مەرجى ھەبوو، ئەۋىش ئەۋەبوو
كە بزانەت بۇجى لە ھاوسەرى يەكەم
جىابوومەتەو؟!

لە راستىدا مەنىش ۋەلامى ئەو پىرسارەم
بە رۋونى نەدەدەپەو ھەمىشە دەستى
دەستىم بى دەگىردو خۇم لە پىرسارەكى
دەدەپەو، لە بەرامبەردا بەختىار دەگوت،
ئەگەر ۋەلامى ئەو پىرسارە بۇ تۇ سەختە،
ئەۋا ئاۋىنشان، پاخود ژمارە تەلەۋىنى
ھاوسەرى پىشۋوتم بى بەد، تا لەو بېرسەم،
خۇم تۋاناي ۋەلامدانەۋى ئەو پىرسارەم
نەبوو، بەلام مەنمانم بە مەحمود ھەبوو،
دەمزانى ئەو كەستىكە ئەمانەت دەپارۋىت و
ئابىۋەر نىيە، ئەو گىرھەى كە بوو بە ھۇى
جىابوونەۋەمان، بە ھېچ كەسى نەگوتىۋو،
لەبەرئەۋە بىرپارم دا، كە ئاۋىنشانى شۇۋى
كارەكەى بە بەختىار بلىم..

سى رۇز دۋاى ئەۋە، بەختىار زۇر بە
تۋەپەۋە ھاتەو بۇ لام ھەرجى لە دەمى
ھاتەدەر بى گوتىم، لە لايەك گىزى شىۋاۋو
چەپەسا بووم، لە لايەكى دىكە شەرمەزار
بووم، بەشۋەپەك كە نەدەتۋانى سەرم
بەرم بەگەمەو، كاتىك بەختىار كەمىك
ئارام بووم بىدەنگ بوو، ئىدى مەنىش
بىرەتم پەيدا كىردو گوتىم: جى بوو، كە
ئەۋ تەمەتە گەۋرەپە دەخەپەتە پال من؟!

كەستىك بە تۇ شتىكى گوتو؟
زەردەپەسەى كىردو گوتى، لەو

جەژن لە نىۋان دوڭنىڭ ئەرۋىكى

ھەرچەندە دەلۇن، مەۋىيە بۇيە ھەمىشە يادى رابوردوۋى دەككەتەۋە پادگار يەكەنى لا شىرەنە، چۈنكى رابوردوۋى ئىتىر دووبارە نابەنەۋە، خۇ ئەگەر ئىستى رويان بەدەيە، ھېندە تامەزىۋى ئەدەبىۋى. بەلەم ئەم ھۆكەر بە گونجاۋ نازانم، چۈنكى رابوردوۋى — بەتەبەت پادگار يە خۇشەگان- ھەندىجار ھېندە لە دلا شىرەن، لە پەرۋى تەمەندە دىنەخىشنىڭ بىر ناستەم لەبىر دەچن.

يەكەنك لە رۇۋە خۇشەگانى ژيان، رۇۋانى جەژنە، بە تەبەت جەژنى رەمەزان، گە لە ئىۋە ھەمەۋەندە، جۇگەيەكى تەبەت ھەيە!

دەنگى «اللە اكبر» بۇن ھەلەمى پىۋو گۇشتو جىلو بەرگى رازامو جەژنە ھەمەۋە سەردان پىرۇزىيە. چەند دىمەنەنك لە پەرۋى دىلا تۇمارو مەۋىيە ناتۋەت ھەمەۋەندە بىكەت.

ئەمە كات ھەمەۋە شەكەن سادە بوون، بەلەم زۇر شىرەن بوون. ھەمەۋە ئەم شەنە تامىكى تەبەت ھەمەۋە.

ئەمە ساۋىيان- ھەمەۋە دىمەنەنك ھەمەۋە- لە ئىستى جودا بوو!

نازانم بۇجى ھەمەۋە ئەم خۇشەيەنە كاتىۋەنەۋە!

ئەمە خەلەك ھەژار بوون، جەژنەۋە جەژن پىۋىكى جەۋرىان دەخۋارد. جارەك ئەگەر پىۋىتەنەنە دەستىك جىل جۋان بىكەن، بەلەم لەنەۋە لاشەۋى لازو بەرگى سادەۋە نىمەچە گۇندە، دىكى سى ھەمىشە نۆۋى ھەمىشە بەھار دەۋاۋە مەۋەكەن بەرەمەن پەكەن، ناخىيان ھەمەۋە ئاسمان، سى بوو. ھەستىيان لە پەرەۋى گول ناسكەن بوو. پەكەنەن خۇش دەۋىستو جەژنەۋە دەكەد ھەمەۋە پىۋە ھەۋەۋە خۇشەۋە ناخۇش پەكەن بىن.

ئەمە كات مەۋەكەن ھەمەۋە، پادەشيان ئەكەدەۋە بەدەنەۋە، كاتىيان ھەمەۋە بۇ سەردان دىنەشەن پەكەن بەسەكەدەۋە، ھەمەۋە ئەمەۋە ھېندە جەنجال ئەمەۋە، كە كاتىيان ئەبەت بۇ چەند سەتەك لىل خۇشەۋەنە چەپەكەن پەكەن!

ئىستى رەنگى شەكەن بىرەكەن، تامى بۇنەمە جەژنەكەن، ھەمەۋە ئەمەۋە لىتەۋە، كە رەنگەن جۋەن، بەلەم تامى مەۋە خۇشەگانى جەژن نەمەۋە!

خۇشەۋەستەن، ژيانەن بەرەمەن دەستى خۇشەۋە، ئەمەۋە كات ژيانەۋە خۇشەۋە كەدەۋە بەمەشەۋەكەن، بەلەم ئەمەۋە بەدەستى خۇشەۋە كەدەۋە بە دۆۋە!

كەۋەتە، بۇجى ھەمەۋە بۇ كەنەۋەۋە بىگەنەۋە ۋەۋە ئەمەۋە نازونەمەۋە لەبەر دەستەنەۋە، ئاۋەت بە نان ۋەۋە سەردەمى زوۋ بىخەۋەنەۋە ژيانەۋە ئەمەۋە پى خۇشەۋە بىت لە دەۋەمەۋە ئىستى!

نازىنەم، ئەمەۋە دەتەنەن تامى خۇشەۋە ژيان بىگەنەۋە، ئەگەر بە دىدەۋە گەش بەدەۋە پاكە ھەستىكى پەمەۋە بەزەمەۋە، لەبەكەن نەكە بىنەۋەۋە جىتە تەنەۋە بۇ خۇشەۋە ئەۋەن لە جەۋەۋەۋەۋە تەسكە ژيان بەسەر ئەمەۋە.

ئەگەر ۋە ئەكەن، ئەمەۋە بە دەستى خۇشەۋە، زىنەنەۋە گەۋەكە بۇ خۇشەۋە دروست دەكەنەۋە ئەۋەكەش ئۆۋەۋەۋە ناپەۋە رەۋە باخى ھەۋەۋە كۆشەۋە تەلەۋە بەرەۋە، ئاسۋەۋەۋە ناپەۋەۋە بە دەكەنەۋە دەۋە ئاۋەكە لە رۇۋە ھەستەۋە دەكەنەۋە بەدەۋەۋە، چۈنكى ئەۋەن بە دەستى ئەمەۋە زۇر مەۋەۋە بوون.

ھەمەۋە رۇۋەكەن جەژن بىتە ھەمەۋە جەژنەۋە ھەمەۋە شادى بىتە. جەژن رەمەۋەنەۋە پىرۇز

شەخانى